

Comisiynydd
Cenedlaethau'r
Dyfodol
Cymru

Future
Generations
Commissioner
for Wales

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Adroddiad blynyddol 2023-2024

Cynnwys

Rhagair

3

Adran 1 - Dyletswyddau

6

Adran 2 - Gweledigaeth, Pwrpas a Gwerthoedd

8

Adran 3 - Cymru Can

10

Adran 4 - Mesur ein Heffaith

14

Adran 5 - Ein Cenhadaethau

- Gweithredu ac Effaith
- Hinsawdd ac Natur
- Iechyd a Llesiant
- Diwylliant a'r Iaith Gymraeg
- Economi Llesiant
- Ffocws ar Fwyd

22

28

34

38

44

48

Adran 6 - Gwaith rhyngwladol

52

Adran 7 - Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol

60

Adran 8 - Gweithredu yn ogystal â Thrafod

64

Adran 9 - Ein Cynlluniau ar gyfer 2024-25

68

Adran 10 - Ein Tîm a Phartneriaid

70

Atodiad - Cyfarfodydd Gweinidogol

76

Adroddiad Atebolrwydd

82

Datganiadau Ariannol

120

Rhagair

Mae'r angen i feddwl a gweithredu ar gyfer y tymor hir yn bwysicach nag y bu erioed.

Newid hinsawdd yw'r bygythiad iechyd unigol mwyaf sy'n wynebu dynoliaeth, yn ôl y Cenhedloedd Unedig.

Rydyn ni'n gweld ei ganlyniadau ar draws y byd bob dydd, yn ein hatgoffa o'r angen i weithredu ar frys, tra bod gennym ni'r cyfle i wneud hynny o hyd.

Nid mater o newid hinsawdd yn unig yw gwneud y peth iawn ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Mae'n cwmpasu'r ystod gyfan o faterion hirdymor, o'r argyfwng natur i dueddiadau iechyd ac o bolisi economaidd i ddeallusrwydd artifisial.

Fel Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, fy ffocws mwyaf yw sicrhau gwell gweithrediad o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol – deddf sy'n arwain y byd. Yn ystod cyfnod anhygoel o anodd i gyrff cyhoeddus, gydag adnoddau a chyllid dan bwysau, a phroblemau 'heddiw' brys yn aml ar flaen y gad, gwn fod hynny'n golygu bod angen mwy o gymorth arnynt nag erioed i ganolbwyntio ar broblemau yfory hefyd.

Drwy gydol yr adroddiad cynnydd hwn, fe welwch ymrwymiad o'r newydd i'r genhadaeth weithredu honno - y brif genhadaeth yn [Cymru Can](https://www.cymrucan.org), fy strategaeth saith mlynedd - a chynnydd yn y cymorth i gyrff cyhoeddus fel rhan o'r dull newydd hwn. Gwneud i'r Ddeddf weithio'n galetach ac yn gyflymach yw blaenoriaeth fwyaf tîm Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru.

Mae arnom angen ymateb brys i'r argyfyngau hinsawdd a natur, gan adeiladu atebion sy'n canolbwyntio ar y dyfodol sydd hefyd yn cadw pobl yn iachach, i amddiffyn creadigrwydd a diwylliant yn angerddol, gydag economi llesiant wedi'i chynllunio i wasanaethu pobl a'n planed.

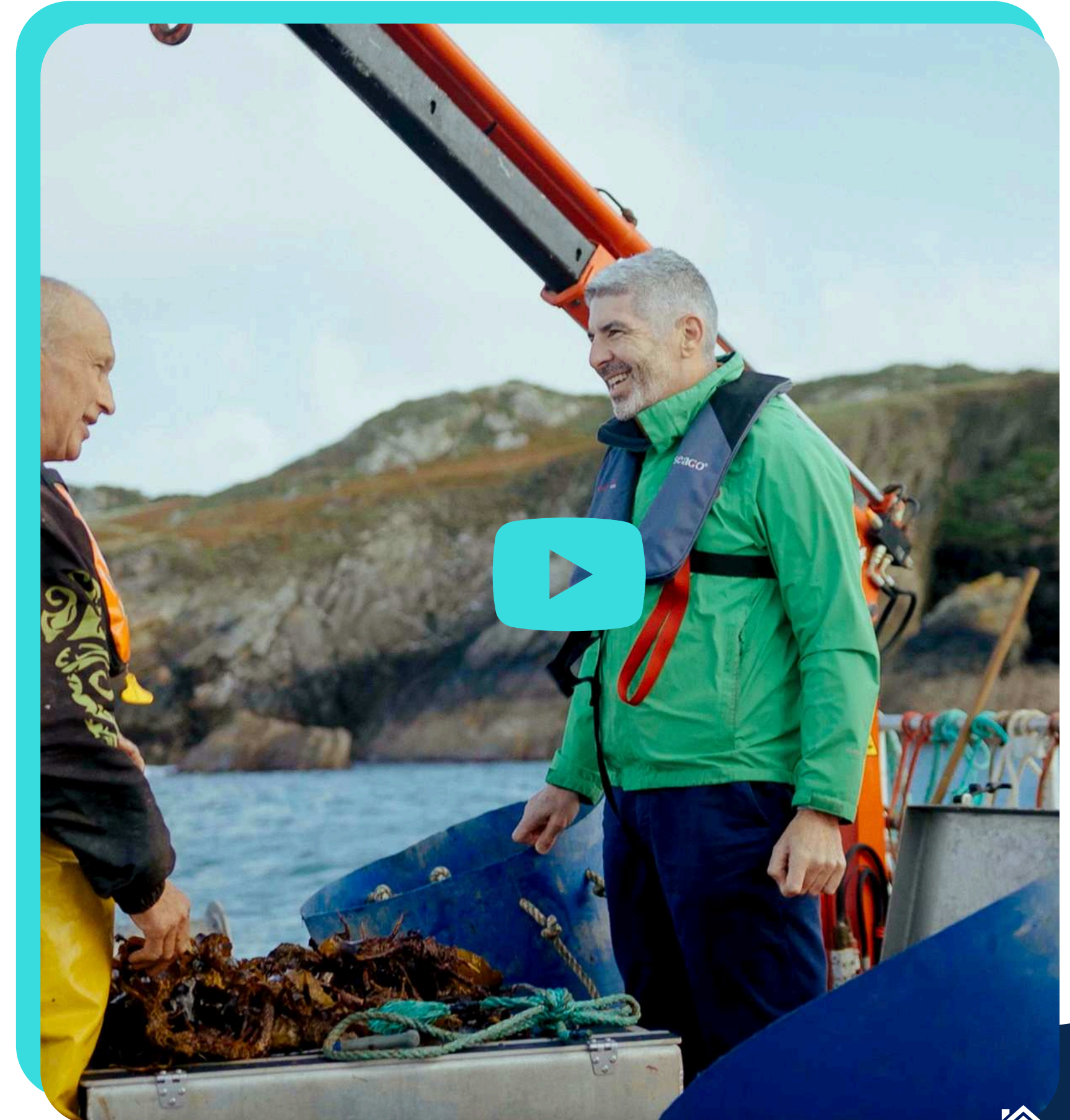
Mae angen i bob un ohonom a phob sefydliad fod yn rhan o'r ateb i fynd i'r afael â'r heriau mawr, gan wneud yn siŵr bod pawb yn gallu cymryd rhan mewn adeiladu dyfodol cadarnhaol newydd.

Mae'r adroddiad blynyddol hwn yn cynnwys Adroddiad Perfformiad fel cyfrif o'r cynnydd a wnaed gan fy nhîm a minnau; Adroddiad Atebolrwydd sy'n esbonio'r trefniadau llywodraethu corfforaethol ar gyfer fy swyddfa; a datganiadau ariannol sy'n dangos dadansoddiad o wariant.

Mae hwn yn gyfnod cyffrous i waith Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, gyda blaenoriaethau wedi'u hadnewyddu a dull gweithredu newydd. Fel Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, rwy'n canolbwyntio ar effaith ac ar weithio ar y cyd i gyflawni newid cadarnhaol yn y tymor hir.

Cymru Can, gyda'n gilydd.

Derek Walker
Comisiynydd Cenedlaethau'r
Dyfodol Cymru

Adran 1. Swyddogaeth a Dyletswyddau

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yw'r cyntaf o'i fath yn y byd.

Mae'n creu dyletswydd ar y sector cyhoeddus yng Nghymru i ddiwallu anghenion heddiw heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau.

Mae'n creu fframwaith i sicrhau bod y sector cyhoeddus yn cydweithio drwy wneud popeth o fewn eu gallu i'n helpu i gyflawni ein nodau llesiant cenedlaethol sy'n cyd-fynd â Nodau Datblygu Cynaliadwy'r Cenhedloedd Unedig.

Rhaid i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau yng Nghymru feddwl yn hirdymor, cymryd agwedd ataliol, gweithio gyda chydweithwyr a sefydliadau eraill a chynnwys amrywiaeth y bobl y mae eu gwaith yn effeithio arnynt.

Mae dod â'r lefel hon o newid i'r ffordd y mae ein gwasanaethau cyhoeddus yn gweithio ac felly bywydau pobl ledled Cymru yn uchelgeisiol ac yn gymhleth.

Mae'n mynnu ein bod yn newid ein ffordd o feddwl a gweithio fel ein bod yn 'gyndeidiau da' ac nad ydym yn peryglu dyfodol ein plant.

Mae'r Ddeddf yn cyfuno uchelgais â chyflawni, gydag ar y naill law saith nod llesiant, [dangosyddion cenedlaethol a cherrig milltir](#) sy'n dangos y weledigaeth a'r cyfeiriad, ac ar y llaw arall amcanion a chynlluniau sy'n nodi pa gamau y bydd cyrff cyhoeddus yn eu cymryd i gyflawni ar y nodau.

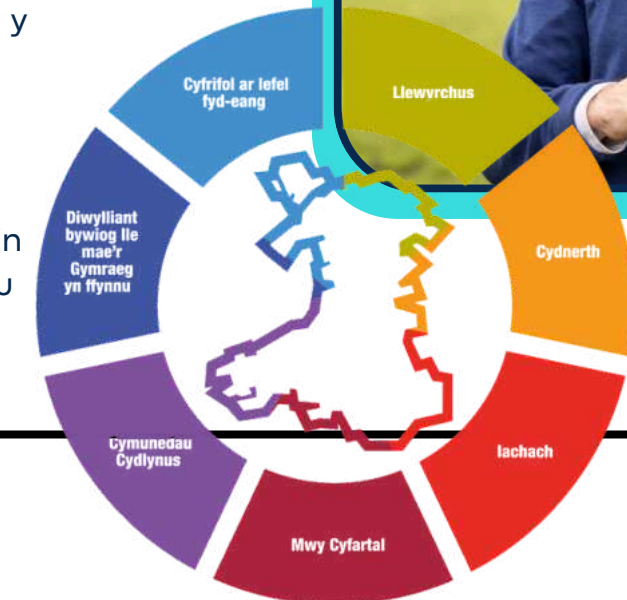
Mae'r Ddeddf yn creu swydd unigryw Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol annibynnol i Gymru, sy'n ddiuedd ac wedi'i diogelu gan y gyfraith i hyrwyddo'r egwyddor datblygu cynaliadwy a gweithredu fel gwarcheidwad cenedlaethau'r dyfodol.

Mae hyn yn aml yn golygu bod yn gynghorydd ac yn ffrind beirniadol i'r llywodraeth a chyrrff cyhoeddus ac unrhyw un a all helpu i gyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant cenedlaethol.

Gall y Comisiynydd hefyd gynnal ymchwil a chynnal adolygiadau ffurfiol i roi cipolwg ar sut mae cyrff cyhoeddus yn cymhwyso'r Ddeddf.

Fodd bynnag, nid yw cynnal adolygiad ffurfiol yn caniatáu i'r Comisiynydd wrthdroi penderfyniadau penodol sydd eisoes wedi'u gwneud. Ar ddiwedd adolygiad, gall y Comisiynydd wneud argymhellion i gynghori ar sut y dylai'r corff cyhoeddus gymhwyso'r Ddeddf yn y dyfodol.

Yn wahanol i rai Comisiynwyr eraill, nid oes gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol swyddogaeth gwaith achos, sy'n golygu na all ymwneud ag achosion neu benderfyniadau unigol.

Beth yw rôl Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol?

Dyletswyddau cyffredinol Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol (adran 18 o'r Ddeddf) yw:

1. "Hyrwyddo'r egwyddor datblygu cynaliadwy, yn enwedig i weithredu fel gwarcheidwad gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion ac annog cyrff cyhoeddus i roi mwy o ystyriaeth i effaith hirdymor y pethau a wnânt."
2. "Monitro ac asesu i ba raddau y mae amcanion llesiant a osodwyd gan gyrff cyhoeddus yn cael eu cyflawni."

I wneud hyn, mae'r gyfraith yn caniatáu i'r Comisiynydd:

- Darparu cyngor neu gymorth i gorff cyhoeddus.
- Rhoi cyngor i Archwilydd Cyffredinol Cymru ar yr egwyddor datblygu cynaliadwy.
- Darparu cyngor neu gymorth i Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus mewn perthynas â pharatoi ei gynllun llesiant lleol.
- Darparu cyngor neu gymorth i unrhyw berson arall y mae'r Comisiynydd yn ystyried ei fod yn cymryd (neu'n dymuno) camau a allai gyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant.
- Annog arfer gorau ymhlith cyrff cyhoeddus wrth gymryd camau i gyflawni eu hamcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy.
- Hybu ymwybyddiaeth ymhlith cyrff cyhoeddus o'r angen i gymryd camau i gyflawni eu hamcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy.
- Annog cyrff cyhoeddus i weithio gyda'i gilydd a chyda phobl eraill os gallai hyn eu cynorthwyo i gyflawni eu hamcanion llesiant.
- Ceisio cyngor panel cynghori mewn perthynas ag arfer unrhyw un o swyddogaethau'r Comisiynydd.

Adran 2. Gweledigaeth, Pwrpas a Gwerthoedd

Dechreuodd Derek Walker ei swydd fel Comisiynydd ym mis Mawrth 2023. O'r diwrnod cyntaf, dechreuodd y gwaith o ddatblygu strategaeth newydd a oedd yn cynnwys proses i adnewyddu gweledigaeth, pwrpas a gwerthoedd y sefydliad.

Ein Gweledigaeth

Mae Cymru yn lle gwell i fyw ac mae ganddi ddyfodol disglair ac optimistaidd – ffyniannus, cynhwysol a gwyrdd.

Gyda'n gilydd rydym wedi diogelu buddiannau'r rhai sydd heb eu geni eto. Mae llesiant a meddwl hirdymor wrth wraidd y broses o wneud penderfyniadau.

Cymru Can.

Ein Pwrpas

Rydym yn llais ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, yn gweithredu heddiw er mwyn sicrhau gwell yfory. Rydym yn cynghori ac yn herio, gan ddwyn y rhai sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif. Rydym yn ysbrydoli, yn ymgynnull ac yn cynnull i gael yr effaith fwyaf posibl.

Ynghyd ag eraill, rydym yn tyfu mudiad dros newid – gan roi meddwl hirdymor a ffocws ar y dyfodol wrth wraidd popeth a wnawn.

Ein Gwerthoedd

Bob dydd, rydym yn gweithio tuag at [ein gweledigaeth](#), wedi'i hategu gan set o werthoedd a rennir.

Rydym yn Gynhwysol:

- Rydym yn cynnwys pobl o bob cymuned a chefnidir, ac rydym yn croesawu ein gwahaniaethau, gan gydnabod ein bod yn gryfach oherwydd ein profiad a'n safbwyntiau amrywiol. Rydym yn cymryd safiad yn erbyn gwahaniaethu ac yn ymdrechu i fod yn sefydliad gwrth-hiliol.
- Rydym yn cydnabod pwysigrwydd cysylltu a chydweithio â phobl ledled Cymru a mynd ble bynnag y maent, ar y daith i gyflawni'r Gymru a Garem.

Rydym yn Feiddgar:

- Rydym yn annibynnol; rydym yn defnyddio tystiolaeth i archwilio a hyrwyddo dulliau newydd ac arloesol o fynd i'r afael â'r materion cymhleth sy'n ein hwynebu.
- Rydym yn adolygu ein gwaith a'n heffaith yn gyson, gan ymestyn ein hunain i wneud mwy ac i wneud yn well.

Rydym yn Agored:

- Rydym yn meithrin diwylliant o onestrwydd, yn siarad ein meddyliau ac yn annog her.
- Rydym yn gweithio yn yr awyr agored, gan ddangos ein cynnydd, rhannu ein dysgu yn ogystal â'n camgymeriadau.

Rydym yn Gefnogol:

- Rydym yn ymddwyn gyda charedigrwydd, derbyniad, a diddordeb gwirioneddol yn ein gilydd a'r rhai rydym yn gweithio gyda nhw. Rydyn ni'n parchu anghenion a dewisiadau pobl, yn dysgu beth sy'n gwneud i ni dicio ac rydyn ni'n credu ym mhotensial ein gilydd.
- Rydym yn barod i helpu. Rydyn ni'n rhoi ein hamser a'n harbenigedd i wneud i newid ddigwydd.

Rydym yn Optimistaidd:

- Rydym yn hyrwyddo bod gobaith a photensial bob amser i greu gwell yfory a chefnogi eraill i fod y newid y mae angen i ni i gyd ei weld. Rydyn ni'n wynebu gwirioneddau anodd ac yn dyfalbarhau.
- Rydym yn taflu goleuni ar waith da a gweithredu cadarnhaol, fel y gallwn ni i gyd gael ein symud i wneud yn well a gwireddu ein dyfodol mwy disglair.

Tîm Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Adran 3. Cymru Can

Bydd angen symudiad eang iawn i gyflawni newid hirdymor ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, gan ysgogi pobl o bob cefndir.

Ym mis Tachwedd lansiodd y Comisiynydd ei strategaeth newydd ar gyfer 2023 – 2030, [Cymru Can](#), a ddatblygwyd drwy broses o ymchwil a chynnwys o'r enw [Ffocws Ein Dyfodol](#).

Cynhaliwyd y broses rhwng mis Mawrth a mis Hydref 2023 ac roedd yn cynnwys ymarfer ymgyfraniad gyda rhanddeiliaid i ddeall sut y gallai'r Comisiynydd a'i dîm gael yr effaith fwyaf.

Dadansoddwyd 17 o adroddiadau tueddiadau'r dyfodol, gan ystyried data rhagwelediadau o gyd-destun byd-eang i gyd-destun Cymru, yn ogystal ag asesiadau llesiant i ymchwil partner a data cyfranogiad. Gan ddefnyddio hwn fel ein man cychwyn, buom yn gweithio gyda bwrdd cynghori i ymgorffori technegau dyfodol yn y prosiect o'r cychwyn cyntaf.

Ein pum cenhadaeth newydd:

Mae'r strategaeth newydd wedi'i seilio ar bum cenhadaeth integredig, gan helpu i sicrhau ffocws ar gyflawni canlyniadau. Bydd y rhain yn llywio gwaith y Comisiynydd tan 2030.

1. Gweithredu ac Effaith:

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn cael ei gweithredu'n effeithiol a chydag uchelgais mewn ffordd sy'n gwella bywydau pobl Cymru nawr ac yn y dyfodol.

2. Hinsawdd a Natur:

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i sicrhau bod holl gyrff cyhoeddus Cymru yn cyflawni eu nodau sero net a natur gadarnhaol erbyn 2030. O ganlyniad, mae cyrff cyhoeddus yn arwain camau gweithredu ar newid yn yr hinsawdd gan gynnwys ymaddasu, mewn ffordd sy'n lleihau anghydraddoldebau ac yn sicrhau'r manteision mwyaf posibl i bobl a chymunedau ledled Cymru.

3. Iechyd a Llesiant:

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i hwyluso trawsnewid yn y ffordd yr ydym yn cadw pobl yn iach, gyda mwy o ffocws ar atal a'r tymor hir. O ganlyniad, mae cyrff cyhoeddus yn cydweithio i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol afiechyd a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd.

4. Diwylliant a'r Iaith Gymraeg:

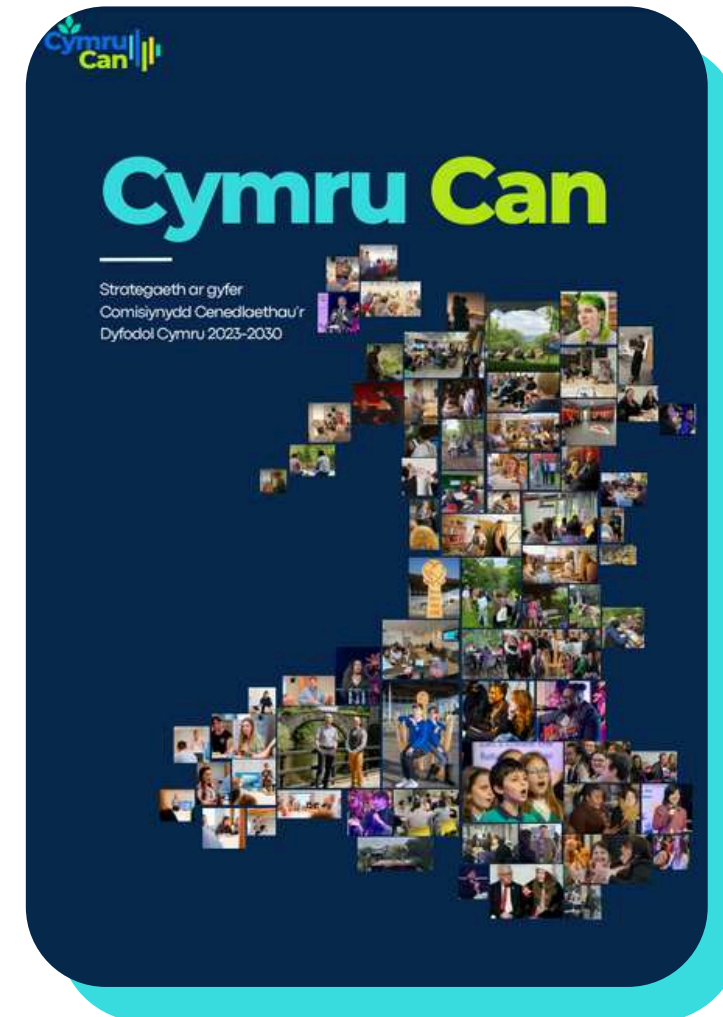
Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i atgyfnerthu effaith gadarnhaol lles diwylliannol. O ganlyniad, mae cyrff cyhoeddus yn gwneud y newidiadau brys sydd eu hangen i hyrwyddo diwylliant a chreadigrwydd, gwella gwead cymunedau a hyrwyddo aml-ddiwylliannedd a'r Gymraeg.

5. Economi Llesiant:

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i helpu i drosglwyddo Cymru i economi sy'n rhoi pobl a'r blaned yn gyntaf. O ganlyniad, mae llywodraethau ar bob lefel, busnesau, a chymunedau, yn gwneud i hyn ddigwydd.

Mae dull gweithredu newydd y Comisiynydd yn ymwneud â blaenoriaethu camau gweithredu ar y materion hynny sydd bwysicaf i genedlaethau'r dyfodol a rhoi mwy o ffocws ar gyflawni a gweithredu.

Effaith rhyddhau Cymru Can fu ysgogi rhanddeiliaid o bob sector yng Nghymru ynghylch y potensial a'r angen i ddyfnhau gweithrediad ac effaith Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, gyda llawer o bobl wedi cyflwyno cynigion i gydweithio ar bob un o'r rhain y pum cenhadaeth.

“ Rwyf mor gyffrous i weld y strategaeth yn cael ei lansio a byddwn yn falch iawn o'i chefnogi mewn unrhyw ffordd y gallwn.

“ Diolch am hyn ac am eich gweledigaeth ar gyfer y saith mlynedd nesaf, ac am eich enghreifftiau o ymarfer ysbrydoledig”

“ Mae'n galonogol iawn gweld y symudiad hwn tuag at ffocws cynyddol ar effaith a gweithredu.

“ Gan fwydo i mewn i Fwrdd Cynghori Ffocws Ein Dyfodol, rydym wedi gallu rhannu'n onest, ac rydych chi wedi creu man agored diogel ar gyfer her a deialog.

Methodoleg Cymru Can

Aethom i rwydweithiau a chyfarfodydd a oedd eisoes yn digwydd, fel y gallem fynd â'r sgwrs i ble roedd pobl, ond hefyd trefnwyd ein digwyddiadau ein hunain, gan estyn allan i'n rwydweithiau i gynnull pobl yn ehangach.

Buom hefyd yn meddwl am bobl a grwpiau na fyddai fel arall yn cael clywed eu lleisiau yn y broses hon a chyda mewnbwn gan bartneriaid yn y sector gwirfoddol fe wnaethom gynllunio ein llwybr Partneriaeth Gymunedol i gyfranogiad.

Roedd y digwyddiadau a gynhaliwyd gennym gyda phartneriaid yn cynnwys:

- Cynulliad pobl ar fwyd gyda [Bwyd Aber Pwy?](#)
- Gweithdy ag Ali Abdi a Phafiliwn Grangetown
- Digwyddiad rhwydwaith gyda'r nos gyda [4theregion](#)
- Gweithdy ar-lein gyda [Llesiant Economi Cymru](#)
- Cynhaliwyd gweithdy gyda [Cyrchfan Parc Cenedlaethol Bluestone](#)
- Rhwydwaith Polisi Gogledd Cymru

Fe wnaethom hefyd gynnull cyfarfodydd bord gron ar gyfer sectorau penodol gyda:

- Cynrychiolwyr rhwydwaith Cydraddoldeb rhanddeiliaid Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig
- Cynrychiolwyr o'r sector preifat
- [Cyswllt Amgylchedd Cymru](#)
- Y sector diwylliannol
- Undebau Llafur
- Cawsom 208 o ymatebion i'n harolwg ar-lein gyda Miller Research
- Buom yn gweithio gyda Urban Foundry, gyda Shepard a Moyle i fabwysiadu ymagwedd theori newid

Siaradom â **1,331**
o sefydliadau ac unigolion.

Buom yn gweithio gyda

9 partner cymunedol

gan eu hariannu i gynnal gweithgareddau a oedd yn ein galluogi i glywed gan grwpiau na fyddent efallai wedi cael eu clywed fel arall. Trwy'r partneriaethau cymunedol casglwyd gwybodaeth gan dros 200 o unigolion 7 – 70 oed.

Rhagor o wybodaeth [yma](#).

Adran 4. Mesur effaith

Am y tro cyntaf, rhoddodd y Comisiynydd fframwaith o ddangosyddion perfformiad allweddol ar waith y gallwn ni gael ein mesur yn eu cylch a'n dwyn i gyfrif.

Mae ein dull newydd yn cwmpasu:

- **Haen 1** - Rhoi sylw i ddarpariaeth y dangosyddion llesiant cenedlaethol.
- **Haen 2** - Monitro cynnydd yn erbyn y canlyniadau a gyhoeddwyd gennym yn Cymru Can.
- **Haen 3** - Creu set o ddangosyddion perfformiad gweithgaredd.
- **Haen 4** - Gwreiddio diwylliant o werthuso ac adolygu parhaus.

Haen 1 - Mae'r [dangosyddion cenedlaethol](#) yn mesur cynnydd Cymru yn erbyn y nodau llesiant ac yn cael eu hadrodd yn flynyddol gan Lywodraeth Cymru.

O hyn ymlaen bydd y Comisiynydd yn tynnu sylw at yr hyn y mae [Adroddiad Llesiant Cymru](#) yn ei ddweud wrthym bob blwyddyn. Rydym wedi gwneud y dangosyddion yn ganolog i'n cyngor a'n heiriolaeth, i bwysleisio bod yn rhaid i benderfyniadau weithio tuag at y targedau hyn, nid yn eu herbyn.

Yn 2023, dangosodd [Adroddiad Llesiant Cymru ddarlun cymysg](#) ar draws ein nodau cenedlaethol. Mae wyth mlynedd wedi mynd heibio ers cyflwyno'r Ddeddf. Er bod meysydd i'w dathlu, rhaid inni fynd ymhellach ac yn gyflymach i ddangos newid cadarnhaol ym mhob agwedd ar ein bywydau.

Haen 2 - Ein dangosyddion canlyniad yw'r newidiadau yr ydym yn ceisio'u cyflwyno mewn cyrff cyhoeddus. Yn 2024, byddwn yn sefydlu llinellau sylfaen, gan ddefnyddio ein hymchwil ein hunain a ffynonellau eraill.

Dangosyddion canlyniad:

Gwell dealltwriaeth a thystiolaeth o gamau gweithredu ymhlith arweinwyr mewn cyrff cyhoeddus wrth gyflawni'r Ddeddf a dulliau hirdymor.

Mwy o integreiddio gweithgareddau sy'n cefnogi sero net ac adferiad byd natur i wasanaethau cyhoeddus Cymru.

Gwell dealltwriaeth a thystiolaeth o gamau gweithredu ymhlith uwch arweinwyr mewn cyrff cyhoeddus am eu rôl gyfunol o ran cadw pobl yn iach a lleihau'r galw ar y GIG.

Gwell dealltwriaeth a thystiolaeth o gamau gweithredu ymhlith penderfynwyr cyllideb o'r diffiniad y cytunwyd arno o wariant ataliol wrth osod cyllideb.

Gwell dealltwriaeth a thystiolaeth o weithredu ymhlith arweinwyr mewn cyrff cyhoeddus o'r hyn y mae llesiant diwylliannol yn ei gwmpasu ac effaith gadarnhaol diwylliant a'r Gymraeg ar weithrediad y Ddeddf.

Cynnydd yn nifer y cyrff cyhoeddus sy'n fframio cynlluniau ar sail economi llesiant (sy'n cwmpasu un neu fwy o'r economi sylfaenol, economi gylchol, economeg toesen ac ati).

Dangosyddion gweithgaredd

Haen 3 - Rydym wedi integreiddio data ansoddol a meintiol ar gyfer dealltwriaeth gynnil i bontio'r bwlch rhwng ffeithiau caled a straeon personol, sy'n gwella dilysrwydd a dyfnder asesu.

Mae dyfyniadau a straeon sy'n dangos effaith ein gwaith wedi'u cynnwys drwy'r adroddiad hwn.

Gweithgaredd	Dangosydd Perfformiad Allweddol
Cynnull	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y digwyddiadau, gweithdai a sesiynau hyfforddi a ddarparwyd Sgôr boddhad o sesiynau hyfforddi Nifer y bobl a gyrhaeddwyd % y cyfranogwyr Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol sy'n adrodd bod ganddynt fwy o hyder wrth egluro pwrpas a gweithrediadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i'w cydweithwyr neu gymuned
Cynghori	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y darnau o gyngor a chymorth a ddarparwyd (cyngor rhagweithiol ac adweithiol) Nifer yr enghreifftiau o ysbrydoliaeth, arfer da ac astudiaethau achos a rennir
Eirioli	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y darnau o dystiolaeth ysgrifenedig, datganiadau sefyllfa, llythyrau, ymchwil, tystiolaeth lafar Nifer y digwyddiadau / ymgysylltiadau siarad Nifer ymweliadau gwe Nifer y datganiadau Nifer yr eitemau newyddion yn ymwneud â gwaith y Comisiynydd

Gweithgaredd	Dangosydd Perfformiad Allweddol
Monitro	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y cyrff cyhoeddus sy'n cwblhau'r gwiriwr taith ffyrdd o weithio Nifer yr amcanion llesiant a aseswyd (dim ond am rai blynyddoedd y byddai hyn yn berthnasol)
Gweithredu yn Ogystal â Thrafod	<ul style="list-style-type: none"> Nifer allyriadau carbon a gostyngiad % (yn seiliedig ar ffigurau 2022/23) % o archwiliadau glân Dywedodd staff fod Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn lle gwych i weithio

2023-24 mewn niferoedd

1 strategaeth newydd, set o werthoedd, a phum cenhadaeth bwrpasol newydd

530+ darnau o gyngor a ddarparwyd ar weithredu'r Ddeddf

Ceisiadau i fyny **30%** ers y llynedd

Amlygwyd dros **70** o enghreifftiau o arfer da

13 o sesiynau hyfforddi, gweithdai a digwyddiadau, gan ddod â phobl ynghyd a darparu cefnogaeth

→ **400+** o bobl yn mynychu gyda 100% yn dweud eu bod yn fwy hyderus wrth gymhwyso'r Ddeddf

76

ymgysylltu siarad a

28

datganiadau cyfryngau

11

cyflwyniad ysgrifenedig i
siapio polisi cenedlaethol

Tystiolaeth a roddwyd mewn

4

o Bwyllgorau'r Senedd

35

o gyfranogwyr yn ymuno ag Academi
Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol, gyda

25%

o gymunedau Du, Asiaidd neu leiafrifoedd Ethnig

100%

yn dweud bod ganddynt well hyder a dealltwriaeth
am Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
(wedi'i fesur trwy werthusiad annibynnol)

15

corff cyhoeddus yn cwblhau'r Gwiriwr
Taith Dull o Weithio yn gynnar
(y dyddiad cau yw Medi 2024)

236

amcanion llesiant wedi'u
dadansoddi

2,052

camau wedi'u dadansoddi gan
ddarparu llinell sylfaen ar gyfer
ein cenedlaethau

Pob un o'r 5

archwiliad mewnol yn cyflawni

100%

o Sicrwydd Sylweddol neu Resymol
ac archwiliad allanol glân.

8.5 / 10

dywedodd staff fod Swyddfa Comisiynydd
Cenedlaethau'r Dyfodol yn lle gwyb i
weithio.

Adran 5.

Cenhadaeth 1: Gweithredu ac Effaith

Byddwn yn ei gwneud yn [genhadaeth](#) i sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn cael ei gweithredu'n effeithiol a chydag uchelgais mewn ffordd sy'n gwella bywydau pobl Cymru nawr ac yn y dyfodol.

Rydym wedi ei gwneud yn genhadaeth i sicrhau bod gweithredu'r ddeddfwriaeth hon yn gwireddu ei photensial yn llawn, er mwyn cau'r bwlg rhwng dyhead a chyflawni. **Dyma ein cenhadaeth graidd ac mae'n sail i bopeth a wnawn.**

Gwyddom fod newid gwirioneddol yn digwydd ar lawr gwlad, o ran cynllunio a darparu gwasanaethau, nid dim ond wrth lunio polisiau.

Ar ôl gwranddo ar adborth gan gyrff cyhoeddus Cymru, ad-drefnodd y Comisiynydd y tîm fel bod mwy o'u hamser a'u gallu yn cael eu cyfeirio at gefnogi gyrff cyhoeddus. Mae tîm o Gynghorwyr Datblygu Cynaliadwy bellach yn cynghori ar gyflawni amcanion a chynlluniau llesiant, yn ogystal ag ar draws y pum cenhadaeth yn Cymru Can.

Rydym hefyd wedi cynyddu nifer y gweithdai a chyrsgiau hyfforddi a ddarparwn. Mae ein cyfarwyddwyr cenhadaeth yn cynyddu eu hymgysylltiad ar bob lefel o wasanaethau cyhoeddus.

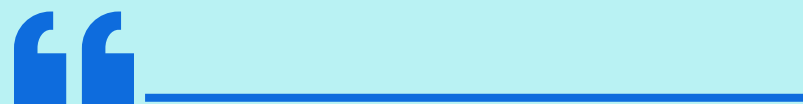
Mae'r Comisiynydd yn cyfarfod â phrif weithredwyr a thimau arwain cyrff cyhoeddus yn rheolaidd, gan gynnwys cynnal rownd lawn o gyfarfodydd ar ddechrau ei dymor yn y swydd.

- Rydym wedi cymryd camau i deilwra ein cyngor a chefnogaeth i gynulleidfaoedd penodol. Er enghraifft, mae [Y tu hwnt i'r presennol: Sut i gymhwyso meddwl yn hirdymor i leihau anghydraddoldebau iechyd](#) yn darparu technegau dyfodol ac enghreifftiau o arfer da.
- Ym mis Chwefror 2024, lansiodd y [Gwiriwr Cynnydd Dull o Weithio](#), sef offeryn i helpu sefydliadau i gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Mynychodd 60 o bobl weminar ac rydym eisoes wedi derbyn adborth gan 15 o gyrff cyhoeddus sydd wedi ei chwblhau (dyddiad cau Medi 2024). Roeddem yn falch iawn o ennill [Gwobrau IF Cymdeithas y Dyfodolwyr Proffesiynol](#) am hyn.

- Yn 2023-24, fe wnaethom gyflwyno wyth sesiwn hyfforddi i gynyddu dealltwriaeth ac uwchsgilio cyrff cyhoeddus wrth gymhwyso'r Ddeddf.
- Er bod nifer fach o'r rhain wedi'u teilwra'n arbennig ar gyfer anghenion sefydliadau penodol, fe wnaethom hefyd gynnal sesiynau agored 'un i lawer' ar gaffael, meddwl hirdymor ar gyfer y dyfodol, a diweddariad ar y Ddeddf. Mae nifer dda wedi mynychu'r rhain gyda 100% o'r rhai a holwyd yn dweud eu bod wedi gwella eu hyder wrth gymhwyso'r Ddeddf o ganlyniad.

Diolch yn fawr iawn am eich negeseuon ac am fy nghyflwyno i'r bobl hyn. ... Rwy'n gwerthfawrogi'ch cymorth yn fawr a byddaf yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ichi.

Diolch yn fawr am fod mor barod i helpu!! Mae hyn yn hollol anhygoel.

Diolch yn fawr iawn am eich ateb ar hyn. Rydym wedi cymryd eich newidiadau awgrymedig ochr yn ochr â sylwadau [eraill] a ddarparwyd ... ac wedi ail-drafftio

- Parhawyd i weithio ochr yn ochr â Chyfnwidfa Arfer Da Archwilio Cymru, Rhwydwaith Cydgyhyrchu Cymru, [Iechyd Cyhoeddus Cymru](#) a [Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru](#) trwy ein Rhwydwaith Sefydliadau Cefnogi, sy'n cyfarfod ddwywaith y flwyddyn i gydlynu ein harlwy dysgu ar y cyd. Yn ogystal â gweithio gyda [CDCC+ \(Cydlynwyr Datblygu Cynaliadwy Cymru Plus\)](#), rydym wedi ehangu ein cyfranogiad o fewn rhwydweithiau eraill fel sy'n berthnasol i'n gwaith ac wedi nodi'r cymorth sydd ei angen
- Derbyniwyd **807 o geisiadau** am ein cyngor a chymorth eleni – **cynnydd o 30% ers y llynedd.**
- Roedd 43% o'r rhain gan gyrff cyhoeddus â dyletswyddau o dan y Ddeddf megis Cyngor Sir Ddinbych, Gofal Iechyd Digidol Cymru, Cyngor Torfaen, Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg a Chyngor Castell-nedd Port Talbot, yn cwmpasu strategaeth ddiwylliant, newid yn yr hinsawdd, cyllidebu, bwyd a y Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael.
- Er ei bod yn her cydbwysu capasiti ein tîm, credwn fod y cynnydd hwn yn y galw o ganlyniad uniongyrchol i'n hymdrechion i gysylltu mwy â phobl sy'n gweithio mewn cyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ledled Cymru. Mae enghreifftiau pellach o sut rydym wedi cefnogi cyrff cyhoeddus wedi'u cynnwys yn yr adrannau isod.
- Mae angen cymorth gwahanol ar y Cyd-bwyllgorau Corfforaethol ac wyth corff ychwanegol sy'n dod o dan y Ddeddf o 30 Mehefin 2024 ymlaen. Cyn y garreg filltir honno, rydym wedi cydweithio â Llywodraeth Cymru i ddarparu sesiynau rhwydwaith a hyfforddiant i'r cyrff newydd ar eu dyletswyddau wrth iddynt ystyried eu hamcanion a'u cynlluniau llesiant newydd.

- Gwnaethom fonitro sut mae Llywodraeth Cymru yn bwrw ymlaen ag argymhellion ein [Hadolygiad Adran 20](#) (2022) o sut y mae'n rhoi'r Ddeddf ar waith. Rydym yn cyfarfod â'r Ysgrifennydd Parhaol a swyddogion yn rheolaidd wrth iddynt fwrw ymlaen â'u Cynllun Dysgu a Gwella Parhaus. Rydym yn hyderus bod cynnydd da wedi'i wneud wrth gynhyrchu a chyflawni'r cynllun hwn. Sef, ymdrechion i ddefnyddio ein Gwiriwr Taith Ffyrdd o Weithio i nodi'r meysydd i'w gwella.
- Rydym yn croesawu'r dull newydd o benodi Hyrwyddwyr Cenedlaethau'r Dyfodol i Fwrdd Llywodraeth Cymru a ffocws ac egni o'r newydd ar feddwl hirdymor. Wrth i'r cynllun hwn barhau, rydym yn gobeithio gweld mwy o gyfleoedd i rannu'r dull hwn â chyrrff cyhoeddus eraill, i ehangu'r defnydd o Adroddiad Llesiant Cymru ac i ddangos sut mae adnoddau Llywodraeth Cymru (gan gynnwys ymchwil) yn cael eu rhannu ar draws y sector cyhoeddus. Gobeithiwn hefyd weld gwelliant yn y ffordd y mae tystiolaeth Llywodraeth Cymru wedi ystyried y Ddeddf yn ei phrosesau cyllidebol.

I fod yn onest, roeddwn i wedi synnu pa mor syml a di-flewyn-ar-dafod oedd [y gwiriwr cynnydd], ac rydw i mor falch fy mod wedi rhoi amser o'r neilltu i fynd drwyddo. Mae'r adroddiad ar y diwedd yn ddefnyddiol iawn.

Gallaf weld y bydd myfyrio a deall lle'r ydym yn gwneud gwahaniaeth wrth symud ymlaen yn effeithiol.

- Cwblhawyd ein dyletswyddau statudol i gynghori Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGCau) ar eu cynlluniau llesiant, a gyhoeddwyd yn Haf 2023 a'u cefnogi i gyflawni eu hamcanion llesiant a'u camau trwy weithdai a chynghor.
- Ym mis Chwefror 2024, buom yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill i ddod ag uwch arweinwyr ac aelodau Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ynghyd. Mae Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn hanfodol i fynd i'r afael yn llwyddiannus â heriau cenhedlaeth. Mynychodd dros 80 o bobl o 13 BGC y digwyddiad hwn i rannu syniadau, heriau a dysgu trwy weithdai ar sero net a llesiant cymunedol.
- Dadansoddwyd 236 o amcanion llesiant (a 2,052 o gamau i'w cyflawni) gan gynnwys sut y maent wedi newid ers y set gyntaf yn 2018.
- Gwahaniaeth allweddol yw bod uchelgeisiau ar natur a charbon wedi codi. Mae yna hefyd ymdeimlad o wersi a ddysgwyd, gan archwilio'r 'gwerth ychwanegol' a ddaw yn sgil BGCau fel partneriaeth, a nodi sut y gallant gael eu targedu'n fwy yn eu gweithredoedd.
- Mae'r data hwn yn helpu i osod llinellau sylfaen ar gyfer ein gwaith, ac yn Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol 2025, byddwn yn edrych ar sut mae amcanion llesiant yn cael eu cynnwys wrth wneud penderfyniadau.

Mae BGCau ar draws Gogledd Cymru wedi dod at ei gilydd, gan ddod o hyd i dir cyffredin yn eu hamcanion llesiant i roi terfyn ar anghydraddoldeb cymdeithasol.

Mae **Labordy Gwasanaethau Cyhoeddus Gogledd Cymru** wedi cynnwys pobl mewn prosiectau ar newid hinsawdd, naratifau cymunedol sy'n creu ymdeimlad o le a hefyd wedi sefydlu **Prifysgol Plant Glyndŵr Wrecsam** – gan godi ymwybyddiaeth pobl ifanc am bobl, planed a'u dyfodol.

Mae **Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Benfro** yn gweithio'n agos gyda **'Gyda'n Gilydd dros Newid'**, elusen sy'n mwyhau lleisiau cymunedol. Un o'u prosiectau cydweithredol mwyaf arloesol yw creu map asedau cymunedol rhyngweithiol – sy'n dangos adeiladau, lleoliadau a gwasanaethau y gall y gymuned eu defnyddio i fynd i'r afael ag unigrwydd a gwella llesiant.

Mae **Trafnidiaeth Cymru** yn olrhain manteision eu buddsoddiad cymunedol. Er enghraifft, mae **gardd gymunedol a man dysgu** yn gwella lles meddyliol y rhai sy'n cymryd rhan, yn cynyddu bioamrywiaeth, yn darparu gofod ar gyfer artistiaid lleol a phobl greadigol ac yn rhoi sgiliau a hyder i'r bobl dan sylw i fynd ar drywydd dysgu.

Cenhadaeth 2: Hinsawdd a Natur

Byddwn yn ei gwneud yn **genhadaeth** i sicrhau bod holl gyrff cyhoeddus Cymru yn cyflawni eu nodau sero net a natur gadarnhaol erbyn 2030.

Gan gydnabod y brys sydd ei angen arnom i weithredu ar yr argyfyngau hinsawdd a natur, mae gan Gymru uchelgais uchelgeisiol i gyflawni sector cyhoeddus sy'n sero net erbyn 2030.

Rydym hefyd wedi ymrwymo i'r targed byd-eang i ddiogelu 30% o'r blaned ar gyfer byd natur erbyn 2030 fel y cytunwyd yn [COP15](#) ac mae gan bron bob corff cyhoeddus a Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus amcanion llesiant yn y maes hwn.

Fodd bynnag, mae cynnydd, fel y dangosir gan ein [dangosyddion llesiant cenedlaethol](#), yn dal yn annigonol mewn llawer o feysydd y mae Llywodraeth Cymru a chyrff cyhoeddus yn gyfrifol amdanynt.

Gan adeiladu ar y cyngor yr ydym wedi'i roi i Lywodraeth Cymru ar newid yn yr hinsawdd ac adferiad byd natur mewn blynyddoedd blaenorol, ym mis Mawrth 2024, fe wnaethom ad-drefnu ein tîm i'n galluogi hefyd i ganolbwyntio cymorth ar awdurdodau lleol a byrddau iechyd i gau'r bwch rhwng dyhead a chyflawni.

Mae ein dadansoddiad o amcanion a chamau llesiant cyrff cyhoeddus wedi dangos lefel uwch o uchelgais o ran hinsawdd a natur, wrth gymharu ciplun o 2019 â 2023. Wrth ystyried termau sy'n ymwneud â 'natur' (e.e. bioamrywiaeth, defnydd tir, ecoleg) mae cyfeiriadau wedi **cynyddu o 5% i 13%**.

Mae ymrwymïadau sy'n ymwneud â datgarboneiddio a newid hinsawdd hefyd wedi cynyddu'n aruthrol.

Lle'r oedd dim ond **pedwar** cyfeiriad at 'hinsawdd' yng nghamau 2019, mae

48 o achosion yn 2023.

Mae hwn yn gam cadarnhaol ymlaen.

Wrth symud ymlaen, byddwn yn canolbwyntio ar sicrhau bod amcanion a chamau llesiant yn ganolog i benderfyniadau a wneir gan gyrff cyhoeddus mewn meysydd fel caffael, cynllunio'r gweithlu, rheolaeth ariannol a chynllunio defnydd tir.

- Drwy gydol 2023-24, buom yn cydweithio â [Grŵp Herio Sero Net 2035](#) i nodi llwybr gweithredu hinsawdd 10 mlynedd (2025-2035) gan ganolbwyntio ar wres, pŵer, bwyd, cysylltedd a sgiliau. Dan gadeiryddiaeth y cyn-weinidog amgylchedd Jane Davidson, mae'r grŵp o 25 aelod annibynnol i fod i gyhoeddi ei ganfyddiadau ym mis Medi 2024.
- Ym mis Medi, treuliodd y tîm ddau ddiwrnod yn y Ganolfan Dechnoleg Amgen, Machynlleth fel rhan o'n hyfforddiant eco-lythrennedd. Roedd hwn yn gyfle i ymgysylltu â rhanddeiliaid lleol gan gynnwys y cwmni ynni adnewyddadwy [Dulas Engineering](#) a [Gwarchodfa Biosffer Dyfi UNESCO](#).

“ Mae ysbryd cydweithredol y dull seiliedig ar ardal o rasio tuag at Sero yn hanfodol ar gyfer meithrin arweinyddiaeth hinsawdd eang ledled Cymru. Rwy'n gwerthfawrogi'r cyfle i fod yn rhan o fforwm sy'n hyrwyddo rhannu cynnydd a syniadau yn rheolaidd.

Cyng Aled Vaughan Owen
Cyngor Sir Caerfyrddin

- Ym mis Hydref 2023, fel rhan o [Wythnos Hinsawdd Cymru](#), gwnaethom gyflwyno gweminar a oedd yn rhannu dulliau rhyngwladol o sicrhau pontio teg. Defnyddiwyd y dystiolaeth hon gennym fel sail i'n hymateb i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar fframwaith newydd ar gyfer Pontio Cyfiawn yn ddiweddarach yn y flwyddyn.
- Roedd galluogi ymagweddau ardal i weithredu ar yr hinsawdd yn un o'r materion a godwyd yn Ffocws Ein Dyfodol.
- Gan weithio ochr yn ochr ag [Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog](#) a [Climate Cymru](#), fe wnaethom **gynnull** arweinwyr cyrff cyhoeddus i drafod manteision y fenter [Ras i Sero](#) a gefnogir gan y Cenhedloedd Unedig.
- Er bod y dulliau mwy sefydledig o ymdrin â sero net yn seiliedig ar sefydliadau a sectorau yn bwysig, mae Race to Zero yn fframwaith a all gefnogi arweinyddiaeth hinsawdd ehangach. Canolbwyntiodd y drafodaeth ar sut y gallai dull gweithredu seiliedig ar ardal Ras i Sero ategu ymdrechion datgarboneiddio gan gynnwys cynlluniau ynni ardal leol.

Mae'r rolau cydgysylltiedig ond gwahanol ar gyfer cydbwylgorau corfforaethol, awdurdodau lleol a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn rhai y gallwn eu datblygu orau gyda'n gilydd. Yn 2024-25 byddwn yn dod â'r cynigwyr cyntaf ym mhob un o'r rhain at ei gilydd i lywio sut y gallai llwyddiant edrych.

Po gyflymaf y bydd y newidiadau yn yr hinsawdd a'r hwyaf y bydd ymdrechion addasu yn cael eu gohirio, y mwyaf anodd a drud fydd ymateb i newid yn yr hinsawdd.

- Ym mis Medi 2023, cyhoeddodd [Pwyllgor Newid Hinsawdd y DU](#) ei ganfyddiadau ar [Ffyniant i Bawb - cynllun addasu hinsawdd Cymru](#). Canfu, er bod rhai enghreifftiau o gynlluniau da ar waith, nad oes digon o gynnydd o ran cyflawni addasiadau, a bod monitro yn gyfyngedig. Rydym wedi ymhelaethu ar ganfyddiadau'r gwaith hwn ac wedi dechrau cyfarfod â chyrff cyhoeddus sy'n rhoi cynlluniau addasu hinsawdd lleol ar waith fel Cyngor Abertawe a Sir Benfro.

- Rydym wedi gwneud cais llwyddiannus i fod yn rhan o [Ganolbwynt Ymaddasu y DU](#) a fydd yn cefnogi gweithrediad ar draws y DU, ac rydym wedi dechrau prosiect ymchwil gyda Phrifysgol Metropolitan Caerdydd i archwilio risg hinsawdd mewn perthynas â materion fel diwylliant, iaith a threftadaeth.

- Yn 2024-25, byddwn yn herio ac yn cynghori Llywodraeth Cymru ar ei Chynllun Ymaddasu newydd 'Cymru Gydnerth'. Rhaid i hyn fynd ymhellach i ysgogi darpariaeth ar draws y sector cyhoeddus ac yn ehangach, gan ymgorffori addasu mewn cynlluniau ar gyfer sero net, adfer byd natur ac adfywio.

- Yn 2023, cyhoeddwyd yr Adroddiad blaenllaw ar [Sefyllfa Byd Natur](#) a oedd yn amlygu bod un o bob chwe rhywogaeth yng Nghymru mewn perygl o ddiplannu. Ymunodd y Comisiynydd â'r [alwad](#) am dargedu polisiau tuag at adfer rhywogaethau, mynd i'r afael â llygredd dŵr, ariannu ffermio sy'n gyfeillgar i fywyd gwylt, galluogi cymunedau iach, a mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd.

- Mae gan [Wasanaeth Natur Cymru](#) (NSW) genhadaeth i greu sylfaen gryfach ar gyfer adferiad byd natur yng Nghymru, trwy rymuso pobl o bob cefndir gyda chyfleoedd i ennill y sgiliau, y wybodaeth a'r ddealltwriaeth i fod yn rhan o'r ateb i'r Argyfwng Natur. Rydym wedi cefnogi datblygiad NSW i fynd i'r afael â'r heriau cyfunol o ddiogelu ac adfer byd natur wrth hyfforddi pobl i fod yn gweithio yn y nifer cynyddol o rolau sy'n seiliedig ar natur.

“

Mae cymorth swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol wedi bod yn ganolog i ddatblygiad NSW fel menter genedlaethol a allai fod yn drawsnewidiol i gyflawni ein nodau llesiant. Mae wedi darparu arweiniad strategol i'r partneriaid sefydlu, gan sicrhau bod y ffyrdd o weithio wedi'u gwreiddio yn y cam datblygu hwn. Mae'r gefnogaeth hon yn hanfodol wrth adeiladu partneriaethau i adeiladu mudiad ar gyfer stiwardiaeth amgylcheddol a chyfleoedd gyrfu cysylltiedig ym myd natur.

”

Peter Davies

Cyd-Gadeirydd Bwrdd Datblygu Gwasanaeth Natur Cymru

- Her sylweddol o ran sicrhau y gall byd natur adennill yw'r buddsoddiad ariannol sydd ei angen. Dim ond mor bell y bydd cymorth gan y sector cyhoeddus yn gallu mynd, felly rydym wedi ymuno ag eraill fel y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Ariannu Natur sy'n archwilio dewisiadau eraill. Egwyddor allweddol i ni yw nodi cyfleoedd sy'n cadw cyfoeth ac asedau yn y gymuned leol (fel modelau cydweithredol) ac sy'n cefnogi'r economi llesiant.
- Ym mis Mawrth 2024, gwnaethom ymateb i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar ei Phapur Gwyn ar [egwyddorion amgylcheddol, llywodraethu a thargedau bioamrywiaeth](#). Rydym yn gefnogol ar y cyfan i'r cynigion, gan gynnwys yr angen i ailddatgan yr Egwyddorion Amgylcheddol yng nghyfraith Cymru, sefydlu corff llywodraethu newydd i Gymru gyda'r pwerau priodol i ymchwilio a gorfodi, a gosod targedau yn y gyfraith i sicrhau ein bod yn cyrraedd y nod rhyngwladol i fod natur gadarnhaol erbyn 2030.
- Yn 2024, byddwn yn gweithio ochr yn ochr ag Asesydd Diogelu'r Amgylchedd Dros Dro Cymru ar Alwad am Dystiolaeth a fydd yn adolygu am y tro cyntaf a yw'r cyfreithiau i ddiogelu dyfrffyrdd Cymru yn addas i'r diben. Ni fu mater ansawdd dŵr erioed mor uchel ei broffil a gwyddom fod ein dyfrffyrdd mewn argyfwng gyda phroblemau gan gynnwys gollyngiadau carthion, llygredd amaethyddol a gollyngiadau cemegol.

Mae'r oedi i [Gynllun Ffermio Cynaliadwy \(SFS\)](#) y Llywodraeth a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2024 yn golygu gohirio gweithredu brys ar adfer natur a sero net. Rhaid i gam cynnwys newydd yr SFS [symud yn gyflym](#) – a rhaid i fuddiannau cenedlaethau'r dyfodol fod yn ganolog. Mae ffermwyr yng Nghymru eisoes yn talu pris uchel am ddiffyg gweithredu byd-eang ar newid hinsawdd. Mae'n rhaid i ni gysylltu'r dotiau o gymorth i ffermwyr, gwarchod byd natur, buddsoddi mewn bwyd a physgodfeydd, i sicrhau bod pobl yn gallu rhoi bwyd iach ar y bwrdd (yn ein gartref, ysgolion a'n hysbytai) a chreu swyddi.

Cenhadaeth 3:

Iechyd a Llesiant

Byddwn yn ei gwneud yn [genhadaeth](#) i hwyluso trawsnewid yn y ffordd yr ydym yn cadw pobl yn iach, gyda mwy o ffocws ar atal a'r hirdymor.

Iechyd yw un o'r materion pwysicaf i bobl Cymru ac i'n gwasanaethau cyhoeddus.

Mae'r gofal a gawn yn ein hysbytai a'n meddygfeydd yn cyfrif am lai nag 20% o'r canlyniadau iechyd – mae'r gweddill yn cael ei siapio gan yr hyn a elwir yn 'benderfynyddion iechyd ehangach'. Mae'r rhain yn cynnwys amgylchedd glân, cartref diogel a chynnes, argaeledd gwaith teg, a pherthnasoedd cryf. Gan nad yw'r gwasanaethau hyn yn cael eu darparu gan y GIG, mae'n golygu bod gan gyrff cyhoeddus sydd â'r cyfrifoldebau hyn rôl hollbwysig i'w chwarae.

Y man cychwyn ar gyfer ein heiriolaeth a'n cyngor eleni fu:

- Mae'r model cymdeithasol o iechyd a phenderfynyddion ehangach iechyd yn cael eu deall ac yn ganolbwynt amcanion llesiant cyrff cyhoeddus
- Mae angen cynyddu'r cydweithio ac integreiddio rhwng y GIG, gofal cymdeithasol, a sefydliadau perthnasol eraill
- Mae cyllidebau a chynllunio yn cael eu symud tuag at atal
- Mae angen persbectif tymor hwy wrth gynllunio iechyd
- Dylai mwy o amrywiaeth o bobl fod yn rhan o gyd-gynhyrchu gwasanaethau

Er mwyn sefydlu llinell sylfaen ar gyfer sut y caiff materion iechyd eu hystyried gan ystod eang o gyrff cyhoeddus, dadansoddwyd eu cynlluniau a'u hamcanion llesiant.

Yn ein dadansoddiad o amcanion llesiant yn 2023, canfuom fod

14%

o'r holl amcanion yn sôn am 'iechyd'. Wrth ystyried penderfynyddion cymdeithasol iechyd, **dim ond 11%** o gamau oedd hyn.

Er bod gan y rhan fwyaf o gyrff cyhoeddus gamau yn ymwneud â gwella iechyd, neu leihau lefelau anghydraddoldeb, mae llawer eto i wneud y cysylltiad rhyngddynt. Mae angen rhoi ystyriaeth fanylach i atal iechyd ymhlith cyrff cyhoeddus yn eu cynlluniau llesiant. Bydd hwn yn faes gwaith allweddol i ni dros y blynyddoedd nesaf.

- Mae ein gwaith i gefnogi cyrff cyhoeddus wedi cynnwys cymorth i ymgorffori mesurau ataliol mewn cynlluniau a datganiadau llesiant. er enghraifft, gydag Iechyd a Gofal Digidol Cymru ac Ymddiriedolaeth GIG Felindre.
- Fe wnaethom helpu i ennill cyllid ar gyfer '[Llunio Lleoedd ar gyfer Llesiant yng Nghymru](#)', prosiect partneriaeth dwy flynedd gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru a'r Sefydliad Iechyd.
- Bydd yn llywio'r iteriad nesaf o asesiadau a chynlluniau llesiant, fel eu bod yn canolbwyntio mwy ar fodel cymdeithasol iechyd a phenderfynyddion ehangach iechyd. Rydym hefyd wedi cefnogi'r rhaglen drwy rannu ein mewnwelediadau ar y cylch asesu a chynllunio llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, a'r ffordd orau o ymgysylltu â nhw (e.e. lle mae lefelau swyddogion neu weithrediaeth yn fwyaf priodol yn dibynnu ar y pwnc a lefel y penderfyniadau). Rydym wedi dangos y cysylltiadau rhwng yr holl nodau sy'n ymwneud ag iechyd a phenderfynyddion ehangach iechyd, a sut mae'r pum ffordd o weithio a meddylfryd systemau yn cyd-fynd ac yn atgyfnerthu ei gilydd. Mae'r rhaglen hon yn ei chyfnodau cynnar, ond bydd ein hymglymiad yn helpu i gefnogi BGCau i fynd i'r afael â phenderfynyddion iechyd ehangach mewn modd ataliol.

- Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn parhau i fod yn bartner allweddol ar draws ein holl genadaethau.
- Rydym hefyd wedi meithrin perthnasoedd newydd â [Chonffederasiwn GIG Cymru](#), y [Gynghrair Iechyd a Llesiant](#), [Comisiwn Bevan](#), [Llais Cyd](#) (Canolfan Ragoriaeth Caffael), [Grŵp Gorchwyl a Gorffen Creu Cymru Iachach Llywodraeth Cymru](#).

Llunio Lleoedd
ar gyfer Llesiant yng Nghymru
Shaping Places
for Well-being in Wales

Cyfnod dylunio
Dulliau seiliedig ar systemau a
chamau gweithredu partneriaeth
awdurdodau lleol i ddylanwadu ar
benderfynyddion ehangach
iechyd
Adroddiad astudiaeth achos
Awst 2023

Meddwl am y tymor hir yw'r syniad sydd wrth wraidd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Gyda llawer o dueddiadau iechyd ar fin gwaethgu, ni allwn barhau fel yr ydym.

Ym mis Mawrth 2024, gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru, cyhoeddwyd [Y tu hwnt i'r presennol: Sut i gymhwyso meddwl hirdymor i leihau anghydraddoldebau iechyd](#). Mae'n nodi sawl dull allweddol i helpu cyrff iechyd i gynllunio ar gyfer y tymor hir.

Mae'r pecyn cymorth hefyd yn cynnwys 14 o astudiaethau achos, ynghyd ag awgrymiadau a syniadau i helpu i leihau anghydraddoldebau iechyd. Mae'r pecyn cymorth bellach yn cael ei ddefnyddio ar draws y sector cyhoeddus yng Nghymru ac yn cael ei arddangos y tu allan i Gymru, gan gynnwys gan Ganolfan Addasu Hinsawdd Kyoto. Mae'r pecyn cymorth wedi bod yn sail i gefnogaeth i gyrff cyhoeddus fel Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe a ddefnyddiodd y dull 3-Gorwel i ddatblygu eu strategaeth iechyd poblogaeth.

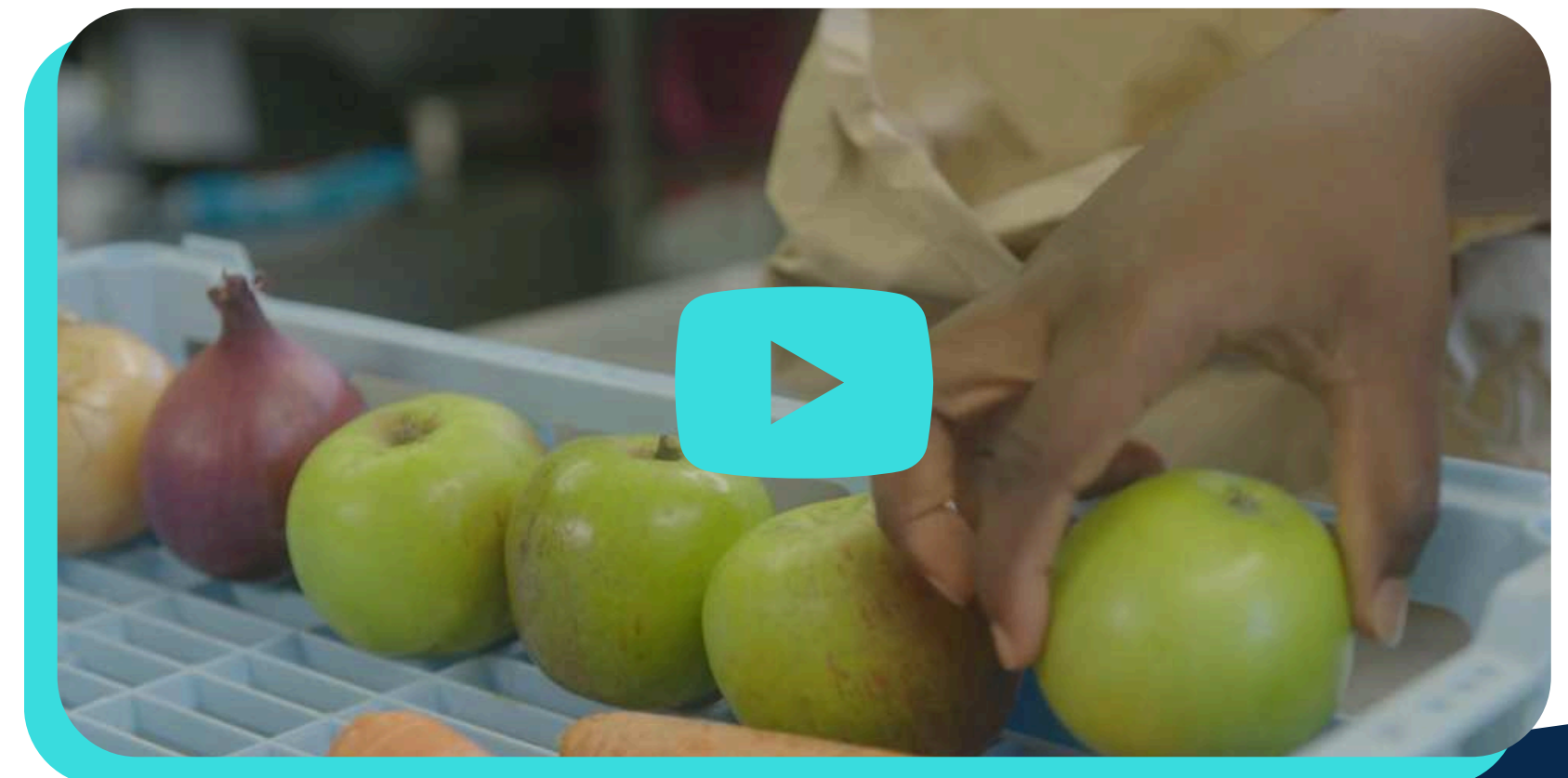
- Fe wnaethom gynghori Llywodraeth Cymru ar ei dull o Asesu'r Effaith ar Iechyd a Diwygio Caffael y Gwasanaeth Iechyd, a hefyd ymateb i ymchwiliad Pwyllgor Iechyd y Senedd i [ordewdra](#) lle gwnaethom dynnu sylw at yr angen am ddull gweithredu ataliol, cymdeithasol gyfan a gwneud defnydd gwell o lesiant. Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol i gefnogi pobl i fyw bywydau iach, gyda phob sector yn cydweithio i dynnu pwysau oddi ar y GIG.
- Fe wnaethom gymryd rhan yn y Grŵp Trawsbleidiol ar Ysmygu ac Iechyd a phwysleiswyd pwysigrwydd cymryd agwedd ataliol a rhagweithiol.
- Roedd cyngor pwysig arall a ddarparwyd gennym eleni ar gyllideb strategol Llywodraeth Cymru. Dyma'r set unigol fwyaf o benderfyniadau a wneir gan gorff cyhoeddus yng Nghymru bob blwyddyn sy'n effeithio'n sylweddol ar lesiant ledled Cymru. Buom yn craffu ar sut mae Llywodraeth Cymru wedi rhoi'r Ddeddf ar waith ac wedi rhoi tystiolaeth i Bwyllgor Cyllid y Senedd ym mis Ionawr 2024. O ganlyniad, gwnaeth y Pwyllgor sawl [argymhelliad](#) a oedd yn tynnu ar ein canfyddiadau, gan gynnwys sut y caiff mesurau ataliol eu hariannu. Byddwn yn parhau â'r gwaith hwn yn 2024-25, ac yn dadansoddi gwariant Llywodraeth Cymru yn unol â'r cenadaethau yr ydym wedi'u pennu.

Mae **Cyngor Torfaen** yn gweithio tuag at gael ei gydnabod fel '[Cymuned Gyfeillgar i Oed](#)' gan Sefydliad Iechyd y Byd. Maent yn gwella mynediad i fannau awyr agored, tai a gofal iechyd, cymuned a chynhwysiant, a chyfathrebu, gwybodaeth a chyflogaeth.

Maent yn cynnwys pobl yn y materion hyn a lle y gellir gwneud gwelliannau. Dyma enghraifft o edrych ar fesurau cymdeithasol, amgylcheddol, diwylliannol ac economaidd i wella iechyd a lles yn y tymor hir.

Wedi'i gydlynu gan **Synnwyr Bwyd Cymru**, mae'r **prosiect [Llysiâu o Gymru mewn Ysgolion](#)** yn anelu at gael mwy o lysiau organig lleol i mewn i brydau ysgol gynradd - gan geisio gwella diet plant ysgol yn ogystal â chefnogi cadwyni cyflenwi lleol ac arferion ffermio ecolegol.

Mae partneriaid yn cynnwys **Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro** ac mae'n cael ei ddarparu ar draws Caerdydd, Sir Gaerfyrddin a Sir Fynwy.

Cenhadaeth 4: Diwylliant a'r Iaith Gymraeg

Byddwn yn ei gwneud yn **genhadaeth** i atgyfnerthu effaith gadarnhaol llesiant diwylliannol. O ganlyniad, mae cyrff cyhoeddus yn gwneud y newidiadau brys sydd eu hangen i hyrwyddo diwylliant a chreadigrwydd, gwella gwedd cymunedau a hyrwyddo aml-ddiwylliannedd a'r Gymraeg.

Mae'r sector diwylliannol yng Nghymru wedi wynebu heriau sylweddol yn ddiweddar, rhai ariannol yn bennaf. Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae ein tîm wedi bod yn ymwneud â gweithgareddau i feithrin lles diwylliannol, gan danlinellu pwysigrwydd diwylliant wrth wella gwedd cymunedau; hyrwyddo aml-ddiwylliannedd; a chynnal yr iaith Gymraeg.

Rydym wedi:

- Edrych ar sut mae diwylliant yn cael ei fframio o fewn amcanion a chynlluniau llesiant
- Hyrwyddo ffocws o'r newydd ar strategaeth ddiwylliannol genedlaethol
- Cynull cymunedau ac arbenigwyr diwylliannol
- Cefnogi ymchwil i ddeall effaith newid hinsawdd ar ddiwylliant

Rydym wedi galw am Strategaeth Ddiwylliant Genedlaethol ers 2020. Credwn ei fod yn allweddol i gefnogi datblygiad diwylliannol, gwarchod treftadaeth Cymru, meithrin arloesedd ac integreiddio diwylliant i feysydd polisi ehangach, gan wella ei rôl mewn llesiant cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd.

- Eleni, rydym wedi cyngori Llywodraeth Cymru, gan bwysleisio mai cyfrifoldeb y sector cyhoeddus yng Nghymru yw cyflawni'r strategaeth, nid dim ond y rheini mewn cyrff diwylliannol. Ym mis Mehefin, cyflwynodd weithdy i'r [Grŵp Llywio Trosfwaol ar gyfer y Strategaeth Ddiwylliant](#) i roi adborth ar ganfyddiadau cynnar ac i rannu trosolwg o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- Mae'r strategaeth ddrafft [wedi'i lansio](#) ers hynny. O ganlyniad i'n cyngor, mae'r strategaeth ddrafft yn cyfeirio'n fwy at Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, gan gynnwys pwysigrwydd cysylltiadau rhwng cenedlaethau, creadigrwydd; ac yn amlygu cyfleoedd yn ogystal â rhwystrau.
- Byddwn yn herio Llywodraeth Cymru i godi uchelgais y Strategaeth a'i gweithrediad ymhellach. Mae cyllid diwylliant mewn argyfwng yng Nghymru ac mae angen sylw brys ac yn rhan o sgwrs genedlaethol ar rôl bwysig diwylliant i'n llesiant.

- Mynychodd ein tîm lansiad y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng Cymru Greadigol a Chyngor Celfyddydau Cymru. Nod hyn yw cryfhau'r cydweithio rhwng y sefydliadau hyn i gefnogi'r sector creadigol, gwella cyfleoedd ariannu, a hyrwyddo integreiddio prosiectau diwylliannol. Rydym wedi ymgysylltu'n rhagweithiol â sefydliadau diwylliannol sy'n dangos arfer da e.e. Cyngor Celfyddydau Cymru a Chonffederasiwn y GIG sy'n cydweithio ar y celfyddydau ac iechyd.
- Ym mis Mai 2023, ymunodd y Comisiynydd â Chomisiynydd y Gymraeg, Cymdeithas Bêl-droed Cymru a'r Urdd yng Nghyfnwidafa Arfer Da Archwilio Cymru 'Cymru â Diwylliant Bywiog a Chymraeg Ffyniannus'.

- Ym mis Gorffennaf 2023 fe wnaethom gynnull bord gron yn Wrecsam gydag arbenigwyr diwylliannol i lunio ein cenhadaeth ar ddiwylliant. Roedd yr adborth yn cynnwys yr angen am fwy o gyllid ar gyfer mentrau diwylliannol ar lawr gwlad, pwysigrwydd arloesi digidol wrth wneud diwylliant yn hygyrch, a rôl addysg wrth gadw a hyrwyddo'r iaith Gymraeg a threftadaeth Cymru. Pwysleisiodd y cyfranogwyr yr angen am bolisiau diwylliannol cynhwysol sy'n adlewyrchu'r cymunedau amrywiol ledled Cymru.
- Gan gydnabod pwysigrwydd byd-eang diwylliant, ym mis Rhagfyr 2023, aethom i'r Uwchgynhadledd Ddiwylliant yn Nulyn Darparodd yr uwchgynhadledd hon lwyfan i gyfnewid syniadau ac arfer gorau gyda chymheiriaid rhyngwladol, gan amlygu rôl diwylliant wrth feithrin dealltwriaeth a chydweithio. O ganlyniad i'r ymweliad hwn, fe wnaethom godi ymwybyddiaeth cynulleidfa ryngwladol o rôl diwylliant wrth gyflawni ar draws yr agenda gynaliadwyedd ehangach a chryfhau'r achos dros gynnwys nod diwylliant yn Nodau Datblygu Cynaliadwy'r Cenhedloedd Unedig drwy ddangos sut y cynhwyswyd y nod diwylliannol. mae dimensiwn diwylliant llesiant yn cael effaith drwy Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yng Nghymru. Roeddem hefyd yn gallu cysylltu staff ac aelodau etholedig o Gynghorau Caerdydd a Dulyn i rannu dysgu.

- Ym mis Mawrth 2024, cynullwyd dirprwyaeth o ymweliad [Sefydliad Cenedlaethol dros Ddiwylliant yr UE \(EUNIC\)](#) â Chaerdydd – lle cawsom gyfle i rannu agwedd Cymru at ddiwylliant ac i wahodd Llenyddiaeth Cymru i gyflwyno gwaith ar sut y maent yn cyflawni yn erbyn pob un o'r saith nod llesiant cenedlaethol. Bydd EUNIC yn partneru â Llenyddiaeth Cymru ar raglen sy'n cynnwys preswylad pythefnos o hyd yn [Nhŷ Newydd](#) ar gyfer awduron Cymreig ac awduron sy'n defnyddio ieithoedd lleiafrifol ledled Ewrop ar thema iaith a thirwedd.

“ Mae'n galonogol iawn gweld diwylliant yn cael ei gynnwys fel un o'ch pum cenhadaeth – yn ystod y cyfnod heriol hwn o ran cyllideb, mae angen pob cymorth y gallwn i wneud yr achos dros fuddsoddi mewn llesiant diwylliannol. ”

Prif Swyddog Diwylliant yr Awdurdod Lleol, Mawrth 2024

Yn greiddiol i'n gwaith yw darparu cyngor sydd ei angen ar gyrff cyhoeddus i osod, cwrdd ac adolygu amcanion a champau llesiant. Gwyddom fod cyrff cyhoeddus yn aml yn gweld lles diwylliannol fel y maes anoddaf i'w ddeall a'u bod hefyd dan bwysau ariannol cynyddol sy'n rhoi gwasanaethau diwylliant a hamdden dan fygythiad.

Mae ein dadansoddiad yn dangos nad yw diwylliant, creadigrwydd a'r iaith Gymraeg bob amser yn cael eu deall yn llawn fel rhai sydd wrth galon cyflawni nodau llesiant eraill. Efallai y bydd gan rai cyrff cyhoeddus ddatganiadau ar 'wella mynediad at y Gymraeg' fel rhan o'u llesiant diwylliannol, ond yn methu ag integreiddio hyn ag uchelgeisiau ehangach, neu'n mynd ymlaen i drafod mynediad at dreftadaeth, hamdden a diwylliant. Yn ein dadansoddiad o gamau cyrff cyhoeddus, mae cyfeiriadau at dermau sy'n ymwneud â'r diwylliant (e.e. iaith, traddodiad, treftadaeth, ac ati) wedi aros yn gyson isel ar rhwng 8% a 9% o'r holl gamau.

Byddwn yn cefnogi cyrff cyhoeddus i nodi ffyrdd o integreiddio llesiant diwylliannol i'w darpariaeth gwasanaeth a dangos sut y gellir ei ddefnyddio hefyd i gyflawni canlyniadau ehangach – e.e. yn ymwneud ag adfywio, iechyd a chymunedau cydlynol, er enghraifft.

- Ym mis Awst 2023 yn yr Eisteddfod Genedlaethol ym Moduan, lansiodd prosiect ymchwil gyda Phrifysgol Fetropolitan Caerdydd, yn edrych ar effaith newid hinsawdd ar ddiwylliant. Pwrpas yr ymchwil hwn yw deall sut mae amodau amgylcheddol newidiol yn effeithio ar asedau diwylliannol a safleoedd treftadaeth. Drwy nodi gwendidau a chyfleoedd, nod yr ymchwil hwn yw arwain llunwyr polisi wrth integreiddio ystyriaethau diwylliannol i strategaethau gwydnwch hinsawdd, gan sicrhau bod treftadaeth ddiwylliannol ac asedau yn cael eu cadw a'u haddasu yn wyneb newid yn yr hinsawdd. Cyhoeddir y gwaith hwn ym mis Awst 2024.

- Ym mis Rhagfyr 2023, fe wnaethom gymryd rhan yn y gynhadledd '[Making Theatre in a Time of Climate Crisis](#)' yn y National Theatre yn Llundain, ar sut y gall theatr fynd i'r afael â heriau amgylcheddol ac ymateb iddynt. Daeth y prosiect hwn ag ymarferwyr theatr, gweithredwyr amgylcheddol, a llunwyr polisi ynghyd i archwilio ffyrdd arloesol o ddefnyddio celfyddydau perfformio i godi ymwybyddiaeth am newid hinsawdd ac ysbrydoli gweithredu. Rydym yn cydnabod yr arloesiadau a gymerwyd gan sector y celfyddydau a allai fod o ddysgu i eraill gan gynnwys caffael a'r gadwyn gyflenwi.

Cenhadaeth 5: Economi Llesiant

Byddwn yn ei gwneud yn genhadaeth i helpu i drosglwyddo Cymru i economi sy'n rhoi pobl a'r blaned yn gyntaf.

Mae pwrpas twf economaidd yn aml yn cael ei weld fel nod ynddo'i hun; Mae economi llesiant yn diffinio pwrpas twf economaidd fel gwella llesiant. Heddiw yng Nghymru, mae'r argyfwng costau byw yn ehangu anghydraddoldeb economaidd, mae tlodi ar gynydd, ac mae ein heconomi yn dal i ddefnyddio adnoddau naturiol yn gyflymach nag y gellir ei ailgyflenwi.

Er mwyn helpu Cymru i gyflymu tuag at gyflawni Cymru Lewyrchus rydym wedi dechrau gweithio i:

1. Asesu cynlluniau economi llesiant y sector cyhoeddus.
  2. Cynnull cyrff cyhoeddus ynghylch arfer da a chynghori cyrff cyhoeddus ar y camau y dylent eu cymryd.
  3. Adeiladu arfau i'r sector preifat weithredu a buddsoddi yn nodau llesiant Cymru.
- Rydym yng nghamau cynnar y gwaith o ddadansoddi amcanion economi llesiant cyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Mae ein dadansoddiad cychwynnol wedi dangos mai'r blaenoriaethau economi llesiant sy'n dod i'r amlwg ymhlith awdurdodau lleol a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yw'r economi sylfaenol, yr economi gylchol, yr economi werdd a sgiliau gwyrdd, adfywio trefi, cefnogi Busnesau Bach a Chanolig Lleol, a mynd i'r afael â thlodi.

Dros y flwyddyn nesaf, byddwn yn datblygu cyngor i gyrff cyhoeddus ar bolisiau llesiant economi, gan ganolbwyntio ar gyrff cyhoeddus sy'n gyfrifol am ddatblygu'r economi – awdurdodau lleol, cydbwyllgorau corfforaethol a Llywodraeth Cymru.

- Ym mis Hydref 2023 gwnaethom [gyngori](#) Llywodraeth Cymru ar adnewyddu ei [chenhadaeth economaidd](#). O ganlyniad i'n hargymhellion, mae'r genhadaeth bellach wedi'i fframio gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'i monitro drwy'r 50 o ddangosyddion llesiant cenedlaethol
- Mawrth 2024, rhoesom dystiolaeth i [Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig y Senedd](#) ar yr economi werdd. Rydym yn croesawu ymrwymiad y Llywodraeth i waith teg, sgiliau gwyrdd, a mentrau economi sylfaenol a chylchol ond amlygwyd beth arall y gellir ei wneud.

- Enghraifft o sut y gall Llywodraeth Cymru newid yr agenda polisi economaidd yw sut mae dull cenedlaethau'r dyfodol yn cael ei integreiddio ar draws y ffordd y mae'r Llywodraeth yn dylanwadu ar y sector preifat. O'r [Contract Economaidd](#), hyd at y cymorth technegol a'r grantiau gan [Busnes Cymru](#) ac ymlaen i'r cyllid sydd ar gael drwy [Fanc Datblygu Cymru](#), rwyf wedi bod yn galw am edefyn cyson ynghylch sut y mae'n rhaid ei gwneud yn ofynnol i fusnesau sy'n defnyddio'r gwasanaethau hyn ddangos sut y maent yn gweithredu ac yn buddsoddi yn y nodau llesiant.

Mae gwymon yn enghraifft o sector twf economaidd sy'n rhoi pobl a'r blaned yn gyntaf. Gyda 1,680 milltir o arfordir, mae gan Gymru gyfle i ddatblygu diwydiant cynaliadwy, adfywiol, a allai hefyd wella ansawdd dŵr, amddiffyn yr arfordir a gwella bioamrywiaeth.

Canfu astudiaeth 12 mis gan [Broiect Madoc](#) dan arweiniad y Seaweed Alliance, fod 50% o ardal forol Cymru yn addas ar gyfer tyfu gwymon, gyda'r potensial i adeiladu diwydiant gwerth £105 miliwn a chreu bron i 1,000 o swyddi gyda cheisiadau gan gynhyrchion bwyd, defnyddiau amaethyddol, i bapur a phecynnu.

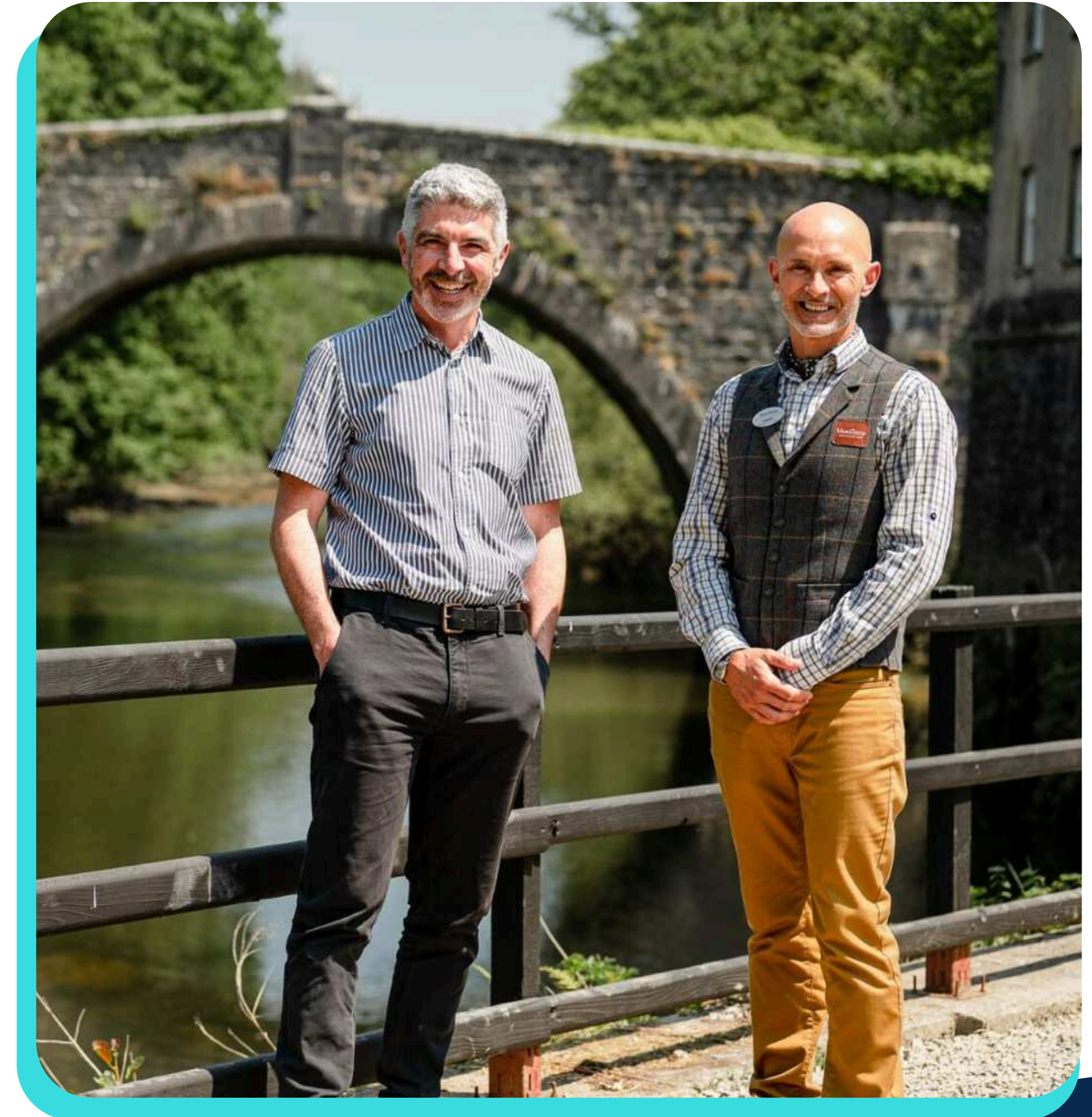
Tri busnes o Gymru sy'n arwain yr arloesi hwn yw [Câr y Môr](#) yn Nhyddewi Sir Benfro, [Plant Sea](#) yn Llanelwy a [Hightide](#) o Abertawe.

Ni fydd Cymru'n cyflawni ei nodau llesiant drwy'r sector cyhoeddus yn unig ond rhaid iddi harneisio gweithredoedd a buddsoddiadau'r sector preifat.

Rydym wedi cyngori nifer o fusnesau Cymreig i alinio eu strategaethau corfforaethol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol gan gynnwys [Cymdeithas Adeiladu'r Principality](#), [Cyrchfan Parc Cenedlaethol Bluestone](#) ac [Ogi](#). Mae hyn wedi arwain at fenter ar y cyd rhwng ein Swyddfa a'r Principality i gynnal digwyddiad mawr ar gyfer busnesau Cymreig ym mis Hydref 2024 lle byddwn yn dangos i fusnesau sut y gallant weithio tuag at y weledigaeth gyffredin hon a rhoi eraill ar waith.

Mewn partneriaeth â thîm SMART Innovation (Llywodraeth Cymru) a Busnes Cymru, fe wnaethom ddylunio pecyn cymorth ar y Ddeddf ar gyfer Busnesau Bach a Chanolig (BBaCh), sy'n rhoi cyngor ar sut i gyfrannu at gynnydd ar bob un o'r nodau. Caiff y canllawiau eu treialu y flwyddyn nesaf gyda Rhaglen Cyflymu Twf o fewn Busnes Cymru a chânt eu cyhoeddi ar ein gwefan yn 2024-5.

Ffocws ar Fwyd

Mae bwyd wedi dod i'r amlwg fel maes sy'n hollbwysig i gyflawni pum cenhadaeth Cymru Can ac mae llawer o dueddiadau bwyd yng Nghymru yn mynd i'r cyfeiriad anghywir:

- Yn 2023, adroddodd [Prif Swyddog Meddygol Cymru](#) fod bron i un o bob tri phlentyn yng Nghymru dros eu pwysau neu'n ordew erbyn iddynt ddechrau yn yr ysgol gynradd.
- Mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn amcangyfrif y gallai cost gordewdra i GIG Cymru gyrraedd £465 miliwn y flwyddyn erbyn 2050.
- Mae Ymddiriedolaeth Trussell yn adrodd bod y defnydd o fanciau bwyd yng Nghymru wedi cyrraedd y lefel uchaf erioed yn 2023.
- Mae amaethyddiaeth ar fin dod yn un o sectorau allyriadau carbon mwyaf Cymru erbyn y 2030au.

Gan adeiladu ar yr ymgysylltiad yn Cymru Can, canolbwynt ein gweithgareddau eleni fu:

- Cynghori cyrff cyhoeddus ar sut i integreiddio bwyd yn eu cynlluniau llesiant.
- Eiriol dros strategaeth fwyd genedlaethol i Gymru.

Mae'r Comisiynydd wedi galw ar Lywodraeth Cymru i greu strategaeth fwyd genedlaethol i Gymru sy'n defnyddio dull system gyfan o drin ein bwyd, ei gynhyrchu, ei becynnu, ei gludo, ei brynu, ei fwyta a'i daflu yng Nghymru.

Byddai hyn yn mynd i'r afael â'r cysylltiadau rhwng y galw am rai bwydydd a'r effaith y mae hyn yn ei chael ar ein dyfrffyrdd a natur, ac ar iechyd pobl, yn atal prinder bwyd yn y dyfodol.

- Ym mis Gorffennaf, cynhaliwyd Cynulliad Bwyd y Bobl gyda [Bwyd Aber Pwy?](#) yn ARAD Goch, Aberystwyth, i ddad-ddewis yr heriau allweddol o sicrhau system fwyd wydn, ffyniannus a lleol yn eich cymuned, a'n helpu ni i ddod o hyd i atebion.
- Yn Sioe Frenhinol Cymru yn Llanelwyd, daethom â chyrrff cyhoeddus, a'r rhai sy'n gweithio yn y sectorau bwyd at ei gilydd a chyflwyno dadansoddiad rhagarweiniol o sut roedd amcanion a chamau llesiant wedi newid rhwng 2018 a 2023, ochr yn ochr ag uchelgeisiau ar faterion cysylltiedig megis natur, iechyd a chaffael.
- Daeth ein digwyddiad Sioc Bwyd gyda'r [Athro Tim Lang](#) ac [Our Food 1200](#) yng Nghaerdydd â 100 o bobl ynghyd i archwilio sut y gallwn atal prinder bwyd a chodiadau eithafol mewn prisiau mewn system fwyd fyd-eang ansefydlog. Byddai effeithiau system fwyd fyd-eang gyfnewidiol yn gwaethygu ymhellach yr heriau o ansicrwydd bwyd, y mae Cymru eisoes yn eu hwynebu.

Rydym hefyd yn gweithio gyda sefydliadau fel [Synnwyr Bwyd Cymru](#) sy'n gweithio gyda chyrrff cyhoeddus i gefnogi datblygiad cadwyni cyflenwi bwyd lleol, cynaliadwy.

Yr hyn yr ydym yn ei glywed yw bod angen:

- Cynnwys ffermwyr ac arbenigwyr eraill gan gynnwys grwpiau cymunedol i newid y system i addasu i'n hanghenion cyfnewidiol.
- Gwneud mwy o waith i helpu ffermwyr a chynhyrchwyr Cymru i ddarparu bwyd i gontractau ysgolion a'r GIG.
- Gwella cadwyni cyflenwi bwyd iach lleol fel y mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn ei wneud. Mae'r cyngor yn gweithio ar fwydlen bwyd ysgol cenedlaethau'r dyfodol sy'n cynnwys cynhwysion lleol a chynaliadwy.
- Darparu mwy o gefnogaeth i Bartneriaethau Bwyd Lleol, megis yng ngogledd Powys, lle maent yn datblygu rhwydweithiau bwyd lleol aml-randdeiliad i fynd i'r afael â heriau bwyd lleol.

Mae materion yn ymwneud â bwyd yn allweddol i'r camau y mae pobl am eu gweld yn ein cenedlaethau ar iechyd a llesiant, hinsawdd a natur, amddiffyn ein hiaith a'n diwylliant Cymreig, ac economi llesiant.

Fe wnaethom ddadansoddi'r amcanion llesiant a osodwyd gan gyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGCau) a chanfod y canlynol:

- Llai na hanner yr awdurdodau lleol, a dim ond pedwar o bob saith bwrdd iechyd sydd wedi cynnwys bwyd yn eu cynlluniau llesiant.
- Mae wyth o bob tri ar ddeg o BGCau wedi integreiddio bwyd yn eu cynlluniau llesiant.

Yn ein hymgysylltiad â chyrrff cyhoeddus drwy gydol y flwyddyn, rydym wedi canfod bod galw am gyngor ac arweiniad ynghylch sut i integreiddio bwyd yn eu cynlluniau llesiant, a dyna y bydd fy nhîm yn bwriadu ei ddarparu dros y flwyddyn nesaf.

Mae [Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog](#) wedi gosod rhwydweithiau bwyd lleol wrth galon ei weledigaeth ar gyfer llesiant pobl a diogelu byd natur.

Mae [Synnwyr Bwyd Cymru](#) a [Castell Howell](#) yn cynyddu'r cyflenwad o lysiau gan dyfwrw amaeth-ecolegol i ysgolion cynradd Caerdydd fel rhan o Strategaeth Bwyd Da Caerdydd a'i nod yw dod yn [Ddinas Bwyd Cynaliadwy o safon Aur](#).

Mae [Amaethyddiaeth a Gefnogir gan y Gymuned Cae Felin \(CSA\)](#) yn tyfu cnydau ar dir sy'n eiddo i [Fwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe](#) ger Ysbyty Treforys. Mae staff yn tyfu ffrwythau a llysiau ar gyfer prydau cleifion yn yr ysbyty, gan werthu blychau bwyd a'u darparu ar gyfer ardaloedd incwm isel gerllaw.

Adran 6. Gwaith rhyngwladol

Mae Cymru yn falch o anelu at fod yn Genedl sy'n Gyfrifol yn Fyd-eang.

Mae diddordeb enfawr yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac awydd amdani dramor, ac er bod llawer y gallwn ei rannu â gwledydd eraill am ein dull o weithredu, mae llawer y gallwn ei ddysgu ganddynt hefyd.

Dyma'r drydedd flwyddyn i ni weithio gyda thîm Cysylltiadau Rhyngwladol Llywodraeth Cymru i godi proffil Cymru a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ar y llwyfan byd-eang.

TRoedd y cyhoeddiad gan Antonio Guterres, Ysgrifennydd Cyffredinol y Cenhedloedd Unedig yn 2021 ar sefydlu Llysgennad Arbennig y Cenhedloedd Unedig ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol, Uwchgynhadledd y Cenhedloedd Unedig a Datganiad y Cenhedloedd Unedig ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol yn gam sylweddol tuag at fabwysiadu'r hyn a wnaed gan weddill y byd i weddill y byd. Dull Cymru o ddiogelu buddiannau cenedlaethau'r dyfodol.

Ym mis Medi 2023, mynychodd y Comisiynydd yr Uwchgynhadledd Nodau Datblygu Cynaliadwy a helpodd ni i feithrin perthnasoedd amlochrog cyn Uwchgynhadledd 2024.

- Fe wnaethon ni gyflwyno i [Raglen Ddatblygu'r Cenhedloedd Unedig](#), [UNICEF](#), [UNESCO](#) a [Swyddfa'r Ysgrifennydd Cyffredinol](#).
- Siaradasom yn y [Gynhadledd Dyfodol Byd-eang](#) a [Chynulliad Pobl Fyd-eang](#) ar bwysigrwydd gwneud penderfyniadau rhwng cenedlaethau.
- Mynychwyd [Penwythnos Gweithredu Nodau Datblygu Cynaliadwy](#) ym Mhencadlys y Cenhedloedd Unedig ac [Uwchgynhadledd Arloesedd Earthshot](#).
- Gwnaethom nodi cyfleoedd i ehangu ymgysylltiad ieuenctid â [Sefydliad y Cenhedloedd Unedig](#).

Cynhelir [Uwchgynhadledd y Dyfodol](#) ei hun ym mis Medi 2024 yn Efrog Newydd ac mae'n gyfle unwaith mewn oes i ddangos y gall cydweithredu rhyngwladol fynd i'r afael yn effeithiol â heriau presennol yn ogystal â'r rhai sydd wedi dod i'r amlwg yn y blynyddoedd diwethaf neu a allai fod ar y gorwel eto.

Rydym wedi:

- Cynnal perthynas barhaus â Chenhadaeth y DU i'r Cenedloedd Unedig a'r Swyddfa Datblygu Tramor a Chymanwlad, gan roi cyngor ar gyflwyniadau Llywodraeth y DU ar gyfer Cytundeb y Dyfodol.
- Ymateb i'r ymgynghoriad a arweiniwyd gan y cyd-hwyluswyr.
- Cymryd rhan yn Ymgynghoriad Cymdeithas Sifil ar y Datganiad ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol.
- Dod â rhanddeiliaid Cymreig a gwledydd eraill ynghyd i baratoi ar gyfer yr Uwchgynhadledd.

Ym mis Mawrth 2024, i baratoi ar gyfer deialog y Cenedloedd Unedig, cynhaliom Uwchgynhadledd y Dyfodol Cymru ein hunain mewn partneriaeth ag [Academi Heddwch Cymru](#). Trafododd y cyfranogwyr berthynas Cymru â'r Cenedloedd Unedig a'r camau y dylem eu cymryd i wneud Cymru'n arweinydd ar y llwyfan rhyngwladol.

Wel, mae'n rhaid i mi ddweud bod hwnnw'n ddigwyddiad eithriadol o ragorol. Llongyfarchiadau enfawr. Cymaint o egni positif, cymaint o bobl ddiddorol, cymaint o syniadau da.

Arweiniodd hyn at Fforwm Cenedlaethau'r Dyfodol ar 30 Ebrill lle ymgasglodd dros 130 o bobl o dros 40 o wledydd yng Nghaerdydd, i gefnogi [Datganiad y Cenedloedd Unedig ar Genedlaethau'r Dyfodol](#). Rydym yn ddiolchgar i'r Ysgol Dyfodol Rhyngwladol, Swyddfa Weithredol y Cenedloedd Unedig yr Ysgrifennydd Cyffredinol, i Lywodraeth Cymru a'r Swyddfa Dramor, y Gymanwlad a Datblygu am eu cefnogaeth.

Hoffem hefyd ddiolch i Lysgenhadon Teyrnas yr Iseldiroedd a Jamaica am eu cyfranogiad a'u harweinyddiaeth fel cyd-hwyluswyr y Datganiad. Prif allbwn y Fforwm oedd [Protocol Cymru ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol](#) a oedd wedi'i gyd-gynllunio.

Mae yna gynadleddau - ac yna mae CYNADLEDDAU - digwyddiadau Llythrennau Coch sy'n byw yn y cof am byth.

Ddoe oedd yr olaf: roedd y stori a'r themâu a ddewisoch ar ei chyfer yn gymhellol; roedd ansawdd y cyflwyniadau ffurfiol yn eithriadol ac roedd angerdd / doethineb y bobl y gwnaethoch chi eu casglu yn yr ystafell honno - holl ehangder a phensaerniaeth y ffordd y gwnaethoch chi gynllunio'r diwrnod - i gyd yn wych. Ardderchog!! Llongyfarchiadau mawr a diolch am fy ngwahodd.

Ar adeg pan all gwaith polisi deimlo'n heriol iawn, roedd yn braf iawn bod mewn ystafell o bobl mor llawn egni, arbenigedd a ffocws ar *wneud* y gwaith hwn yn wahanol. Diolch!

“

Roeddwn i eisiau dilyn i fyny ar ddiwrnod mor wych, a oedd yn ddiampau yn garreg filltir bwysig yn ein taith datblygu cynaliadwy. Gwnaeth i mi feddwl am gymaint o bobl sydd wedi chwarae rhan yn y daith hon i nodi'r fath gynnydd o ddatganoli i'n rôl arwain yn cael eu cydnabod gan bresenoldeb mor drawiadol o bob rhan o'r byd. Rwy'n gwybod y bydd hyn wedi cymryd llawer o waith caled.

”

“

Mae darllen y protocol dros goffi y bore yma yn dangos bod Cymru wedi dod o hyd i'w ffordd i gydweithio ac arwain! Gwych gweld y cydweithio aml-wlad a mewnbwn gan gynifer. Anfonwch y nodyn hwn o longyfarch, parchedig ofn a diolchgarwch at eich cydweithwyr. Da iawn.

”

Cryfhau lleisiau pobl ifanc ar y llwyfan rhyngwladol

Mynychodd pum Alumni Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol yr uwchgynhadledd ieuentid fyd-eang, [One Young World, yn Belfast](#) ym mis Hydref 2023, a ddaeth â 2,000 o bobl ifanc o 190+ o wledydd ynghyd. Roedd themâu'r uwchgynhadledd yn cynnwys: iechyd meddwl, yr argyfwng hinsawdd a natur, argyfwng bwyd, addysg, a heddwch a chymod. Cyflwynodd yr Alumni weithdy, a fynychwyd gan 38 o bartneriaid byd-eang, ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, a ddilynwyd gan drafodaethau gyda Chyngor Ieuentid Belfast a Chyngor Dinas Rotterdam.

2023-24 oedd blwyddyn 'Cymru yn Ffrainc' Llywodraeth Cymru pan wnaethom helpu i gryfhau'r cysylltiadau presennol, wedi'u gwreiddio mewn hanes a diwylliant cyffredin.

- Gwnaethom gyfarfod ag UNESCO, a chyflwyno ar y Ddeddf a'n [Gwiriwr Cynnydd Dull o Weithio](#) i Ganolbwynt Tegwch Rhwng Cenedlaethau'r [OECD](#) ac Arsyllfa ar gyfer Arloesedd Sector Cyhoeddus.
- Fe wnaethom gymryd rhan mewn gweithdy OECD gyda'r Ffindir, yr Iseldiroedd, Iwerddon, yr Eidal, Sweden, yr Ynys Las, Seland Newydd, Canada a'r Alban a Chymru i rannu dysgu ar lesiant a chynaliadwyedd.
- Buom yn gweithio gyda'r felin drafod Ffrengig, Frances Villes et Territoires Durables (Dinasoedd Cynaliadwy yn Ffrainc) a threfnwyd cyfnewidfa Hinsawdd a Natur, rhwng Cyngor Nantes a thimau Parciau a Hamdden Cyngor Caerdydd ar fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a natur.

Merci pour ces retours et encore bravo pour cette initiative galloise!

Diolch am yr adborth yma a llongyfarchiadau unwaith eto am y fenter Gymreig yma!

Yng ngwanwyn 2024, teithiodd y Comisiynydd i Mumbai i helpu i lansio blwyddyn Cymru yn India, sy'n dilyn ymlaen o flwyddyn Cymru yn Ffrainc. Roedd y deithlen yn cynnwys cyflwyniadau i Ddeddfwrfa Wladwriaeth Maharashtra, sy'n paratoi eu cyfraith eu hunain ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol wedi'u hysbrydoli gan y model Cymreig.

Buom hefyd mewn partneriaeth â [Foundations for Tomorrow](#) i lansio [Pecyn Cymorth Polisi Cenedlaethau'r Dyfodol](#). Mae'r pecyn cymorth wedi'i gwblhau gan 586 o bobl ifanc, yn bennaf yn y de byd-eang.

Fe wnaethom gynnull 25 o bobl ifanc o bob rhan o'r byd i hyrwyddo'r gwaith hwn wrth iddynt ddod yn 'Llysgenhadon Byd-eang Cenedlaethau'r Dyfodol'. Mae'r llysgenhadon, sy'n 19 oed, o Gymru, Gweriniaeth Corea, Canada, Iwerddon, India, Uganda a'r Almaen yn cysylltu ei gwaith ag Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol.

THE FUTURE GENERATIONS POLICY LEADER TOOLKIT

With Taylor Hawkins

Mae ein hymrwymiadau rhyngwladol yn cael eu hadolygu'n gyson. Lle bo modd, rydym yn gofyn am bresenoldeb rhithwir neu ddigidol ac rydym wedi cymryd rhan yn llwyddiannus mewn amrywiaeth o gynadleddau a digwyddiadau yn y modd hwn.

Eleni rydym wedi cymeradwyo Polisi Teithio Awyr newydd i wella tryloywder a chysondeb yn ein penderfyniadau ynghylch sut a pham yr ydym yn teithio.

Adran 7. Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol

Fe wnaethom greu [Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol](#) fel peilot yn 2019 i gefnogi pobl ifanc rhwng 18 a 30 oed, a fydd yn arweinwyr y dyfodol a chynnig cyfleoedd iddynt ddysgu a gwella eu sgiliau arwain.

Dros y tair blynedd diwethaf, mae bron i

100 o bobl ifanc
wedi elwa o'r rhaglen.

Lansiwyd Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol 2023 ym mis Medi gyda 35 o gyfranogwyr, o blith 23 o bartneriaid gan gynnwys:

- Cymdeithas Adeiladu'r Principality
- Arup
- Trafnidiaeth Cymru
- Cymdeithas Bêl-droed Cymru
- Prifysgol De Cymru
- Cyngor Gwynedd
- Cyngor Abertawe
- Cyngor Caerdydd, y GIG
- Cyfoeth Naturiol Cymru
- Llywodraeth Cymru
- Urdd Gobaith Cymru
- Anabledd Cymru
- Eraill.

Mae'r Academi yn rhoi pwyslais ar gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. O garfan 2023:

- Daw 25% o'r cyfranogwyr o gymunedau Du, Asiaidd neu leiafrifoedd Ethnig
- 13% o bobl anabl, neu wedi nodi bod ganddynt wendidau neu gyfrifoldebau gofalu
- Nid oedd gan 46% o'r cyfranogwyr radd israddedig
- Mae 18% o'r cyfranogwyr yn siarad Cymraeg
- Fe wnaethom recriwtio ceisiwr lloches am y tro cyntaf y cafodd ei stori ei phroffilio yn [Wales Online](#)

Cynlluniwyd cwricwlwm yr Academi i gynnig cymysgedd o gyfleoedd dysgu a rhwydweithio – yn bersonol mewn sesiynau preswyl a rhithwir.

Gyda dros 70 awr o ddysgu, a mentora o chwith i arweinwyr busnes a phrif weithredwyr Cymru, eleni bu mwy o ffocws ar ddatblygu Cynlluniau Newid i fynd i'r afael â mater sy'n bwysig iddynt gan ddefnyddio lens Llesiant y Dyfodol. Deddf Cenedlaethau. Cyflwynwyd rhai o'r rhain yn y digwyddiad graddio ym mis Mawrth 2024.

Ers Graddio, mae dau o'n Cyn-fyfyrwyr Academi 3.0 wedi mynychu digwyddiadau rhyngwladol:

- Mynychodd Rhia Danis Wythnos Ieuentid UE y Cyngor Prydeinig yng Ngwlad Belg. Dywedodd, oherwydd iddi fynychu'r digwyddiad, ei bod bellach wedi ymuno â Thasglu Ieuentid y Cyngor Prydeinig, a'i bod yn mynychu digwyddiadau 90 Llais Ieuentid yn Llundain yn gynnar ym mis Gorffennaf 2024.
- Mynychodd Ether Obafemi [Ddigwyddiad Iechyd y Gymanwlad yng Nghastell Windsor](#), lle cyfarfu ag arweinwyr o bob rhan o'r byd, fel y Brenin Siarl, a chafodd drafodaethau ystyrlon â phawb, gan gynnwys ei hwyluso a chyflwyno sesiwn i'r gynulleidfa.

Fe wnaethom barhau i drefnu'r rhwydwaith cyn-fyfyrwyr ar gyfer graddedigion blaenorol lle rydym wedi:

- Cefnogi graddedigion i ymuno â byrddau arweinyddiaeth yng Nghymru.
- Hwyluswyd cyfleoedd siarad mewn digwyddiadau lefel uchel (COP26, Fforwm Rhyngweinidogol Gwyddeleg-Cymraeg, fforwm rhanddeiliaid Dŵr Cymru, Tedx).
- Gwneud cysylltiadau â hyfforddiant datblygu arweinyddiaeth pellach (gwahodwyd tri i ymuno â chyfnewidfa arweinyddiaeth UDA-DU Llywodraeth yr Unol Daleithiau).
- Helpu graddedigion i gefnogi strategaethau llesiant cenedlaethau'r dyfodol deg sefydliad arall gan gynnwys Comisiwn Seilwaith Cenedlaethol Cymru.

Wrth fyfyrrio ar fy amser yn yr Academi, rydw i wedi gallu cyflawni cymaint mewn ychydig fisoedd yn unig. Nid yn unig y mae'r Academi wedi cynyddu fy hunanhyder, ond mae hefyd wedi bod yn agoriad llygad i gael fy nghyflwyno i ystod eang o unigolion a sefydliadau ysbrydoledig.

Mae gallu rhannu'r daith hon ochr yn ochr â charfan o bobl ifanc dalentog o bob rhan o Gymru, a dysgu cymaint ganddynt wedi bod yn brofiad eithriadol.

Luned Hunter

Mae ein hadroddiad monitro a gwerthuso annibynnol wedi dangos bod:

- **Gwelliant 100% mewn dealltwriaeth** o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
- **Gwelliant 100% ym mherfformiad**, hyder a gwybodaeth eu harweinwyr ifanc
- **Cynydd o 90% mewn hyder** i ddechrau sgysiau gyda phobl o gefndiroedd gwahanol
- **Teimlai 92% fod ganddynt rwydwaith i weithredu** gyda phobl mewn gwahanol sectorau i'w rhai eu hunain

Rydych chi wedi gwneud gwaith gwych yn trefnu'r rhaglen hon a dod â charfan mor anhygoel o bobl at ei gilydd. Roeddwn i eisiau mynegi fy niolch am eich natur gynnes a chroesawgar, a wnaeth hi'n hawdd i mi ymgysylltu'n llawn. Rwy'n gobeithio cymryd y gwersi a ddysgwyd o'r rhaglen a magu'r dewrder i wneud pethau rhyfeddol yn y dyfodol i Gymru. Mae'n ddrwg gen i ei weld yn dod i ben, ond rwy'n gyffrous am y cyfleoedd newydd sydd o'm blaenau.

Jainaba Conteh

Adran 8. Gweithredu yn Ogystal â Thrafod

Rydym wedi parhau i sefydlu sylfaen gadarn ar gyfer polisiâu blaengar ac arloesi o amgylch y pum ffordd o weithio, yn enwedig eleni gan ganolbwyntio ar y 'meysydd newid corfforaethol' sydd wedi'u cynnwys yn y [canllawiau statudol ar y Ddeddf](#) megis caffael a chynllunio'r gweithlu.

Rydym wedi buddsoddi yn natblygiad ein tîm trwy ddarparu hyfforddiant eco-lythrennedd uwch, achrededig mewn partneriaeth ag [One Earth Education](#) i weithredu ein Cynllun Lleihau Allyriadau Carbon ac Adran 6 Dyletswyddau Bioamrywiaeth.

Rydym wedi parhau i feithrin amgylchedd gwaith diwylliannol-gynhwysol sy'n croesawu pŵer diwylliant ac amrywiaeth.

Mae ein Cynllun Lleihau Allyriadau Carbon yn canolbwyntio ar adeiladu sefydliad sy'n gallu gwrthsefyll yr hinsawdd ac sy'n gyfrifol yn fyd-eang ac mae'n darparu llinell sylfaen i ni fonitro, rheoli a gwella ein hól troed carbon.

- Teithio busnes yw lle gallwn gael yr effaith fwyaf mewn cyfnod byr o amser.
- Mae ein Polisi Hedfan newydd yn gwella tryloywder a chysondeb yn ein penderfyniadau ynghylch sut a pham yr ydym yn teithio.
- Erbyn 2040, disgwylir i storio data digidol gynhyrchu 14% o gyfanswm allyriadau'r byd. Rydym yn lleihau faint o ddata rydym yn ei storio ar-lein a byddwn yn addo cael gwared ar yr holl negeseuon e-bost diangen yn flynyddol.
- O ran ein hallyriadau gweddilliol, rydym wedi rhoi mecanwaith cyfrannol ar waith i roi yn ôl i gymunedau ledled y byd lle gall ein cymorth wneud gwahaniaeth i lesiant lleol.

Gweithredu ar gyfer y flwyddyn nesaf...

- Partneru gyda [Ripple Africa](#) sy'n darparu stôf coginio i deuluoedd lleol gan leihau allyriadau ochr yn ochr ag amgylcheddau byw glanach ac iachach. Defnyddir incwm i'r cynllun i ddatblygu tir lleol ar gyfer ffermio ac mae'n darparu cyfleoedd cyflogaeth cynaliadwy.
- Canolbwyntio ar ein cadwyni cyflenwi.
- Bod yn ddiwasttraff.
- Edrych yn fanwl ar sut y gallwn leihau mwy o'n [Hallyriadau Cwmpas 3](#).

Fel rhan o roi ein Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliol ar waith, rydym wedi bod yn bartner balch yn y [rhaglen 10,000 o Interniaid Du](#), gan gynnal lleoliad 8 wythnos (Mehefin - Awst) i gael profiad o'n sefydliad a'r materion yr ydym yn gweithio arnynt. Ein nod yw parhau â'r bartneriaeth hon yn barhaus, ac rydym wedi ymrwmo i 2024.

Fe wnaethom gymryd rhan ym Mheilot Cynllun Cysgodi Swyddi Llywodraeth Cymru a chreu pedair hyfforddeiaeth newydd a ymunodd â'n Pwyllgor Archwilio, Risg a Sicrwydd a'n Panel Cynghori statudol ym mis Medi 2023.

Daeth yr hyfforddeion o'n Hacademi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol a Llwybrau at Board, rhaglen sydd wedi'i hanelu'n benodol at bobl Ddu, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig sy'n eu cefnogi i fod yn barod i'r Bwrdd.

Buom yn gweithio fel tîm i adolygu ac adnewyddu ein pwrpas a'n gwerthoedd a symud i gyfnod o ailstrwythuro lle mae ein holl rolau bellach yn barhaol eu natur, gan gynnig mwy o sefydlogrwydd i aelodau ein tîm.

Datblygwyd proses Newid Sefydliadol fanwl, wedi'i hategu gan ein gwerthoedd lle'r oeddem yn ceisio sicrhau cynwysoldeb a thegwch, a chreu amgylchedd cefnogol lle'r oedd caredigrwydd a thosturi yn ganolog i'r modd y profodd ein holl bobl newid. Ymgynghorwyd yn ystyrlon ar y newidiadau arfaethedig ac ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, gan fod angen gwneud arbedion cost o dros £200,000, collwyd pum aelod gwerthfawr o'r tîm.

Rydym yn parhau i fod yn gyflogwr Cyflog Byw go iawn ac wedi adolygu ein hymagwedd at osod cyflog gan ddangos sut rydym yn ad-dalu profiad bywyd.

Rydym wedi lleihau ein gofod swyddfa ymhellach ac wedi adolygu ein hymagwedd ein hunain at yr wythnos waith fyrrach - rhywbeth yr ydym wedi bod yn ei dreialu ers COVID-19. Cymerasom yn ymwybodol y cam i ddilyn esiampl Cynghrair Llesiant yr Economi, gan leihau ein hamser gwaith 10% i wythnos 33 awr ar sail wirfoddol. Cyflwynwyd mesurau llwyddiant clir i fonitro ei effeithiolrwydd dros y deuddeg mis nesaf.

Rydym yn mabwysiadu ymagwedd wahanol at ein cyfarfodydd tîm misol, gan gynnal llai o gyfarfodydd ar-lein ac o'n swyddfa ac yn lle hynny yn ymweld â chyrff cyhoeddus a sefydliadau ysbrydoledig eraill, i wrando a dysgu. Mae gennym ni Cinio Cymraeg a Chlwb Podledu gweithgar a arweinir gan staff.

Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus

Ym mis Mawrth 2024, cyhoeddodd Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus y Senedd ei [adroddiad](#) ar graffu ar ein cyfrifon a daeth i'r casgliad:

"Ar y cyfan, rydym yn ystyried bod Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn sefydliad sy'n cael ei redeg yn dda ac sydd ag uchelgeisiau i fod yn arloesol."

Gwnaethant gyfres o argymhellion i helpu i fod yn fwy agored a thryloyw. Mae ein strategaeth newydd Cymru Can a'n set newydd o ddangosyddion eisoes wedi mynd i'r afael â'r argymhellion hyn.

Adran 9.

Ein Cynlluniau ar gyfer 2024-2025

Wrth ddatblygu Cymru Can rydym yn ymuno â sefydliadau a gwneuthurwyr newid a all ein helpu i gael yr effaith fwyaf posibl.

Bydd ymgysylltu â chyrrff cyhoeddus yn parhau i fod yn hollbwysig, gan gynnwys cydweithio agos â sefydliadau sydd hefyd yn cefnogi Cymru i gyflawni'r Ddeddf, fel Archwilio Cymru, Llywodraeth Cymru, Academi Wales a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Nid yw'r cyrrff hyn yn bodoli ar eu pen eu hunain – elfen allweddol o Cymru Can yw parhau i weithio gyda'r sector gwirfoddol, grwpiau cymunedol, y sector busnes, addysg uwch ac addysg bellach, sefydliadau ymchwil, melinau trafod a chyda chyd-gomisiynwyr, sy'n deall beth sy'n gweithio a, rhyngddynt, dal liferi ar gyfer newid.

Wrth fwrw ymlaen â Cymru Can, rydym yn:

- Ceisio a gwerthfawrogi arbenigedd annibynnol, profiadau byw a lleisiau amrywiol.
- Deall ein rôl unigryw wrth fynd i'r afael â materion cymhleth.
- Rhannu'r hyn a ddysgwyd, ymhelaethu ar negeseuon pobl eraill ac eirioli gyda'ch gilydd lle bo angen.
- Gwrando ar yr hyn y mae pobl yn ei ddweud wrthym am yr hyn sy'n gweithio, beth sydd angen ei newid a ble rydym yn y sefyllfa orau i helpu i hynny ddigwydd.
- Hyrwyddo lle Cymru ar lwyfan y byd.

Y prif feysydd gwaith fydd:

Mwy o hyfforddiant a chyngor i gyrff cyhoeddus, gan ddarparu ymagwedd un-i-lower a datblygu perthnasoedd adeiladol gyda'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau ac ymarferwyr.

Ehangu Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol a rhaglen ryngwladol i hwyluso cyfnewidiadau dysgu rhwng cyrrff cyhoeddus, llunwyr polisi byd-eang, ac eraill.

Tynnu sylw at brosiectau a phobl ysbrydoledig, gan weithio ochr yn ochr â Earthshot Prize ac eraill.

Cyfrannu at Uwchgynhadledd y Cenedloedd Unedig ar gyfer y Dyfodol (Medi 2024) a nodi 10 mlynedd ers Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Herio Gweinidogion a phenderfynwyr eraill ar dargedau hinsawdd a natur gan gynnwys gweithredu ar sero net, addasu ac ansawdd dŵr.

Parhau i weithio'n agos gydag Archwilio Cymru, ac ehangu sut rydym yn gweithio gydag addysg uwch ac addysg bellach i gynyddu ein gallu i gysylltu ag ymchwil sy'n arwain y byd.

Eirioli dros Strategaeth Fwyd genedlaethol i Gymru.

Cyhoeddi'r Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol nesaf (Gwanwyn 2025).

Cynnal ymchwil a dadansoddi ar gyllideb Strategol Llywodraeth Cymru i eiriol dros ddull mwy ataliol o ymdrin ag iechyd a fydd yn helpu i gyflawni ein dangosyddion cenedlaethol.

Parhau i herio ein hunain yn y modd yr ydym yn cerdded y sgwrs a bod y newid yr ydym am ei weld mewn eraill.

Bod yn ganolbwynt ar gyfer meddwl ac arbenigedd hirdymor drwy lansio Canolfan Dyfodol newydd

Adran 10. Ein Tîm a Phartneriaid

Diolch i bawb sydd wedi bod yn rhan o stori Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru eleni.

Tîm Staff - cliciwch [yma](#).

Pwyllgor Archwilio, Ring a Sicrwydd

Yn darparu cyngor adeiladol a her ar faterion llywodraethu, rheolaeth ariannol ac archwilio, a'r trefniadau ar gyfer rheolaeth fewnol – gan gynnwys risg.

Panel Ymgynghorol Statudol

Sefydlodd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol banel i roi cyngor i'r Comisiynydd ar arfer ei swyddogaethau.

Y Trydydd Sector: Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru

Mae gennym Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth ar waith gyda Chyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru sy'n ein galluogi i gynnwys sefydliadau'r sector gwirfoddol yn strategol yn ein gwaith.

Mae gennym hefyd femorandwm cyd-ddealltwriaeth, ac rydym yn gweithio'n agos gydag Archwilio Cymru, Llywodraeth Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru a Phrifysgol Caerdydd.

Bwrdd Ymgynghorol Ffocws Ein Dyfodol

- Cathryn Holzinger**, Archwilio Cymru
- Catrin James**, Urdd Gobaith Cymru
- Ceri Davies**, Cwmni y Bro
- Clover Rodriguez**, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
- Fadhili Mahiya**, Bwrdd Cynghori Is-Saharan
- Fran Targett**, Cynrychiolydd o'n Pwyllgor Archwilio Risg a Sicrwydd
- Gretel Leeb**, Cysylltiad â Sgwrs Genedlaethol Arwain y Trydydd Sector
- Helen Luccoq**, Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog
- Karolina Rucinska**
- Leila Usmani**, Cyngor Hil Cymru
- Louisa Petchey ac Ann Jones**, Iechyd Cyhoeddus Cymru
- Matt Appleby**
- Meleri Davies**, Partneriaeth Ogwen / Cwmni Bro / Ynni Ni
- Nia Williams**, Amgueddfa Cymru
- Nina Ruddle**, Prifysgol Wrexham / Canolfan Polisi Gogledd Cymru
- Ophelia Dos Santos**, Creadigol Llawrydd ac Ymgyrchydd Hinsawdd
- Rob Morgan a Claire Chapell**, Llywodraeth Cymru
- Russell De'Ath**, Cyfoeth Naturiol Cymru
- Sarah Younan**, Africa-Watch / Llawrydd Creadigol
- Stephen Priestnall**, WEALL Cymru / 4theregion
- Sue Leonard**, Cynghorau gwirfoddol sirol
- Susie Ventris-Field**, Canolfan Gymreig Materion Rhyngwladol

Bydd yr ymgyfraniad a'r cyd-gynhyrchu a'n harweiniodd at **Cymru Can** yn parhau i fod yn sail i'n gweithgareddau. Os oes gennych ddi-ddordeb yn unrhyw ran o'r gwaith hwn, cysylltwch â ni i drafod sut y gallem gydweithio.

Partneriaid Noddwyr Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol 2023-24

 CANOLFAN MILENIWM CYMRU
WALES MILLENNIUM CENTRE
 Canolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol
Centre for Digital Public Services
 ARUP
 TRAFNIDIAETH CYMRU
TRANSPORT FOR WALES
 Cyfoeth Naturiol Cymru
Natural Resources Wales
 Llywodraeth Cymru
Welsh Government
 University of South Wales
Prifysgol De Cymru
 De Cymru
Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd
Police and Crime Commissioner
South Wales
 GIG CYMRU
NHS WALES
Addysg a Gwellia Iechyd Cymru (AaGIC)
Health Education and Improvement Wales (HEIW)
 Principality
Building Society
Cymdeithas Adeiladu

Diolch

Cysylltwch â thîm Cenedlaethau'r Dyfodol

E-bost: cysylltwchani@cenedlaethaurdyfodol.cymru

Cyfeiriad:

Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Tramshed Tech

Stryd Pendyris

Caerdydd

CF11 6BH

Cyfryngau cymdeithasol

X: @futuregencymru

Instagram: @futuregencymru

LinkedIn: Office of the Future Generations

Commissioner for Wales

Cymerwch ran

- [Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol](#)
- [Tanysgrifiwch i'n Cylchlythyr](#)

Atodiad

Cyfarfodydd Gweinidogol Llywodraeth Cymru 2023 – 2024

Mae'r tabl a ganlyn wedi'i gynhyrchu i roi trosolwg o'r cyfarfodydd a gynhaliwyd rhwng y Comisiynydd a Gweinidogion Llywodraeth Cymru.

Enw	Dyddiad	Weinidog	Eitemau wedi'u cynnwys
Jane Hutt AS	13 Chwefror 2023	Y Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar Ffocws Ein Dyfodol – dull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Lefel y gefnogaeth a'r diddordeb yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r Comisiynydd ledled Cymru ac yn rhyngwladol. Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ac agenda Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Ymestyn y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i gyrff ychwanegol.
Rebecca Evans AS	20 Mawrth 2023	Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol	Cyfarfod rhagarweiniol. Diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Cyllideb Llywodraeth Cymru. Pwysigrwydd Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, yr adolygiad o dirwedd partneriaeth a cynydd Academi Cymru o archwilio sefydlu Ysgol Lywodraethu.
Mark Drakeford AS	22 Mawrth 2023	Prif Weinidog Cymru	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol. Gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
Lesley Griffiths AS	29ain Mawrth 2023	Gweinidog dros Faterion Gwledig a Gogledd Cymru a'r Trefnydd	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. System fwyd ac ansawdd dŵr.
Hannah Blythyn AS	30ain Mawrth 2023	Dirprwy Weinidog dros Bartneriaethau Cymdeithasol	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus.

Enw	Dyddiad	Weinidog	Eitemau wedi'u cynnwys
Lee Waters AS	27 Ebrill 2023	Dirprwy Weinidog dros Newid Hinsawdd	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Trosolwg o bolisi a deddfwriaeth yn ymwneud â thrafnidiaeth sydd ar ddod.
Julie James AS	23 Mai 2023	Gweinidog Newid Hinsawdd	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Trosglwyddo Asedau Cymunedol. Amrywiaeth mewn penodiadau cyhoeddus.
Vaughan Gething AS	25ain Mai 2023	Gweinidog yr Economi	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Strategaeth Economaidd a Thwf a Bargeinion Dinesig Llywodraeth Cymru. Ymgysylltu â busnesau yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Roedd meysydd trafod eraill yn cynnwys Sgiliau (Net Sero) a Thrawsnewid Digidol.
Rebecca Evans AS	12 Mehefin 2023	Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol	Rhannodd y Comisiynydd ddiweddariad ar y dadansoddiad a gasglwyd ar Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Cynhadledd y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus sydd ar ddod a phwysigrwydd cydweithio. Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus. Fframwaith ar gyfer Sero Net ac adolygu trefniadau partneriaeth rhanbarthol.
Julie Morgan AS	6ed o Orffennaf 2023	Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Rôl Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol wrth edrych ar faterion hirdymor a'r model ariannu presennol.
Eluned Morgan AS	20fed Gorffennaf 2023	Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Strategaeth genedlaethol "Cymru Iachach" Llywodraeth Cymru. Ymateb hirdymor i iechyd ac atal. Cydweithrediad Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol ar yr agenda iechyd ac ataliol. Pwysau ariannol anodd yn wynebu gwasanaethau cyhoeddus.
Lesley Griffiths AS	24 Gorffennaf 2023	Gweinidog dros Faterion Gwledig a Gogledd Cymru a'r Trefnydd	Cyfarfod yn Sioe Frenhinol Cymru ar system fwyd ac ansawdd afonydd.
Jeremy Miles AS	26 Medi 2023	Gweinidog y Gymraeg a Addysg	Cyfarfod rhagarweiniol a diweddariad ar ddull y Comisiynydd o gynllunio ei strategaeth. Bwyd a Bwyta'n Iach. Caffael bwyd a llythrennedd y dyfodol.

Enw	Dyddiad	Weinidog	Eitemau wedi'u cynnwys
Lesley Griffiths AS	27 Medi 2023	Gweinidog dros Faterion Gwledig a Gogledd Cymru a Trefnydd	Diweddariadau ar y cynnydd ar themâu amrywiol ers Sioe Frenhinol Cymru gan gynnwys datganiad polisi bwyd Llywodraeth Cymru a'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy.
Rebecca Evans AS	28 Medi 2023	Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol	Cyfarfod Bord Gron y Comisiynwyr ar gyllideb Llywodraeth Cymru.
Julie James AS	4ydd o Hydref 2023	Gweinidog dros Newid Hinsawdd	Cyflwynodd y Comisiynydd Strategaeth newydd Cymru Can. Bil Seilwaith (Cymru). Grid cenedlaethol. Codir cynllunio yn aml gyda'r Comisiynydd
Mark Drakeford AS	11 Hydref 2023	Prif Weinidog Cymru	Cyflwyno strategaeth newydd y Comisiynydd, Cymru Can. Mae atal wedi bod yn thema glir – gyda ffocws arbennig ar iechyd. Pwysau ariannol ar draws y sector cyhoeddus.
Jane Hutt AS	25 Hydref 2023	Y Gweinidog dros Gyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip	Cyflwynodd y Comisiynydd ei strategaeth newydd Cymru Can. Cyllid Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn 2024-25. Cyrff ychwanegol i ddod o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Potensial ar gyfer rhannu gwasanaethau i arbed costau.
Dawn Bowden AS	29 Ionawr 2024	Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon a'r Prif Chwip	Cyflwynodd y Comisiynydd ei strategaeth newydd Cymru Can. Trosolwg o Genhadaeth Diwylliant a'r Iaith Gymraeg y Comisiynydd. Y pwysau ariannol sy'n wynebu'r sector diwylliant cyhoeddus. Strategaeth Ddiwylliant Genedlaethol Llywodraeth Cymru.

Adroddiad atebolrwydd

2023-24

Yn yr adran hon, cyflwynaf adroddiad ar ofynion atebolrwydd allweddol i Weinidogion Cymru yn debyg i adroddiad Cyfarwyddwyr a baratoir gan gwmni preifat.

Mae'r gofynion adrodd hyn wedi'u haddasu i gyd-fynd â chyd-destun y sector cyhoeddus. Mae fy adroddiad atebolrwydd yn cynnwys adroddiad Llywodraethu Corfforaethol ac Adroddiad Tâl a Staff.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn gyfrifol am adolygu fy adroddiad atebolrwydd i sicrhau cysondeb â gwybodaeth arall yn fy natganiadau ariannol a rhoi barn ar y datgeliadau a ganlyn yn yr adroddiad hwn:

- Rheoleidd-dra incwm a gwariant
- Datgeliadau ar atebolrwydd seneddol
- Cydnabyddiaeth a datgeliadau CETV i mi ac aelodau fy uwch dîm arwain
- Taliadau i gyn-Gyfarwyddwyr, os yn berthnasol
- Taliadau am golli swydd, os yn berthnasol
- Pecynnau ymadael, os yn berthnasol
- Datgeliadau cyflog teg
- Dadansoddiad o niferoedd a chostau staff

Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol

Mae gwybodaeth am fy strwythur llywodraethu a phwy sy'n gyfrifol am yr hyn sy'n digwydd yn fy Swyddfa ac sy'n dylanwadu arno wedi'i nodi ar [fy ngwefan](#) ac yn fy Natganiad Llywodraethu isod. Mae hefyd yn ofynnol i mi ddatgelu unrhyw fuddiannau sylweddol a allai wrthdaro â'n cyfrifoldebau rheoli sydd gennyf i a'm bwrdd rheoli. Rwyf wedi penderfynu cynnwys y wybodaeth hon ar gyfer holl aelodau fy Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) estynedig. Mae cofrestr gryno o fuddiannau i mi a'r UDA ar gael i'w gweld [yma](#). Rheolwyd unrhyw wrthdaro buddiannau posibl neu wirioneddol a gododd yn ystod y flwyddyn yn unol â'm Polisi Gwrthdaro Buddiannau.

Fformat y Cyfrifon

Mae fy natganiadau ariannol wedi'u paratoi yn unol â Pharagraff 20 i Atodlen 2 i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac unrhyw Gyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru.

Daeth Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru i fodolaeth ar 1 Chwefror 2016 gyda phenodiad Sophie Howe yn Gomisiynydd cyntaf. Ar 1 Mawrth 2023, deuthum i, Derek Walker, yn ail Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol. Gweithredodd y Dirprwy Gomisiynydd Marie Brousseau-Navarro fel Comisiynydd Dros Dro rhwng 1 Chwefror a 28 Chwefror 2023.

Mae'r cyfrifon hyn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024 ac yn adlewyrchu alldro asedau, rhwymedigaethau ac adnoddau fy Swyddfa. Mae'r datganiadau ariannol sy'n dilyn yr adroddiad hwn wedi'u paratoi yn unol â Llawlyfr Adroddiadau Ariannol (FReM) y Llywodraeth a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM. Mae'r polisïau cyfrifyddu a gynhwysir yn FReM yn cymhwyso Safonau Cyfrifo Rhyngwladol (IFRS) fel y'u mabwysiadwyd neu y'u dehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus.

Ariannu

Mae Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru yn annibynnol ar Lywodraeth Cymru ond yn cael ei hariannu ganddi. Yn 2023-24, y dyraniad cyllid ar gyfer fy swyddfa oedd £1.770 miliwn. Roedd hyn yn cynnwys £1.680 miliwn o gyllid sylfaenol ynghyd â £16,000 ar gyfer ariannu'r prosiect aliniad cydraddoldeb cyflog a, gyda chytundeb Llywodraeth Cymru, tanwariant o £74,000 a gariwyd drosodd o 2022-23 i'w ddefnyddio yn 2023-24. Ar gyfer 2022-23 y dyraniad cyllid oedd £1.924 miliwn. Derbyniodd y swyddfa hefyd incwm o ffioedd (ar sail adennill costau) gan sefydliadau i alluogi pobl ifanc i gael eu hyfforddi yn y Ddeddf fel rhan o'n Hacademi Arwain Cenedlaethau'r Dyfodol. Cawsom hefyd rywfaint o arian ar gyfer prosiectau ymchwil cydweithredol ac honorariwm ar gyfer siarad mewn digwyddiadau rhyngwladol. Ceir manylion llawn yn Nodyn 8 i'r Datganiadau Ariannol hyn.

Canlyniadau am y cyfnod

Mae'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn dangos gwariant am y flwyddyn o £1.755 miliwn (£1.759 miliwn ar gyfer 2022-23). Ariannwyd hyn gan £1.781 miliwn a dynnwyd drwy gymorth grant (defnyddiwyd rhan ohono hefyd i dalu am rwymedigaethau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y flwyddyn 2022-23). Ar ddiwedd y flwyddyn cynyddodd balans y gronfa gyffredinol i ddiffyg o £32,000 (o ddiffyg o £54,000 yn 2022-23). Rhaid i'm swyddfa yn awr beidio â chadw arian parod cyn bod angen ac felly, o ganlyniad i hyn, mae'r cyfrifon bellach yn nodi diffyg wrth gefn.

Cwynion

Mae fy Swyddfa wedi cael un gŵyn ffurfiol eleni ym mis Rhagfyr 2023 am fethu ag anfon un ymateb i lythyr Pwyllgor Senedd Cymru yn Gymraeg yn ogystal ag yn Saesneg. Er nad ydym yn cael ein dal gan ddyletswyddau Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, rydym wedi dewis dilyn ei ofynion cyn belled ag y bo modd. Yn dilyn y gŵyn, rydym wedi ymddiheuro i'r achwynydd ac wedi egluro bod y camgymeriad hwn oherwydd trosiant eithriadol o fyr cyn gwyliau staff. Rydym bellach wedi anfon y llythyr atynt hwy ac at Bwyllgor y Senedd yn Gymraeg. Rydym wedi siarad â'r unigolyn sy'n gyfrifol am y camgymeriad. Rydym wedi ailadrodd ein neges i'r tîm cyfan a byddwn yn parhau i wneud hynny'n rheolaidd.

Datgelu Gwybodaeth i'r Archwilwyr

Hyd y gwn i, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio nad yw'r archwilwyr yn ymwybodol ohoni, ac mae fy nhîm wedi cymryd yr holl gamau y dylai fod wedi'u cymryd i wneud ei hun yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sicrhau bod yr archwilwyr yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Yn ystod y cyfnod ni thalwyd unrhyw dâl i'm harchwilwyr am waith nad yw'n waith archwilio.

Mae adrannau sydd wedi bod yn destun archwiliad wedi'u nodi'n glir felly.

Datganiad o gyfrifoldebau swyddog cyfrifyddu

O dan Atodlen 2 i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae Gweinidogion Cymru wedi cyfarwyddo Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru i baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol ar y ffurf ac ar y sail a nodir yn y Cyfarwyddyd Cyfrifon.. Paratoir y cyfrifon ar sail cronïadau ac mae'n rhaid iddynt roi darlun cywir a theg o sefyllfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru ac o'i incwm a'i wariant, ei Ddatganiad o Sefyllfa Ariannol a'i lifau arian parod ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth ac yn benodol i:

- Cadw at y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisïau cyfrifyddu addas yn gyson
- Gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon ar sail resymol
- Datgan a ddilynwyd safonau cyfrifyddu cymwys fel y'u nodir yn Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth, a datgelu ac egluro unrhyw wriadau perthnasol yn y datganiadau ariannol

- Paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes byw
- Cadarnhau bod yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon yn eu cyfanrwydd yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy a chymryd cyfrifoldeb personol am yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon a'r dyfarniadau sydd eu hangen i benderfynu ei fod yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy

Y Comisiynydd yw'r Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer ei swydd yn rhinwedd paragraff 18 o Atodlen 2 i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldeb am briodoldeb a rheoleidd-dra cyllid cyhoeddus ar gyfer y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn atebol, am gadw cofnodion cywir ac am ddiogelu asedau Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, wedi'u nodi yn Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwyf wedi cymryd yr holl gamau y dylwn fod wedi'u cymryd i wneud fy hun yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sefydlu bod archwilwyr Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn ymwybodol o'r wybodaeth honno. Hyd y gwn i, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw'r archwilwyr yn ymwybodol ohoni.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Pwrpas

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwy'n gyfrifol am gynnal llywodraethu effeithiol a system gadarn o reolaeth fewnol sy'n cefnogi cyflawniad fy mholisiau, nodau ac amcanion, tra'n diogelu'r arian cyhoeddus a'r asedau yr wyf yn bersonol gyfrifol amdanynt.

Mae'r Datganiad Llywodraethu hwn yn dilyn Canllawiau Trysorlys EM. Mae'n nodi'r strwythurau llywodraethu ar gyfer fy swyddfa, a'r gweithdrefnau rheolaeth fewnol a rheoli risg sydd wedi bod ar waith yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon.

Mae'r systemau sydd ar waith fel yr amlinellir yn y datganiad hwn wedi'u cynllunio i reoli risg i lefel dderbyniol yn hytrach na dileu pob risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion. Felly dim ond sicrwydd rhesymol ac nid absoliwt o effeithiolrwydd y gall ei roi. O ystyried natur arloesol gwaith fy swyddfa, rwyf wedi parhau â'r dull a ddefnyddiwyd gan fy rhagflaenydd Sophie Howe, sef mabwysiadu archwaeth risg "llwglyd" neu "agored" ar gyfer llawer o'r gwaith sy'n wynebu tuag allan fel rhywbeth mwy traddodiadol neu ofalus. Ni fyddai dull gweithredu yn llwyddo i sicrhau'r newid buddiol y sefydlwyd y swyddfa i'w gyflawni. Esbonnir hyn ymhellach isod a byddaf yn cynnal adolygiad o archwaeth risg y sefydliad yn y flwyddyn ariannol nesaf nawr bod fy [strategaeth](#) a [gwerthoedd](#) newydd yn eu lle.

Natur fy swyddfa ac atebolrwydd

Sefydlodd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru (2015) Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru fel corfforaeth undyn. Mae hyn yn golygu bod yr holl swyddogaethau (pwerau a dyletswyddau) wedi'u breinio i ddeiliad y swydd ac nid oes "bwrdd" traddodiadol sy'n gorfforaethol gyfrifol am berfformiad a llywodraethu'r sefydliad. Rwy'n annibynnol ar Weinidogion ac yn ddarostyngedig i Ddeddf 2015, yn gyfrifol am osod cyfeiriad strategol fy swyddfa. Rwy'n atebol i Senedd Cymru am weithredoedd fy swyddfa, ac i'w Phwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus yn benodol am faterion megis y trefniadau ar gyfer llywodraethu, rheolaeth ariannol a rheolaeth fewnol.

Panel Ymgynghorol

Sefydlodd Deddf 2015 Banel statudol i roi cyngor i'r Comisiynydd ar arfer fy swyddogaethau. O fewn y cyfnod adrodd, aelodau'r panel cynghori oedd:

- **Rocio Cifuentes**, Comisiynydd Plant Cymru
- **Efa Gruffudd Jones**, Comisiynydd y Gymraeg
- **Helena Herklots CBE**, Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
- **Dr Frank Atherton**, Prif Swyddog Meddygol Cymru
- **Syr David Henshaw**, Cadeirydd Cyfoeth Naturiol Cymru
- **Shavanah Taj**, Ysgrifennydd Cyffredinol TUC Cymru
- **Andy Jones**, yn cynrychioli pobl sy'n cynnal busnes yng Nghymru [hyd at fis Mai 2023]
- **Ruth Marks**, Prif Swyddog Gweithredol Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (sy'n dod o dan 'unrhyw berson arall y gall Gweinidogion Cymru ei benodi')
- **Rhian Davies**, sy'n cynrychioli Anabledd Cymru (sy'n dod o dan 'unrhyw berson arall a benodir gan Weinidogion Cymru')
- **Davinia Louise Green**, sy'n cynrychioli Stonewall Cymru (sy'n dod o dan 'unrhyw berson arall a benodir gan Weinidogion Cymru')
- **Helal Uddin** yn cynrychioli'r Tîm Cymorth Lleiafrifoedd Ethnig a Chymorth Ieuenctid (sy'n dod o dan 'unrhyw berson arall a benodir gan Weinidogion Cymru')
- **Alan Morris**, Cadeirydd ein Pwyllgor Archwilio, Risg a Sicrwydd

Ym mis Medi 2023, hysbysebais a phenodi **Arpana Chunilal**, un o gyn-fyfyrwyr Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol, fel aelod dan hyfforddiant o'r Panel Cynghori statudol.

Mae'r Panel yn cyfarfod bob chwe mis. Eleni fe wnaethant gyfarfod ar 25 Mai, 23 Tachwedd a chynhaliwyd cyfarfod ychwanegol ar 28 Medi i ystyried canfyddiadau'r ymarfer cynnwys a lywiodd fy strategaeth newydd. Defnyddiodd fy swyddfa brofiad aelodau unigol i lywio rhaglen waith y sefydliad a chynghori ar y swyddogaethau statudol drwy gydol y flwyddyn.

Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg

Mae Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg (ARAC) i roi cyngor adeiladol a her ar faterion llywodraethu, rheolaeth ariannol ac archwilio, a'r trefniadau ar gyfer rheolaeth fewnol – gan gynnwys nodi a rheoli risg.

Daw nifer o leoedd yn wag yn ystod 2023-24 o ganlyniad i aelodau ARAC yn ymddeol ar ôl cwblhau dau dymor yn y swydd (2017-2020 a 2020-2023). Y ddau aelod o ARAC a ymddeolodd yn ystod y cyfnod adrodd oedd **Gareth Madge**, **John Dwight** a **Jocelyn Davies**.

Cynhaliwyd proses benodi agored ym mis Mai 2023, a phenodwyd **Peter Davies**, **Annamarie Thomas** a **Mair Gwynant** ym mis Medi.

Fe wnaethom hefyd recriwtio tair swydd hyfforddai – dwy yn dod o gyn-fyfyrwyr Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol ac un o'r cynllun Llwybr i'r Bwrdd.

Roedd y Pwyllgor yn cynnwys:

- **Alan Morris**, Archwilydd wedi ymddeol a hyrwyddwr datblygu cynaliadwy ymroddedig a gadeiriodd y Pwyllgor.
- **Jocelyn Davies**, aelod o Banel Cyngori'r Comisiynydd Plant a Chadeirydd ei ARAC; aelod anweithredol o Fwrdd Awdurdod Cyllid Cymru a chadeirydd ARAC; aelod o Blaid Cymru; aelod o Banel Aelodaeth, Safonau a Disgyblu Plaid Cymru; Cadeirydd Pwyllgor Archwilio, Risg a Chydymffurfiaeth Plaid Cymru; llysgennad Cymorth i Ferched Cymru.
- **Fran Targett OBE**, Is-Gadeirydd Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru; Cadeirydd annibynnol Rhwydwaith Cyngori Cenedlaethol Llywodraeth Cymru ac aelod o Gomisiwn Bevan, yn cyngori Gweinidogion Cymru ar iechyd a gofal cymdeithasol.

Hyd at Awst 2023:

- **John Dwight**, archwiliwr wedi ymddeol, ymddiriedolwr a thrysorydd mygedol o City Hospice Caerdydd ac aelod o Weithrediaeth Cangen CIPFA Cymru-Wales.
- **Gareth Madge**, cyn Brif Swyddog a Phrif Gyngorydd Cyfreithiol gyda Heddlu De Cymru, Is-gadeirydd Bwrdd Treftadaeth Heddlu De Cymru, ymddiriedolwr Capel Bedyddwyr Calfaria.

O fis Medi 2023 ymlaen:

- Chwaraeodd **Peter Davies** ran allweddol yn natblygiad Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae Cadeirydd grŵp Her Annibynnol Dŵr Cymru, Ynni Cymunedol Sir Benfro, y Sefydliad dros Ddemocratiaeth a Datblygu Cynaliadwy, yn cyd-gadeirio Bwrdd Datblygu Gwasanaeth Natur Cymru ac yn geidwad cymunedol ar gyfer Riversimple.
- **Mair Gwynant**, cymrawd o Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr gyda dros 30 mlynedd o brofiad fel gweithiwr cyllid proffesiynol. Cadeirydd Pwyllgor Archwilio a Risg Comisiynydd y Gymraeg ac mae'n ymddiriedolwr Sefydliad Gŵyl y Gelli.
- **Anmarie Thomas**, Cyn Gyfarwyddwr Cynorthwyol Gweithlu Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. Cadeirydd Corff Llywodraethol Ysgol Llannon. Gwirfoddolwr gweithgar ar gyfer amrywiaeth o sefydliadau cymunedol gan gynnwys Llywydd Clwb Ffermwyr Ifanc lleol ac aelod o Bwyllgor Codi Arian yr Hosbis leol.
- **Sabiha Azad**, sy'n gweithio i Gyngor Ffoaduriaid Cymru a hefyd yn ymwneud â Chyngor Ieuencid Caerdydd a Women Against Violence Europe.
- **Samer Karrar**, peiriannydd ag arbenigedd yn y sector trafndiaeth.
- **Princess Onyeanus** sydd â chefnidir mewn marchnata a gwasanaethau cwsmeriaid. Aelod Bwrdd ar Gymdeithas Tai Taf ac aelod o Raglen Datblygu Actifyddion Du y TUC.

Mae pob un yn annibynnol ac nid ydynt yn gweithio i'r Comisiynydd mewn unrhyw swyddogaeth weithredol.

Mae Cadeirydd y Pwyllgor wedi rhoi adroddiad blynyddol i mi ac ynddo mae'n dod i'r casgliad "O ganlyniad i'w waith yn ystod y flwyddyn a chanfyddiadau archwilio mewnol ac allanol, gall y Pwyllgor roi sicrwydd i'r Comisiynydd bod y trefniadau llywodraethu, rheolaeth ariannol a mae'r trefniadau rheoli risg sydd ar waith yn briodol ac wedi gweithredu'n effeithiol yn ystod blwyddyn ariannol 2023-24."

Mae'r ARAC yn cyfarfod bob chwarter. Mae fy Nghyfarwyddwr Cynllunio Strategol a Hinsawdd a Natur, Helen Nelson, yn cynllunio ac yn cefnogi eu gwaith, sy'n sicrhau amseroldeb ac ansawdd cyfathrebu rhwng fy nhim ac anghenion y Pwyllgor.

Eleni, fe wnaethant gyfarfod ar:

- 28-29 Ebrill 2023
- 19 Gorffennaf 2023
- 21 Awst 2023
- 18-19 Hydref 2023
- 25 Ionawr 2024

Fframwaith llywodraethu

Mae'r strwythur llywodraethu corfforaethol wedi newid o ganlyniad i ailstrwythuro diweddar. Yn unol â [Cymru Can](#), mae pob cenhadaeth bellach yn cael ei goruchwyllo gan Gyfarwyddwr Cenhadaeth. Rwyf wedi cryfhau dull y sefydliad o weithredu a llywodraethu corfforaethol. Mae meysydd cyfrifoldeb bellach yn cael eu dyrannu'n llawnach a'u deall gan aelodau'r tîm, a chaiff hyn ei wella ymhellach drwy gyflwyno goruchwyliaeth glir gan reolwyr llinell.

Mae ein ffyrdd o weithio yn parhau i gynnwys archwiliad tîm wythnosol yr wyf yn ei gadeirio ar fore Llun i wella cyfathrebu mewnol, rheoli prosiectau ac i ofalu am lesiant staff.

Mae effeithiolrwydd yr Uwch Dîm Arwain (UDA) wedi gwella ymhellach drwy ychwanegu cyfarfodydd 'gwibio' wythnosol 45 munud i'r sesiynau misol hwy. Pwrpas y cyfarfodydd hyn yw monitro cynnydd gyda ffrydiau gwaith a hwyluso gweithrediadau ar draws y sefydliad, gan gynnwys nodi materion a pharatoi adroddiadau i'w hystyried mewn perthynas â phenderfyniadau lefel uchel.

Pwrpas ein cyfarfodydd UDA misol yw cynnal trafodaethau strategol lefel uchel lle rydym yn ystyried risg a chyfle strategol, yn olrhain cyflawniad a chynnydd, yn defnyddio sganio'r gorwel, ac yn llunio ymatebion i faterion trawsbynciol neu arwyddocaol.

Rydym hefyd yn cyfarfod fel tîm cyfan yn bersonol unwaith y mis ar gyfer cyfarfod diwrnod gorfodol; mae hyn yn helpu gyda chysylltiadau a chydweithio. Eleni, rydym wedi dechrau cynnal cyfarfodydd tîm mewn lleoliadau a chyfleusterau sy'n eiddo i'r cyrff cyhoeddus a gwmpesir gan y Ddeddf, fel rhan o'n ffocws ar weithredu ac effaith.

Fe wnaethom barhau â'n strwythur codi hwyl lle mae uwch aelodau o staff yn cysylltu'n rheolaidd â chydweithwyr penodedig i wirio eu llesiant. Mae hyn yn sicrhau bod pawb wedi cynyddu gofal bugeiliol a chymorth un-i-un yn rheolaidd ac yn ffordd effeithiol o oruchwyllo perfformiad unigol.

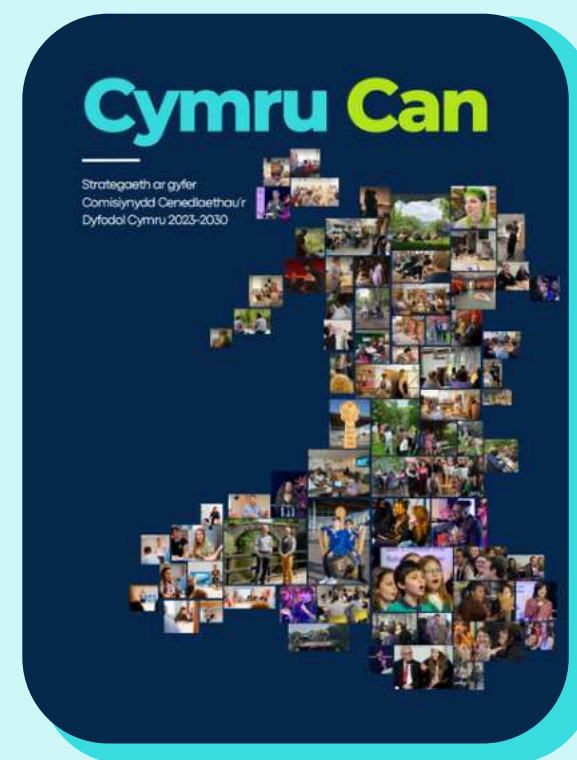
Mae'r Uwch Dîm Arwain yn cynnwys:

- **Derek Walker** – Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru
- **Marie Brousseau-Navarro** – Dirprwy Gomisiynydd a Chyfarwyddwr Iechyd
- **Jacob Ellis** – Cyfarwyddwr Cysylltiadau Allanol a Diwylliant
- **Heledd Morgan** – Cyfarwyddwr Gweithredu ac Effaith
- **Louisa Neale** – Cyfarwyddwr Pobl
- **Helen Nelson** – Cyfarwyddwr Cynllunio Strategol a Hinsawdd a Natur
- **Lisa Pitt** – Cyfarwyddwr Cyllid a Thechnoleg
- **Jonathan Tench** – Cyfarwyddwr Llesiant Economi
- **Susan Crutcher** – Pensaer Atebion

Rwy'n parhau i wneud penderfyniadau allweddol ar ôl trafodaeth gyda'r UDA ac aelodau'r tîm ehangach. Rwyf hefyd wedi dirprwyo awdurdod i rai staff i fynd i wariant ariannol ar fy rhan. Y Dirprwy Gomisiynydd; Cyfarwyddwr Cynllunio Strategol, Hinsawdd a Natur; ac mae gan y Cyfarwyddwr Cyllid a Thechnoleg yr awdurdod dirprwyedig i ymrwymo gwariant ac awdurdodi taliad am anfonebau cyflenwyr hyd at £50,000. Mae gan weddill aelodau'r UDA a'r Swyddog Cyllid a Llywodraethu Corfforaethol hefyd yr awdurdod dirprwyedig i wario hyd at £5,000.

Mae Archwilio Mewnol wedi bod yn ei le trwy gydol y flwyddyn ac wedi cyflawni rhaglen waith lawn ac mae'r Pwyllgor Archwilio Risg a Sicrwydd wedi bod yn gwbl weithredol (gweler isod am ragor o fanylion).

Mae Cyfarwyddwyr Cenhadaeth wedi creu cynlluniau prosiect ar gyfer pob cenhadaeth sydd wedi'i chynnwys yn fy strategaeth Cymru Can a nhw sy'n gyfrifol am eu cyflawni.

Ymagwedd at reoli risg

Mae'r dull o reoli risg yn gyson â'r Strategaeth ac yn unol â Deddf 2015 a'r hyn y bwriedir ei gyflawni.

Mae'r Polisi Rheoli Risg, a adolygwyd yn 2022, wedi'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio, Risg a Sicrwydd. Mae'n ei gwneud yn glir ein bod am greu a chynnal amgylchedd a fydd yn caniatáu rheoli risg yn effeithio. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod staff yn cael gwybod am ein cynlluniau a'r ffordd y byddaf i a pherchnogion risg yn rheoli'r risgiau cysylltiedig.

Mae'r polisi'n ei gwneud yn glir na fydd y Comisiynydd yn amharod i gymryd risgiau. I'r gwrthwyneb, er mwyn cyflawni'r amcanion yn y cynllun strategol a chyflawni'r hyn a ddisgwyllir, yn aml bydd angen ymagwedd risg agored neu newynog nad yw'n arferol i'r rhan fwyaf o gyrff cyhoeddus eraill. Rydym wedi dod i'r casgliad mai mabwysiadu dull o'r fath ar gyfer fy ngwaith sy'n edrych tuag allan gyda chyrrff cyhoeddus eraill yw'r unig ffordd realistig o sicrhau'r newid sydd ei angen ar draws y sector cyhoeddus yng Nghymru. Gallai gwneud fel arall olygu methu â manteisio ar gyfleoedd pan fyddant yn codi a bydd risg uchel o fethu â chyflawni'r amcanion heriol a nodir yn y cynllun strategol a'r disgwyliadau sydd gan randdeiliaid. Yn yr un modd, fel sefydliad, mae angen inni 'gerdded' y Ddeddf a bod yn agored ac arloesol a rhoi cynnig ar ddulliau newydd o weithio. Fodd bynnag, nid yw risgiau o'r fath yn cael eu cymryd yn fyrbwyll ond yn cael eu rheoli'n briodol, eu hadolygu'n rheolaidd ac yn ofalus gyda'r nod o sicrhau'r cyflawniad mwyaf llwyddiannus.

Rydym wedi mabwysiadu ymagwedd fwy traddodiadol a gofalus at brosesau mewnol sy'n ymwneud â rheolaeth ariannol, cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau a diogelwch gwybodaeth.

Mae'r gofrestr risg strategol yn nodi risgiau priodol yn ymwneud â'r dyletswyddau statudol a'r rôl y byddwn yn ei chwarae wrth helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni nodau'r Ddeddf. Mae camau gweithredu i fynd i'r afael â'r risgiau hyn yn parhau i gael eu hymgorffori yng ngweithrediadau'r sefydliad.

Mae'r gofrestr risg, a'r trefniadau adrodd wedi'u cymeradwyo gan yr ARAC. Maent wedi cael eu canmol gan ein ARAC, a gofynnodd Archwilio Cymru hyd yn oed a allent ei ddangos fel arfer da.

Archwilio mewnol

Mae gwaith archwilio mewnol yn un o'r sicrwydd allweddol sydd ei angen arnaf fel Swyddog Cyfrifyddu. Mae TIAA yn gweithredu fel ein harchwilwyr mewnol. Cynhaliwyd pedwar archwiliad mewnol yn 2023-24:

- Llywodraethu Corfforaethol – Medi 2023
- Rheoli Risg – Medi 2023
- Rheoli Prosiect – Rhagfyr 2023
- Rheolaethau Ariannol Allweddol – Ionawr 2024

Cynlluniwyd y pedwar adolygiad i ganfod i ba raddau y mae'r rheolaethau mewnol yn y system yn ddigonol i sicrhau bod gweithgareddau a gweithdrefnau'n gweithredu i gyflawni amcanion Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru. Roedd yr archwilwyr mewnol yn fodlon y gallent roi sicrwydd sylweddol ar yr amgylchedd rheolaeth fewnol Rheolaethau Ariannol Allweddol, Llywodraethu Corfforaethol a Rheoli Risg (lefel uchaf o sicrwydd), a daethant i'r casgliad y gallent roi sicrwydd rhesymol ar amgylchedd rheolaeth fewnol Rheoli Prosiectau (yr ail lefel uchaf).

Cynhaliwyd archwiliad dilynol hefyd ym mis Mawrth 2024 ar gyfer archwiliadau mewnol y flwyddyn flaenorol. Gweithredwyd wyth o'r 13 argymhellid y cytunwyd arnynt o fewn yr amserlen y cytunwyd arni gyda'r archwilydd mewnol. Disodlwyd un. Mae'r pedwar arall yn cael eu prosesu a byddant yn cael eu cwblhau erbyn diwedd Rhagfyr 2024.

Barn flynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol yw: *"Mae TIAA yn fodlon, ar gyfer y meysydd a adolygwyd yn ystod y flwyddyn, fod gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru brosesau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu rhesymol ac effeithiol ar waith. Mae'r farn hon yn seiliedig ar y materion a ddaeth i sylw TIAA yn ystod yr adolygiadau archwilio mewnol a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn yn unig ac nid yw'n farn ar holl elfennau'r prosesau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu na'r hyfywedd ariannol parhaus neu'r hyfywedd ariannol parhaus neu'ch gallu i fodloni rhwymedigaethau ariannol y mae'n rhaid i Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru eu cael o'i amrywiol ffynonellau sicrwydd".*

Sicrwydd Gwybodaeth

Mae fframwaith llywodraethu gwybodaeth ar waith gyda chyfres o bolisiau sylfaenol sy'n nodi'r trefniadau diogelwch ac egwyddorion llywodraethu gwybodaeth da ynghyd â'r cyfrifoldebau a'r ymddygiadau yr wyf yn eu disgwyl gan bawb sy'n gweithio i mi.

Ni adroddwyd am unrhyw achosion o dorri rheolau data i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn ystod y flwyddyn. Fe wnaethom basio achrediad Lefel 2 Seiber Sicrwydd IASME ar 28/07/2023 ar y cynnig cyntaf. Mae'r achrediad yn cynnwys gwiriadau ar effeithiolrwydd a gweithrediad llywodraethu gwybodaeth a diogelwch.

Crynodeb o effeithiolrwydd

O'r sicrwydd a roddwyd gan fy nhîm, fy ngwybodaeth am waith fy swyddfa, a'r adroddiadau a ddarparwyd gan archwilwyr mewnol ac allanol, gallaf adrodd bod y system rheolaeth fewnol ar waith yn ystod y flwyddyn a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon nid oedd yn cynnwys unrhyw wendidau arwyddocaol.

Edrych ymlaen

Ar gyfer 2024-25, byddaf yn monitro, yn cynnal ac yn gwella'r trefniadau llywodraethu a rheolaeth fewnol i sicrhau eu bod yn parhau i ddiwallu fy anghenion sicrwydd, yn enwedig wrth gyflawni fy strategaeth newydd; cyd-fynd â gweithle modern, ystwyth; ac yn briodol mewn cyd-destun argyfwng hinsawdd a bioamrywiaeth. Lle bo angen, byddaf yn parhau i ddiweddarau strwythur fy nhîm i sicrhau bod gennyf y trefniadau mwyaf effeithlon ac effeithiol i gyflawni'r ystod eang o swyddogaethau.

Adroddiad Taliadau a Staff

Mae'r rhan hon o'm Hadroddiad Atebolrwydd yn rhoi gwybodaeth am fy mholisi tâl i mi a'm Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA).

Cefais fy mhenodi ar 1 Mawrth 2023. Yn ystod y flwyddyn mae'r UDA wedi cynnwys y bobl ganlynol er nad ydynt bellach i gyd yn aelodau cyfredol:

- **fi**,
- **Marie Brousseau-Navarro** – Dirprwy Gomisiynydd a Chyfarwyddwr Iechyd;
- **Susan Crutcher** – Pensaer Atebion;
- **Jacob Ellis** – Cyfarwyddwr Cysylltiadau Allanol a Diwylliant;
- **Heledd Morgan** – Cyfarwyddwr Gweithredu ac Effaith;
- **Louisa Neale** – Cyfarwyddwr Pobl;
- **Helen Nelson** – Cyfarwyddwr Cynllunio Strategol a Hinsawdd a Natur;
- **Lisa Pitt** – Cyfarwyddwr Cyllid a Thechnoleg;
- **Jonathan Tench** – Cyfarwyddwr Llesiant Economi.

Mae Gweinidogion Cymru yn pennu tâl Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru yn unol ag Atodlen 2 paragraff 5 i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru (2015).

Ymarferiad aliniad

Ymrwymodd y Rhaglen Lywodraethu i Lywodraeth Cymru sicrhau bod cyrff cyhoeddus a'r rhai sy'n cael arian cyhoeddus yn mynd i'r afael â gwahaniaethau cyflog ymhlith eu staff a rhyngddynt.

Yn 2022-23, yn dilyn trafodaethau ag arweinwyr ac undebau llafur cyrff hyd braich Llywodraeth Cymru (gan gynnwys ni), a chyda chyllid a ddarparwyd gan y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol, cymerwyd camau i sicrhau bod gweithwyr yn y cyrff hyd braich hyn yn cael eu talu ar leiaf yr un fath â'r isafswm cyflog ar gyfer eu gradd gyfatebol gan Lywodraeth Cymru. Roedd hyn yn golygu bod naw corff yn cael cyllid gan Lywodraeth Cymru i gynyddu'r isafswm cyflog ar gyfer un neu fwy o raddau yn eu sefydliadau. Roedd ein swyddfa yn un o'r cyrff hyn a bydd y cyllid hwn yn parhau tan 2024-25.

Yr hyn yr oedd hyn yn ei olygu y llynedd oedd bod rhai cyflogeion yn hanesyddol yn cael eu tandalu o gymharu â graddfeydd cyfatebol Llywodraeth Cymru ac felly roedd prosiect i unioni'r balans hwn. Effeithiwyd ar gyfanswm o wyth o weithwyr. Fel rhan o'r ymarfer hwn, roeddem yn falch bod cydweithwyr yn y graddau cyflog is ac ar frig ein sefydliad wedi elwa.

Mae'r adrannau a ganlyn, sydd wedi bod yn destun archwiliad, yn rhoi manylion tâl a buddion pensiwn y swyddogion uchaf yn fy swyddfa:

Nifer a dadansoddiad o gostau Staff Uwch fesul Band (archwiliwyd)

	Cyflog £000		Buddiannau mewn Nwyddau (i'r £100 agosaf)		Buddiannau Pensiwn (i'r £1,000 agosaf)		Cyfanswm £000	
	1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23	1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23	1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23	1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23
Derek Walker – Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru. Llawn amser. Dechreuodd y tymor ar 1 Mawrth 2023.	90-95	5-10 (FTE 90-95)	7	0	37	3	130-135	10-15
Sophie Howe – Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru. Llawn amser. Daeth y tymor i ben ar 31 Ionawr 2023.	0	75-80 (FTE 90-95)	0	0	0	31	0	110-115
Marie Brousseau-Navarro - Dirprwy Gomisiynydd a Chyfarwyddwr Iechyd. Llawn amser.	75-80	75-80	16	18	30	28	105-110	105-110
Louisa Neale - Cyfarwyddwr Pobl. Llawn amser.	60-65	55-60	0	1	24	23	85-90	80-85
Lisa Pitt - Cyfarwyddwr Cyllid a Thechnoleg. Rhan amser 0.6 FTE. Dechreuodd cyflogaeth ar 5 Medi 2022.	35-40 (FTE 55-60)	15-20 (FTE 50-55)	0	0	14	8	45-50	25-30
Heledd Morgan - Cyfarwyddwr Gweithredu ac Effaith. Llawn amser.	60-65	55-60	5	2	24	23	85-90	80-85
Jacob Ellis - Cyfarwyddwr Cysylltiadau Allanol a Diwylliant. Llawn amser.	60-65	55-60	0	2	24	22	85-90	80-85
Jonathan Tench - Cyfarwyddwr Llesiant Economi. Llawn amser.	55-60	45-50	0	0	22	20	75-80	65-70
Helen Nelson - Cyfarwyddwr Cynllunio Strategol, Hinsawdd a Natur. Llawn amser.	60-65	55-60	0	2	23	23	80-85	80-85
Susan Crutcher - Pensaer Atebion. Llawn amser. Daeth cyflogaeth i ben ar 31 Mawrth 2024.	40-45	35-40	0	2	17	16	55-60	55-60

Buddion mewn Nwyddau

Mae'r rhain yn ymwneud â 2 fath gwahanol o daliad:

- Cerbydau Allyriadau Isel lawn (ULEV) – Mae pedwar aelod o'n tîm yn rhan o'n cynllun aberthu cyflog cerbydau trydan.
- Mantais Ddibwys i'r Swyddfa - Lansiwyd cynllun cydnabyddiaeth wythnosol ym mis Medi 2022 o'r enw Y Cwpan Calon lle mae cydweithwyr yn pleidleisio dros gyfraniadau rhagorol gan eu cydweithwyr. Bob wythnos, mae un aelod o'r tîm yn cael anrheg gwerth hyd at £25 gan gyflenwr cynaliadwy lleol fel arwydd o werthfawrogiad am eu hymdrechion. Mae hwn bellach wedi dod yn gynllun cydnabyddiaeth misol.

Buddiannau Pensiwn – Cynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (archwiliedig)

	Cyfanswm y Pensiwn Cronedig	Cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn	CETV am 31.3.24	CETV am 31.3.23	Cynnydd/(gostyngiad) gwirioneddol mewn CETV
	£000	£000	£000	£000	£000
Derek Walker – Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru. Llawn amser. Dechreuodd y tymor ar 1 Mawrth 2023.	0 - 5	0 - 2.5	34	3	24
Marie Brousseau-Navarro - Dirprwy Gomisiynydd a Chyfarwyddwr Iechyd. Llawn amser.	10 - 15	0 - 2.5	155	118	18
Louisa Neale - Cyfarwyddwr Pobl. Llawn amser.	0 - 5	0 - 2.5	46	25	13
Lisa Pitt - Cyfarwyddwr Cyllid a Technoleg. Rhan amser 0.6 FTE. Dechreuodd cyflogaeth ar 5 Medi 2022.	0 - 5	0 - 2.5	14	5	7
Heledd Morgan - Cyfarwyddwr Gweithredu ac Effaith. Llawn amser.	5 - 10	0 - 2.5	95	71	11
Jacob Ellis - Cyfarwyddwr Cysylltiadau Allanol a Diwylliant. Llawn amser.	5 - 10	0 - 2.5	82	60	10
Jonathan Tench - Cyfarwyddwr Llesiant Economi. Llawn amser.	0 - 5	0 - 2.5	44	26	11
Helen Nelson - Cyfarwyddwr Cynllunio Strategol, Hinsawdd a Natur. Llawn amser.	5 - 10	0 - 2.5	140	109	15
Susan Crutcher - Pensaer Atebion. Llawn amser. Daeth cyflogaeth i ben ar 31 Mawrth 2024.	5 - 10	0 - 2.5	98	76	11

Pensiynau Gwasanaeth Sifil

Darperir buddion pensiwn drwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Cyn 1 Ebrill 2015, yr unig gynllun oedd Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS), sydd wedi'i rannu'n ychydig o adrannau gwahanol – mae classic, premium, a classic plus yn darparu buddion ar sail cyflog terfynol, tra bod nuvos yn darparu buddion ar gyfer gyrfa sail gyfartalog. O 1 Ebrill 2015 cyflwynwyd cynllun pensiwn newydd ar gyfer gweision sifil – Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill neu alpha, sy'n darparu buddion ar sail cyfartaledd gyrfa. Ymunodd pob gwas sifil a oedd newydd ei benodi, a mwyafrif y rhai a oedd eisoes mewn gwasanaeth, â'r cynllun newydd.

Mae PCSPS ac alpha yn gynlluniau statudol heb eu hariannu. Mae gweithwyr a chyflogwyr yn gwneud cyfraniadau (mae cyfraniadau gweithwyr yn amrywio rhwng 4.6% ac 8.05%, yn dibynnu ar gyflog). Telir balans cost buddion a delir gan arian a bleidleisir gan y Senedd bob blwyddyn. Mae pensiynau sy'n cael eu talu yn cael eu cynyddu'n flynyddol yn unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Yn lle'r trefniadau buddion diffiniedig, gall gweithwyr ddewis pensiwn cyfraniadau diffiniedig gyda chyfraniad cyflogwr, y cyfrif pensiwn partneriaeth.

Yn alpha, mae pensiwn yn cronni ar gyfradd o 2.32% o enillion pensiynadwy bob blwyddyn, a chaiff y cyfanswm a gronnir ei addasu'n flynyddol yn unol â chyfradd a bennir gan Drysorlys EM. Gall aelodau ddewis ildio (cymudo) pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a osodwyd gan Ddeddf Cyllid 2004. Cafodd buddion PCSPS yr holl aelodau a newidodd i alpha o'r PCSPS eu 'bancio', gyda'r rhai â buddion cynharach yn un o adrannau cyflog terfynol y PCSPS yn cael y buddion hynny yn seiliedig ar eu cyflog terfynol pan fyddant yn gadael alpha.

Y pensiynau cronedig a ddangosir yn yr adroddiad hwn yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w dderbyn pan fydd yn cyrraedd oedran pensiwn arferol, neu'n syth ar ôl peidio â bod yn aelod gweithredol o'r cynllun os yw eisoes wedi cyrraedd oedran pensiwn arferol neu'n hŷn na hynny. Yr oedran pensiwn arferol yw 60 ar gyfer aelodau classic, premium, a classic plus, 65 ar gyfer aelodau nuvos, a'r uchaf o 65 neu Oedran Pensiwn y Wladwriaeth ar gyfer aelodau alpha. Mae'r ffigurau pensiwn yn yr adroddiad hwn yn dangos y pensiwn a enillwyd yn PCSPS neu alpha – fel y bo'n briodol. Pan fo gan aelod fuddiannau yn PCSPS ac alpha, mae'r ffigurau'n dangos gwerth cyfunol ei fuddion yn y ddau gynllun ond yn nodi y gall rhannau cyfansoddol y pensiwn hwnnw fod yn daladwy o oedrannau gwahanol.

Pan gyflwynodd y Llywodraeth gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus newydd yn 2015, roedd trefniadau trosiannol a oedd yn trin aelodau presennol y cynllun yn wahanol ar sail eu hoedran. Arhosodd aelodau hŷn y PCSPS yn y cynllun hwnnw, yn hytrach na symud i alpha. Yn 2018, canfu'r Llys Apêl fod y trefniadau trosiannol yn y cynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon yn erbyn aelodau iau.

O ganlyniad, mae camau'n cael eu cymryd i unioni'r diwygiadau hynny yn 2015, gan wneud darpariaethau'r cynllun pensiwn yn deg i bob aelod. Mae'r rhwymedi pensiynau gwasanaeth cyhoeddus yn cynnwys dwy ran. Caeodd y rhan gyntaf y PCSPS ar 31 Mawrth 2022, gyda'r holl aelodau gweithredol yn dod yn aelodau o alpha o 1 Ebrill 2022. Mae'r ail ran yn dileu'r gwahaniaethu ar sail oed ar gyfer y cyfnod unioni, rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022, drwy symud yr aelodaeth o aelodau cymwys yn ystod y cyfnod hwn yn ôl i'r PCSPS ar 1 Hydref 2023. Gelwir hyn yn "rollback".

Ar gyfer aelodau sydd o fewn cwmpas y rhwymedi pensiwn gwasanaeth cyhoeddus, mae cyfrifiad eu buddion at ddiben cyfrifo eu Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian Parod a'u ffigwr cyfanswm tâl sengl, ar 31 Mawrth 2023 a 31 Mawrth 2024, yn adlewyrchu'r ffaith bod aelodaeth rhwng 1 Ebrill 2015 a 31 Mawrth 2022 wedi'i threiglo'n ôl i'r PCSPS. Er y bydd aelodau maes o law yn cael opsiwn i benderfynu a ddylai'r cyfnod hwnnw gyfrif tuag at fuddion PCSPS neu alffa, mae'r ffigurau'n dangos y sefyllfa treigl yn ôl h.y. buddion PCSPS ar gyfer y cyfnod hwnnw.

Mae'r cyfrif pensiwn partneriaeth yn drefniant pensiwn cyfraniad diffiniedig galwedigaethol sy'n rhan o'r Legal & General Mastertrust. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 8% a 14.75% (yn dibynnu ar oedran yr aelod). Nid oes yn rhaid i'r cyflogai gyfrannu ond, os yw'n gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn cyfateb y rhain hyd at derfyn o 3% o gyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5% pellach o gyflog pensiynadwy i dalu cost yswiriant budd risg a ddarperir yn ganolog (marwolaeth mewn gwasanaeth ac ymddeoliad oherwydd salwch).

Ceir rhagor o fanylion am drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar y wefan www.civilservicepensionscheme.org.uk

Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian Parod (CETV)

Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian Parod (CETV) yw gwerth cyfalaf a aseswyd gan actiwari buddion y cynllun pensiwn a gronnwyd gan aelod ar adeg benodol. Y buddion a brisiwyd yw buddion cronedig yr aelod ac unrhyw bensiwn priod amodol sy'n daladwy o'r cynllun. Taliad yw CETV a wneir gan gynllun neu drefniant pensiwn i sicrhau buddion pensiwn mewn cynllun neu drefniant pensiwn arall pan fydd aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r buddion a gronnwyd yn ei gynllun blaenorol. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn ymwneud â'r buddion y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i gyfanswm eu haelodaeth o'r cynllun pensiwn, nid dim ond eu gwasanaeth mewn swydd uwch y mae datgeliad yn berthnasol iddo.

Mae'r ffigurau'n cynnwys gwerth unrhyw fuddiant pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r aelod wedi'i drosglwyddo i drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddion pensiwn ychwanegol a gronnwyd i'r aelod o ganlyniad i brynu buddion pensiwn ychwanegol ar eu cost eu hunain.

Cyfrifir CETVs yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygio) 2008 ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu bosibl mewn buddion o ganlyniad i Dreth Lwfans Oes a all fod yn ddyledus pan gymerir buddion pensiwn.

Cynnydd gwirioneddol mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV a ariennir gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd mewn pensiwn cronodig oherwydd chwyddiant, cyfraniadau a dalwyd gan y cyflogai (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall) ac mae'n defnyddio ffactorau priso'r farchnad gyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Adrodd ar Gynlluniau Iawndal y Gwasanaeth Sifil a Chynlluniau Iawndal Eraill - Pecynnau Ymadael (archwiliedig)

Gadawodd 4 gweithiwr o dan delerau gwirfoddol ar 31 Mawrth 2024. Cyfanswm y taliad iawndal a gawsant oedd £67,176.15.

Taliadau i gyn-gyfarwyddwyr (archwiliedig)

Ni wnaed unrhyw daliadau i gyn-gyfarwyddwyr (dim 2022-23).

Datgeliadau Cyflog Teg (archwiliedig)

	2023-24	2022-23
Band o dâl yr unigolyn sy'n cael y tâl uchaf (£000)	90-95	90-95
Newidiadau canrannol yng nghydnabyddiaeth ariannol yr unigolyn sy'n cael y cyflog uchaf	0.00%	0.69%
Newidiadau canrannol cyfartalog yn nhâl gweithwyr yr endid yn ei gyfarwydd	14.24%	3.06%
Cymhareb cyflog 25ain canradd	2.97:1 (£31,141)	3.68:1 (£25,119)
Cymhareb cyflog 50fed canradd	2.35:1 (£39,382)	2.68:1 (£34,503)
Cymhareb cyflog 75 canradd	1.86:1 (£49,770)	1.95:1 (£47,400)
Canolrif (£)	39,382	34,503
Ystod tâl staff: uchaf (£)	76,265	72,631
Ystod tâl staff: isaf (£)	20,972	20,972

Mae'n ofynnol i mi ddatgelu'r berthynas rhwng tâl yr unigolyn sy'n cael y cyflog uchaf a thâl canolrifol, chwarter isaf a chwarter uchaf y cyflogai. Nid yw'n cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian parod pensiynau.

Bu cynnydd yng nghyfartaledd cydnabyddiaeth aelodau staff oherwydd nifer o ymadawyr yn y cylch cyflog £20,000-£29,000 eleni. Mae hyn wedi effeithio'n sylweddol ar ein ffigurau cymarebau a'n ffigwr canran cyfartalog cyffredinol yn y 12 mis diwethaf. Cawsom nifer o gontractau cyfnod penodol yn seiliedig ar brosiectau a sawl interniaeth a ddaeth i ben yn naturiol.

Bwlch Cyflog rhwng y Rhywiau

Er ei bod yn ofynnol yn ôl y gyfraith i lawer o gyflogwyr mawr adrodd ar eu bwlch cyflog rhwng y rhywiau, nid yw'n ofynnol i gyflogwyr llai, fel ni, wneud hynny. Serch hynny, rydym unwaith eto wedi penderfynu cyflwyno'r wybodaeth hon yn wirfoddol gan ein bod yn credu'n gryf bod dadansoddiad cyflog rhwng y rhywiau yn rhan bwysig o sicrhau Cymru sy'n fwy Cyfartal.

Nid yw methodoleg bwlch cyflog rhwng y rhywiau'r llywodraeth yn mynd i'r afael yn ddigonol eto ag unigolion sydd wedi trawsnewid neu sydd ar ganol trawsnewid, neu sy'n anneauidd ac mae ein tîm wedi ystyried yn gyfannol sut i drin pob aelod o staff at ddiben y cyfrifiadau hyn. Mae ein data cyflogau dynion yn cynnwys staff sy'n nodi eu bod yn wrywaidd ac mae ein data tâl benywaidd yn cynnwys staff sy'n nodi eu bod yn fenywaidd. Credwn y byddai cynnwys staff anneauidd yn y categorïau gwrywaidd neu fenywaidd mewn cyfosodiad â'u hunaniaeth o ran rhywedd yn anghywir ac felly nid ydym wedi mabwysiadu'r dull hwnnw.

Bwlch cyflog rhwng y rhywiau	2023-24		2022-23	
	Benyw	Gwryw	Benyw	Gwryw
Cyfanswm canolrif (£)	19.62	25.86	17.93	18.68
Cyfanswm cymedrig (£)	21.02	25.05	19.13	19.27

Mae'r tabl isod yn dangos y canolrif a'r gyfradd gyfartalog fesul awr ar gyfer y rhai yn fy nhîm y mae gennyf reolaeth uniongyrchol dros eu cyfraddau tâl. Dengys ein canlyniadau fod y bwlch cyflog cymedrig rhwng y rhywiau ar gyfer eleni o blaid dynion o 19%. Mae hyn yn golygu, am bob £1.00 y mae gweithiwr benywaidd yn ei dderbyn, bod dyn yn derbyn £1.19 Er ei bod yn cyflogi mwy o fenywod na dynion, mae dynion yn ein sefydliad yn cael eu cyflogi mewn rolau gradd uwch ar gyfartaledd.

Y bwlch cyflog canolrifol rhwng y rhywiau yw'r gwahaniaeth yn y pwyntiau canol yn y tâl fesul awr i ddynton a menywod. Mae'n cael ei ystyried yn ffigwr mwy cynrychioliadol gan nad yw'n cael ei effeithio gan allgleifion h.y. llond llaw o unigolion ar frig neu waelod yr ystod. Nid yw'n fesur o'r gwahaniaeth mewn cyflog rhwng dynion a merched. Y bwlch cyflog canolrifol rhwng y rhywiau yw 32% eleni, sy'n cynrychioli cynnydd o 28% ers y llynedd.

Y rheswm am y newid sylweddol hwn yw ein bod wedi cael nifer o leoliadau interniaeth y llynedd (2022-23) a feddiannwyd gan wrywod, yn ogystal â dau gontract cyfnod penodol a feddiannwyd gan wrywod. Mae canlyniad 5 o wrywod yn gadael y sefydliad y llynedd, sy'n cynrychioli 50% o gyfanswm y dynion a gyflogir, wedi effeithio'n sylweddol ar ein data eleni. Fel sefydliad bach, gall newidiadau o'r math hwn newid proffil ein gweithwyr yn sylweddol. O'r dynion sy'n parhau i gael eu cyflogi, mae'r rhan fwyaf ohonynt mewn rolau gradd uwch.

Bwlch Cyflog Ethnigrwydd

Y llynedd, gwnaethom ymrwymo i gynnwys adran ar adrodd ar dâl ethnigrwydd, er budd tryloywder ac oherwydd bod hwn yn un o'n hamcanion yn ein Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliaeth. Mae'n bwysig tynnu sylw at y ffaiith, yn absenoldeb deddfwriaeth, bod llunio adroddiadau cyflog ethnigrwydd yn wirfoddol yn rhan o'n hymagwedd at wella cynhwysiant a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb yn y gweithle.

Mae'r bwlch cyflog ethnigrwydd yn cael ei gyfrifo drwy gymryd yr holl weithwyr ar draws sefydliad a chymharu cyflog cyfartalog ein gweithwyr gwyn â chyflogau gweithwyr o grwpiau lleiafrifoedd ethnig. Mae'r bwlch cyflog ethnigrwydd yn edrych ar ddisbarthiad ein pobl yn ôl grŵp ethnig ar draws holl lefelau swyddi'r sefydliad.

Bwlch cyflog ethnigrwydd	2023-24		2022-23	
	Gwyn	Du, Du Prydeinig, Asiaidd a grwpiau lleiafrifoedd ethnig eraill	Gwyn	Du, Du Prydeinig, Asiaidd a grwpiau lleiafrifoedd ethnig eraill
Cyfanswm canolrif (£)	21.74	16.34	18.68	14.87
Cyfanswm cymedrig (£)	22.96	17.36	19.66	15.91

Rydym wedi dewis adrodd gan ddefnyddio'r mesurau canlynol;

- Bwlch cyflog canolrifol ethnigrwydd – y gwahaniaeth rhwng cyfradd ganolrifol fesul awr gweithwyr cyflogedig gwyn sy'n derbyn cyflog llawn a chyflog llawn gweithwyr perthnasol o gefndiroedd ethnig eraill
- Bwlch cyflog cymedrig ethnigrwydd – y gwahaniaeth rhwng cyfradd gyflog gymedrig yr awr gweithwyr cyflogedig gwyn sy'n derbyn cyflog llawn a chyflog llawn gweithwyr perthnasol o gefndiroedd ethnig eraill

I gyfrifo ein bwlch cyflog canolrifol, rydym yn rhestru ein holl bobl yn ôl eu cyflog fesul awr yn gyntaf. Rydym yn nodi'r hyn y mae'r person yng nghanol yr ystod cyflog ar gyfer cyflogaeth o grwpiau du, Asiaidd, hil gymysg, neu grwpiau ethnig eraill yn ei dderbyn. Yna rydyn ni'n ei gymharu â'r hyn a gafodd y person yng nghanol ein hystod cyflog poblogaeth wen. Y gwahaniaeth rhwng y ffigurau hyn yw'r bwlch cyflog ethnigrwydd canolrifol.

Eleni derbyniodd y person yng nghanol yr ystod cyflog du, Asiaidd, hil gymysg, neu grŵp ethnig arall 25% yn llai na'r person yng nghanol ein hystod cyflog poblogaeth wen. Y llynedd, ein ffigur oedd 20%. Mae amrywiadau mewn cyflog ethnigrwydd yn cael eu hysgogi gan newidiadau yn y bobl sy'n gweithio gyda ni.

Rydym yn hyderus ein bod yn talu pobl yn deg ac yn gyfartal yn yr un rolau a rolau tebyg, ond mewn sefydliad bach fel ein un ni, mae mân newidiadau yn ein demograffeg a'r lefelau a'r graddau cyflog y mae pobl yn gweithredu arnynt yn cael effaith sylweddol ar ein ffigurau.

I gyfrifo'r bwlch cyflog cymedrig, rydym yn adio'r holl gyfraddau cyflog fesul awr a gafodd pobl o grwpiau du, Asiaidd, hil gymysg, neu grwpiau ethnig eraill. Rydym yn rhannu'r cyfanswm â nifer y bobl o'r grwpiau hyn yn ein gweithlu. Yna byddwn yn ailadrodd y cyfrifiad hwn ar gyfer pobl wyn. Y gwahaniaeth rhwng y ffigurau hyn yw'r bwlch cyflog cymedrig o ran ethnigrwydd.

Eleni roedd cyflog cyfartalog person o grŵp du, Asiaidd, hil gymysg, neu grŵp ethnig arall 24% yn llai yr awr na chyflog cyfartalog person gwyn.

Adroddiad Staff

Niferoedd staff a chostau cysylltiedig

Ar 31 Mawrth 2024, nifer staff y Comisiynydd oedd 29 o bobl (cyfwerth ag amser llawn). Roedd cyfanswm nifer ein Tîm cyfan yn 30 o bobl ar 31 Mawrth 2023.

Costau staff (archwiliedig)

Am y flwyddyn mae costau staff yn cynnwys:

	2023-24	2022-23
	£000	£000
Cyflogau a Chyflogau	1,333	1,160
Costau Nawdd Cymdeithasol	134	124
Costau Pensiwn	328	295
Is-gyfanswm	1,795	1,579
Secondiadau mewnol a staff asiantaeth	0	2
Cyfanswm Costau Net	1,795	1,581

Roedd nifer y personau cyfwerth ag amser llawn (WTE) a gyflogwyd (gan gynnwys cyfarwyddwyr) am y cyfnod fel a ganlyn:

	1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23
	WTE	WTE
Cyflogedig Uniongyrchol	27.26	28.53
Secondeion Taledig	-	-
Cyfanswm	27.26	28.53

Nid oedd unrhyw secondai eleni.

Tâl i Aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg

Mae Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg y Comisiynydd yn cynnwys aelodau annibynnol, a benodir gan y Comisiynydd.

Mae aelodau'n derbyn lwfans dyddiol o £270, mae'r Cadeirydd yn derbyn lwfans dyddiol o £325 a'r hyfforddeion yn derbyn lwfans dyddiol o £125.

Yn 2023-24 gwnaed y taliadau a ganlyn:

	1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23
	(£)	(£)
Alan Morris (Cadeirydd)	1,848	4,850
Fran Targett	925	1,500
Peter Davies	675	0
Mair Gwynant	675	0
Annmarie Thomas	675	0
Jocelyn Davies	655	1,750
Sabina Azad	313	0
Samer Karrar	313	0
Princess Onyeausi	313	0
Gareth Madge	250	1,563
Jonathan Morgan	250	1,125
John Dwight	0	1,625
Cyfanswm	6,890	12,413

Cyfansoddiad Staff

Rydym yn casglu ystadegau gweithlu mewn perthynas â'r holl nodweddion gwarchoddedig a nodir yn Neddf Cydraddoldeb 2010. Nid ydym yn cyhoeddi manylion llawn oherwydd maint bach ein gweithlu a'r anhawster dilynol i gynnal ein rhwymedigaethau i ddiogelu anhysbysrwydd data personol sensitif, ond rydym yn cyhoeddi rhai o'r prif ddata y gallwch eu gweld isod.

Lefel cyflog y flwyddyn	Llawn amser gwrywaidd parhaol	Llawn amser benywaidd parhaol	Llawn amser benywaidd tymor sefydlog	Rhan amser gwrywaidd tymor sefydlog	Rhan amser benywaidd parhaol	Rhan amser benywaidd tymor sefydlog	Cyfanswm
Gradd 1 £23 - 27k		2			1		3
Gradd 2 £28 - 33k	1	4				1	6
Gradd 3 £34 - 41k	1	4	1		1		7
Gradd 4 £43 - 49k		3		1	1		5
Gradd 5 £56 - 60k	2	3			1		6
Gradd 6 £70 - 76k		1					1
Comisiynydd 95k	1						1
Total	5	17	1	1	4	1	29

Ystadegau Rhyw a Chyflog y Gweithlu (ddim yn destun archwiliad)

Mae'r tabl hwn yn dangos ffurfwedd ein gweithlu cyfan yn ôl rhyw, band cyflog, math o contract a phatrwm gwaith ar 31 Mawrth 2024:

Ystadegau Rhyw Ein Gweithlu (ddim yn destun archwiliad)

Mae'r tabl hwn yn dangos 29 o weithwyr ar 31 Mawrth 2024 yn ôl rhyw ynghyd â chymhariaeth yn erbyn y blynyddoedd blaenorol a dyddiad Poblogaeth Cyfrifiad diweddaraf 2021: Cymru (3,107,500).

Rhyw	FGCW 31/03/2024	%	FGCW 31/03/2023	%	Cymru 2021	%
Gwryw	6	21	8	27	1,521,000	49
Benyw	3	79	22	73	1,586,600	51
Cyfanswm	29		30		3,107,500	

Ystadegau Oed y Gweithlu (ddim yn destun archwiliad)

Cyfrif pennau yn ôl Oedran ar 31 Mawrth 2024.

16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 & Over
1	12	5	11	0	0

Ystadegau Gadawyr Gweithlu (ddim yn destun archwiliad)

Mae 8 ymadawyr wedi bod yn y flwyddyn ariannol 1 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024.

- Daeth 1 lleoliad interniaeth cyfnod penodol i ben
- Daeth 3 chontract cyfnod penodol i ben
- Gadawodd 4 aelod o staff y sefydliad o dan drefniadau diswyddo gwirfoddol yn dilyn ailstrwythuro ar ddiwedd 2023, a'u dyddiad cyflogaeth olaf oedd 31 Mawrth 2024

Ystadegau Hyfforddiant a Datblygiad y Gweithlu (ddim yn destun archwiliad)

Cefnogwyd pob un o'r naw ar hugain o staff i gymryd rhan mewn cyfleoedd hyfforddi a ddarparwyd yn allanol yn ystod y flwyddyn, ar draws pob gradd, rhyw a phatrwm gwaith. Roedd yr hyfforddiant yn cynnwys uwch-lythrennedd eco i bawb, cefnogi 3 aelod o'r tîm i fynychu'r Ysgol Haf a'r Ysgol Aeaf drwy Academi Wales.

Ystadegau Gweithlu Eraill (ddim yn destun archwiliad)

Mae 28% o'n gweithlu'n disgrifio'u hunain yn hyfedr hyd at sgiliau Cymraeg canolradd.

Mae 65% o'n gweithlu yn disgrifio eu hunain fel Gwyn Cymreig neu Gwyn Prydeinig, mae 35% o'n gweithlu yn cynrychioli cefndiroedd ethnig amrywiol eraill.

Data Absenoldeb Salwch (ddim yn destun archwiliad)

Mae ffigurau absenoldeb oherwydd salwch yn cael eu casglu, eu monitro a'u cofnodi ar gyfer aelodau tîm a gyflogir yn uniongyrchol. Rhwng Ebrill 2023 a Mawrth 2024 roedd cyfartaledd o 29.5 o bobl yn cael eu cyflogi'n uniongyrchol ac adroddwyd bod y gyfradd absenoldeb oherwydd salwch yn 2.74% o'r oriau oedd ar gael. Mae hyn yn cyfateb i gyfanswm o 87.5 diwrnod o salwch tymor byr a 106 diwrnod o salwch hirdymor (absenoldeb yn para mwy na 4 wythnos), gan effeithio ar 17 aelod o'r tîm.

Taliadau oddi ar y gyflogres (ddim yn destun archwiliad)

Nid oedd unrhyw daliadau oddi ar y gyflogres yn y flwyddyn ariannol 1 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024 (dim 2022-23).

Adroddiad Cynaliadwyedd

Mae'r crynodeb isod yn cynnwys fy adroddiadau ar fioamrywiaeth ac ecosystemau o dan Adran 6 Amgylchedd (Cymru) 2016.

Rwyf wedi cynyddu dealltwriaeth fy nhîm o'r amgylchedd naturiol eleni drwy ddarparu hyfforddiant eco-lythrennedd uwch, achrededig mewn partneriaeth ag [One Earth Education](#).

Mae gennym Gynllun Lleihau Allyriadau Carbon sy'n nodi ein cynlluniau i leihau ein hallyriadau cwmpas 1, 2 a 3 o waelodlin 2022-23.

Yr wyf wedi'i gwneud yn genhadaeth i sicrhau bod cyrff cyhoeddus yn cyflawni eu targedau sero net a'u nodau natur gadarnhaol, ac i'r perwyl hwn wedi cynyddu swm y cyngor a'r cymorth a roddwn, a gwmpesir uchod yn fy Adroddiad Perfformiad.

Mae ein swyddfa wedi'i lleoli yn Adeilad y Tramshed Tech, yng Nglan-yr-afon, Caerdydd. Rydym wedi lleihau hanner ein deiliadaeth llawr ers i ni symud i mewn yn 2021 ac yn parhau i fonitro hyn yn ofalus.

Mae gennym gynllun aberthu cyflog ar waith i gefnogi staff i brynu beic neu gerbyd allyriadau isel iawn ac mae gan fy swyddfa storfa feiciau ddiogel a chawodydd ar gyfer staff ac ymwelwyr.

Er mai dylanwad cyfyngedig sydd gennym dros gynnal a chadw adeiladau a'r cyflenwad dŵr a thrydan fel tenantiaid, rydym yn cynnal sgysiau rheolaidd gyda'r landlord i gefnogi eu cais cynllunio i osod paneli solar ar do'r adeilad.

Rydym yn sefydliad di-bapur ac i leihau gwastraff nid oes gennym argraffydd mwyach. Mae pob un o'n tîm yn defnyddio'r cyfleusterau gwahanu gwastraff ac ailgylchu sydd ar gael yn y safle.

Mae ein polisiau caffael yn cynnwys ystyriaethau cynaliadwyedd sy'n ein helpu i fod ar y blaen i'r newidiadau sy'n ofynnol gan Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru).

Mae ein [Cynllun Lleihau Allyriadau Carbon](#) yn canolbwyntio ar drafnidiaeth, gwastraff, defnydd, caffael ac allyriadau gweddilliol. Gellir cael rhagor o wybodaeth yma.

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol

Tystysgrif ac adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i'r Senedd

Barn ar y datganiadau ariannol

Tystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 o dan baragraff 21 o atodlen 2 i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys: y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr, y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, y Datganiad Llif Arian, y Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr a nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y polisiâu cyfrifyddu perthnasol. Mae'r fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd wrth eu paratoi yn gyfraith berthnasol ac mae'r DU wedi mabwysiadu safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglir ac a addaswyd gan Lawlyfr Adroddiadau Ariannol Trysorlys EM.

Yn fy marn i, ym mhob ffordd berthnasol, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o gyflwr materion Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru ar 31 Mawrth 2024 ac o'i wariant net ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â safonau cyfrifyddu rhyngwladol mabwysiedig y DU fel y'u dehonglir ac a addaswyd gan Lawlyfr Adroddiadau Ariannol Trysorlys EM;
- a chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Barn ar reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob ffordd berthnasol, mae'r incwm a'r gwariant a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd ac mae'r trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Sail fy marn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (UK)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol Endidau Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio datganiadau ariannol fy nhystysgrif.

Mae fy staff a minnau'n annibynnol ar y corff yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gefais yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail ar gyfer fy marn.

Casgliadau'n ymwneud â'r natur weithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, deuthum i'r casgliad ei bod yn briodol defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol.

Yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i gyflawni, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol yn ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r corff i barhau i fabwysiadu'r sail busnes gweithredol o gyfrifo am gyfnod o leiaf. deuddeg mis o'r adeg yr awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu mewn perthynas â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol y dystysgrif hon.

Mae'r sail busnes gweithredol ar gyfer cyfrifyddu Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru yn cael ei mabwysiadu wrth ystyried y gofynion a nodir yn Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth Trysorlys EM, sy'n ei gwneud yn ofynnol i endidau fabwysiadu sail busnes gweithredol cyfrifyddu wrth baratoi'r datganiadau ariannol lle bo'n briodol. rhagwelir y bydd y gwasanaethau a ddarperir ganddynt yn parhau i'r dyfodol.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad blynyddol ac eithrio'r datganiadau ariannol a rhannau eraill o'r adroddiad sy'n cael eu harchwilio a fy adroddiad archwilydd arno. Y Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ac eithrio i'r graddau a nodir yn benodol fel arall yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny. Fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn sylweddol anghyson â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu a yw'n ymddangos fel arall ei bod wedi'i chamddatgan yn sylweddol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol ymddangosiadol, mae'n ofynnol i mi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os dof i'r casgliad, ar sail y gwaith yr wyf wedi'i gyflawni, fod yna gamddatganiad sylweddol o'r wybodaeth arall hon, mae'n ofynnol i mi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Barn ar bob mater arall

Yn fy marn i, mae'r rhan o'r Adroddiad ar Gynabyddiaeth Ariannol a Staff sydd i'w harchwilio wedi'i pharatoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru a wnaed o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r rhannau o'r Adroddiad Atebolrwydd sy'n destun archwiliad wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru a wnaed o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015; a
- mae'r wybodaeth a roddir yn yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r gofynion cyfreithiol cymwys.

Materion yr wyf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth o'r corff a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Blynyddol.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd mewn perthynas â'r materion canlynol yr wyf yn adrodd arnynt i chi os, yn fy marn i:

- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu cywir neu ni dderbyniwyd ffurflenni sy'n ddigonol ar gyfer fy archwiliad gan ganghennau nad ymwelodd fy nhîm â hwy;
- nid yw'r datganiadau ariannol a'r rhan archwiliedig o'r Adroddiad Atebolrwydd yn cyd-fynd â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu;
- ni ddatgelir gwybodaeth a bennir gan Weinidogion Cymru ynghylch cydnabyddiaeth ariannol a thrafodion eraill;
- ni wneir datgeliadau penodol o daliadau a nodir gan Lawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth Trysorlys EM neu nid yw rhannau o'r Adroddiad Tâl a Staff sydd i'w harchwilio yn cyd-fynd â'r cofnodion cyfrifyddu a'r ffurflenni; neu
- nid yw'r Datganiad Llywodraethu yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â chanllawiau Trysorlys EM.

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu am y datganiadau ariannol

- Cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi'r datganiadau ariannol a'r Adroddiad Blynyddol yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol cymwys ac am fod yn fodlon eu bod yn rhoi darlun cywir a theg;
- sicrhau bod yr Adroddiad Blynyddol a'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy;
- sicrhau rheoleidd-dra trafodion ariannol;
- rheolaethau mewnol fel y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn penderfynu sy'n angenrheidiol i alluogi paratoi datganiadau ariannol i fod yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall;
- asesu gallu Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru i barhau fel busnes byw, gan ddatgelu, fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni bai bod y Swyddog Cyfrifyddu yn rhagweld y bydd y gwasanaethau a ddarperir gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru ddim yn parhau i gael ei ddarparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru (2015).

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu gangymeriad, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd ond nid yw'n warant y bydd archwiliad a gynhelir yn unol ag ISAs (DU) bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, y gellid yn rhesymol ddisgwyl iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yn enghreifftiau o ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau. Rwy'n cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a amlinellwyd uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn perthynas ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau yn cynnwys y canlynol:

- Yn holi'r rheolwyr, pennaeth archwilio mewnol Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennaeth ategol yn ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru sy'n ymwneud â:
  - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio;
  - canfod ac ymateb i risgiau twyll ac a ydynt yn gwybod am unrhyw dwyll gwirioneddol, amheuaeth neu honedig; a
  - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n ymwneud â thwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyll. Fel rhan o'r drafodaeth hon, nodais y posibilrwydd o dwyll yn y meysydd canlynol: cydnabyddiaeth refeniw, postio cyfnodion anarferol a rheolwyr yn diystyru rheolaethau;
- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol. effaith sylfaenol ar weithrediadau Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau i ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- Adolygu datgeliadau'r datganiadau ariannol a phrofi dogfennaeth ategol i asesu cydymffurfiaeth â chyfreithiau a rheoliadau perthnasol a drafodwyd uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg ynghylch ymgyfreitha a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd Bwrdd cyngori Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg; a
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy i reolwyr ddiystyru rheolaethau, profi priodoldeb cofnodion dyddlyfr ac addasiadau eraill; asesu a yw'r dyfarniadau a wnaed wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o ragfarn bosibl; a gwerthuso sail resymegol busnes unrhyw drafodion sylweddol sy'n anarferol neu y tu allan i gwrs arferol y busnes.

Cyfathrebais hefyd gyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau twyll posibl i bob aelod o'r tîm archwilio a daliais yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, a natur, amseriad a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y mae fy ngweithdrefnau'n gallu canfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau archwilwyr eraill

Mae'n ofynnol i mi gael digon o dystiolaeth i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd a bod y trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch, ymhlith materion eraill, gwmpas ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio arwyddocaol, gan gynnwys unrhyw ddiffygion sylweddol mewn rheolaeth fewnol a nodaf yn ystod fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru

1 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd

20 Awst 2024

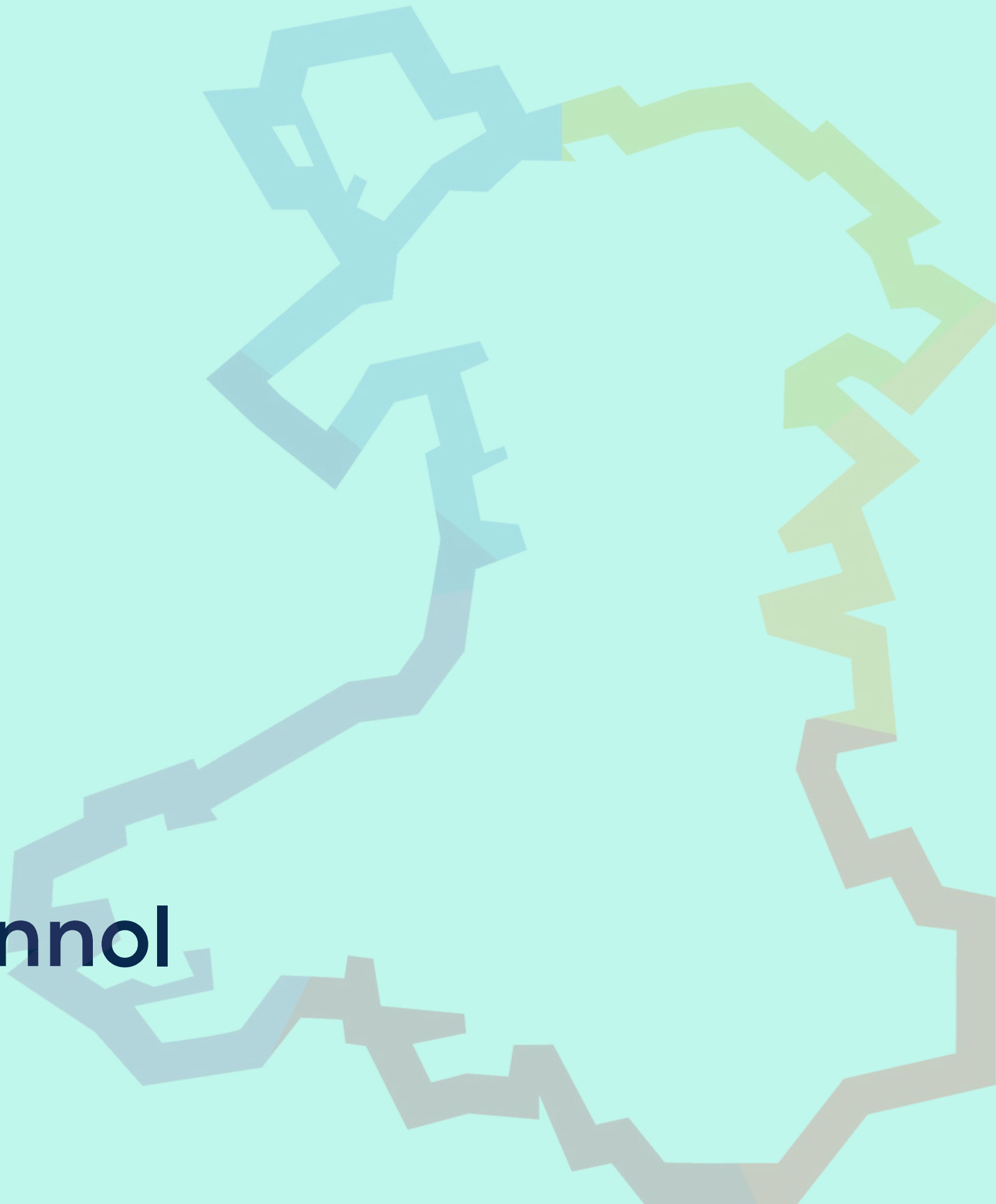
Cyfrifoldeb y Swyddog Cyfrifyddu yw cynnal gwefan Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru a sicrhau ei chywirdeb; nid yw'r gwaith a wneir gan archwilwyr yn cynnwys ystyried y materion hyn ac felly nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a all fod wedi digwydd i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio'r cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Datganiadau ariannol

2023-24

Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr ar gyfer y cyfnod 01 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024

	Cofnod	1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23
		£000	£000
Gwariant:			
Costau gweinyddol:			
Costau staff	2	1,799	1,581
Costau gweinyddol eraill	3,4	471	662
		2,270	2,243
Incwm			
Incwm arall	8	511	393
Gwariant net		1,759	1,850
Llog taladwy/derbyniadwy		-	-
Gwariant Net ar ôl llog		1,759	1,850
Gwariant Cynhwysfawr Arall			
		1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23
Cyfanswm Gwariant Cynhwysfawr am y cyfnod o flwyddyn		1,759	1,850

Mae'r holl incwm a gwariant yn deillio o weithrediadau parhaus. Nid oes unrhyw enillion na cholledion heblaw'r rhai a adroddwyd yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Mae'r Comisiynydd yn derbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 126-139 yn rhan o'r cyfrifon hyn

Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2024

	Nodyn	2024	2023
		£000	£000
Asedau anghyfredol:			
Eiddo, peiriannau ac offer	4	1	3
Asedau cyfredol:			
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	5	116	15
Arian parod a chyfwerth ag arian parod	6	23	12
		139	27
Cyfanswm asedau		140	30
Rhwymedigaethau cyfredol:			
Masnach a symiau taladwy eraill	7	(171)	(83)
Cyfanswm asedau llai rhwymedigaethau cyfredol		(31)	(53)
Rhwymedigaethau tymor hir:			
Darpariaeth ar gyfer dadfeiliadau	9	(1)	(1)
Cyfanswm yr asedau llai cyfanswm y rhwymedigaethau		(32)	(54)
Ecwiti trethdalwr:			
Cronfa gyffredinol		(32)	(54)

Mae'r nodiadau ar dudalennau 126-139 yn rhan o'r cyfrifon hyn

Datganiad Llif Arian ar gyfer y cyfnod 01 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024

	Nodyn	1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23
		£000	£000
Cash flows from operating activities			
Gwariant Net		(1,759)	(1,850)
Addasiad ar gyfer trafodion nad ydynt yn arian parod	3,4	2	2
(Cynnydd)/gostyngiad mewn masnach a symiau derbyniadwy eraill	5	(101)	68
Cynnydd/(gostyngiad) mewn symiau masnach taladwy	7	88	(105)
Cynnydd/(gostyngiad) yn y ddarpariaeth	9	-	(8)
All-llif arian parod net o weithgareddau gweithredu		(1,770)	(1,893)
Llif arian o weithgareddau buddsoddi			
Prynu eiddo, peiriannau ac offer	4	-	(3)
All-llif arian parod net o weithgareddau buddsoddi		-	(3)
All-llif arian parod net		(1,770)	(1,896)
Llif arian o weithgareddau ariannu		-	-
Cyllid gan Lywodraeth Cymru		1,781	1,467
Ariannu Net		1,781	1,467
Cynnydd/(gostyngiad) net mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod	6	11	(429)
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod		12	441
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddiwedd y cyfnod		23	12

Mae'r nodiadau ar dudalennau 126-139 yn rhan o'r cyfrifon hyn

Datganiad o Newidiadau i Ecwiti Trethdalwyr ar gyfer y cyfnod 01 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024

	Nodyn	1.4.23 to 31.3.24	1.4.22 to 31.3.23
		£000	£000
Y balans ar 1 Ebrill 2023		(54)	329
Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr 2023-24			
Cyllid gan Lywodraeth Cymru		1,781	1,467
Gwariant net cynhwysfawr am y flwyddyn		(1,759)	(1,850)
Balans ar 31 Mawrth 2024		(32)	(54)

Cyfeiriwch at dudalen 84 yr adran Atebolwydd yn yr Adroddiad Blynyddol am fanylion llawn ein dyraniad cyllid a gwariant ar gyfer y flwyddyn.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 126-139 yn rhan o'r cyfrifon hyn

Nodiadau i'r cyfrifon

1. Datganiad o bolisiau cyfrifyddu

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â Llawlyfr Adroddiadau Ariannol (FReM) y Llywodraeth a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM. Mae'r datganiadau ariannol wedi'u paratoi ar gyfer y cyfnod o ddeuddeng mis a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024.

Mae'r polisiau cyfrifyddu a gynhwysir yn FReM yn cymhwyso Safonau Cyfrifo Rhyngwladol (IFRS) fel y'u mabwysiadwyd neu y'u dehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Lle bo'r FReM yn caniatáu dewis o bolisi cyfrifyddu, mae'r polisi cyfrifyddu y barnwyd ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau penodol y Comisiynydd at ddiben rhoi darlun cywir a theg wedi'i ddewis. Fe'u cymhwyswyd yn gyson wrth ymdrin ag eitemau yr ystyriwyd eu bod yn berthnasol mewn perthynas â'r cyfrifon.

Mae fy nhîm wedi ystyried effaith safonau a dehongliadau a gyhoeddwyd ond nad ydynt yn effeithiol eto ac nad ydynt wedi'u mabwysiadu'n gynnar gan y Comisiynydd. Mae'r Comisiynydd yn rhagweld na fydd mabwysiadu'r Safonau a'r dehongliadau hyn yn y dyfodol yn cael unrhyw effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol.

Disgrifir y polisiau cyfrifyddu penodol a fabwysiadwyd ar gyfer fy swyddfa isod.

1.1 Confensiwn cyfrifo

Paratowyd y cyfrifon hyn o dan y confensiwn cost hanesyddol oherwydd, yn fy marn i, ystyrir bod effaith ailbrisiu asedau sefydlog yn ôl eu gwerth i'r sefydliad drwy gyfeirio at eu cost gyfredol yn amherthnasol.

1.2 Busnes Gweithredol

O dan y confensiwnau arferol a ddefnyddir i reoli incwm a gwariant wrth Reoli Arian Cyhoeddus Cymru, ni ellir rhoi Cymorth Grant cyn bod ei angen. Mae hyn wedi arwain at rwymedigaethau net o £32,000 ar ddiwedd y flwyddyn (£54,000 yn 2022-23), yn bennaf oherwydd rhwymedigaethau sy'n ymwneud â blwyddyn ariannol 2023-24 sy'n dod yn ddyledus yn 2024-25.

Yn unol ag IAS 1, rwyf felly wedi gorfod ystyried gallu'r Swyddfa i barhau i weithredu am y 12 mis nesaf:

- Nid oes unrhyw fwriad i roi'r gorau i'r gwasanaeth a ddarperir gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol fel y dangoswyd gan y cyllid a ddyfarnwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf ynghyd â'r diffyg deddfwriaeth angenrheidiol i ddirwyn Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i ben.
- Nid oes unrhyw reswm i gredu na fydd y rhwymedigaethau sy'n ddyledus yn 2023-24 yn cael eu talu gan Gymorth Grant gan Lywodraeth Cymru.

Mae'r datganiadau ariannol hyn felly wedi'u paratoi ar sail busnes gweithredol.

1.3 Ariannu

Y brif ffynhonnell gyllid ar gyfer fy swyddfa yw Llywodraeth Cymru drwy grant blynyddol (Cymorth Grant), sy'n cael ei gredu i'r gronfa gyffredinol pan ddaw'r grant i law. Cesglir arian hefyd o ffioedd ar gyfer cymorth, cyngor a chymorth a ddarperir gennyf i a'm tîm o dan swyddogaethau'r Comisiynydd Adran 19 a) d) o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).

1.4 Eiddo, peiriannau ac offer

Mae'r holl asedau anghyfredol wedi'u prasio ar sail cost hanesyddol (gweler 1.1 uchod). Y lefel isaf ar gyfer cyfalafu asedau unigol yw £2,500. Mae niferoedd mawr o'r un math o ased wedi'u grwpio gyda'i gilydd i benderfynu a oeddent yn uwch neu'n is na'r trothwy.

1.5 Dibrisiant

Darperir dibrisiant ar gyfraddau a gyfrifwyd i ddileu gwerth asedau anghyfredol drwy randaliadau cyfartal dros eu hoes ddefnyddiol amcangyfrifedig, fel a ganlyn:

- Offer TGCh 3 blynedd
- Dodrefn 3 blynedd

Codir dibrisiant blwyddyn lawn ym mlwyddyn y caffaeliad.

1.6 Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

Incwm a gwariant gweithredu yw'r hyn sy'n ymwneud yn uniongyrchol â gweithgareddau gweithredu fy swyddfa. Mae'n cynnwys taliadau am nwyddau a gwasanaethau a ddarperir ar sail cost lawn. Mae'r holl wariant yn cael ei ddsbarthu fel gwariant gweinyddol.

1.7 Treth ar Werth

Nid yw fy swyddfa wedi'i chofrestru ar gyfer TAW. Rhoddir cyfrif am wariant a phryniannau asedau sefydlog ar gyfer TAW yn gynwysedig, gan fod TAW yn anadferadwy.

1.8 Pensiynau

Mae fy staff yn cael eu cynnwys yn gyffredinol gan ddarpariaethau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS). Mae'r PCSPS yn gynllun buddion diffiniedig ond nid yw'r cynllun wedi'i gynllunio i gael ei redeg mewn ffordd a fyddai'n galluogi'r corff i nodi eu cyfran o asedau a rhwymedigaethau'r cynllun sylfaenol, felly mae'n cael ei gyfrif fel cynllun cyfraniadau diffiniedig. Mewn perthynas ag unrhyw gynllun cyfraniadau diffiniedig, mae fy swyddfa yn cydnabod y cyfraniadau sy'n daladwy am y flwyddyn; codir y symiau hyn i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn y flwyddyn dalu. Mae cost elfen buddion diffiniedig y cynllun yn cael ei chydabod ar sail systematig a rhesymegol dros y cyfnod y mae'n cael budd o wasanaethau gweithwyr drwy dalu symiau a gyfrifir ar sail gronol i'r PCSPS. Mae rhwymedigaeth i dalu buddion yn y dyfodol yn dâl ar y PCSPS. Y cyfraniadau disgwylid i'r cynllun ar gyfer y cyfnod adrodd blynyddol nesaf yw £300,000.

1.9 Prydlesi

Mae les yn gontract neu'n rhan o gontract sy'n cyfleu'r hawl i ddefnyddio ased am gyfnod o amser yn gyfnewid am gydnabyddiaeth. Mae unrhyw ased ar brydles sy'n dod o fewn diffiniad Prydlesi IFRS16 fel ased hawl i ddefnyddio yn cael ei gyfalafu. Nid oes gan fy swyddfa unrhyw brydlesi o fewn cwmpas IFRS16.

Yn lle hynny, mae gennym drwydded dreigl 6 mis i feddiannu ein swyddfeydd presennol. Codir rhenti trwyddedau gweithredu ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr mewn symiau cyfartal dros gyfnod y brydles.

1.10 Adroddiadau segmentol

Mae fy swyddfa yn gweithredu yng Nghymru ac yn delio â materion sy'n effeithio ar bobl yng Nghymru. Mae'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr a'r nodiadau cysylltiedig yn adlewyrchu'r un segment gweithredol hwn.

1.11 Costau staff

Fel sy'n ofynnol gan Fuddiannau Cyflogeion IAS19, mae costau Staff yn cynnwys costau absenoldebau tymor byr a ddigolledwyd megis gwyliau blynyddol a oedd yn ddyledus ond nas cymerwyd ar ddiwedd y flwyddyn.

1.12 Darpariaethau

Mae fy nghyfrifon yn darparu ar gyfer rhwymedigaethau cyfreithiol neu gytundebol sydd ag amseriad neu symiau ansicr ar ddyddiad y fantolen, ar sail yr amcangyfrif gorau o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth.

1.13 Arian parod a chyfwerth ag arian parod

Mae fy swyddfa'n dal arian parod sy'n cael ei adneuo mewn cyfrif o fewn Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth ar ôl ei dderbyn. Nid oes gan fy swyddfa unrhyw arian mân.

1.14 Masnach a Derbyniadau Eraill

Yn unol ag IFRS 9 ac IFRS 15, caiff symiau masnach a derbyniadau eraill eu cydnabod i ddechrau ar eu pris trafodiad (sy'n gyfwerth â chost). Mae referniw o ddarparu gwasanaethau yn cael ei gydnabod pan fydd ein swyddfa yn gallu mesur canran cwblhau'r trafodiad yn ddibynadwy, ac mae'n debygol y bydd buddion economaidd yn llifo i'r endid. Nid yw symiau masnach a symiau derbyniadwy eraill yn cynnwys unrhyw elfen ariannu sylweddol a disgwylir iddynt gael eu bodloni mewn llai na blwyddyn ac felly nid ydynt yn cael eu hailbrisio ar ddiwedd y flwyddyn.

1.15 Masnach a Symiau Taladwy Eraill

Mae symiau masnach a symiau taladwy eraill yn cael eu mesur i ddechrau ar eu pris trafodion (sy'n gyfwerth â chost) yn unol ag IFRS 9. Mae treuliau mewn perthynas â gwasanaethau a dderbynnir yn cael eu cofnodi fel gwariant pan dderbynnir gwasanaethau yn hytrach na phan wneir y taliadau. Mae symiau masnach a symiau taladwy eraill yn cael eu mesur wedyn yn ôl y gost ar ddiwedd y flwyddyn gan fod hyn yn cael ei ystyried yn frasamcan rhesymol ar gyfer cost wedi'i hamorteiddio, gydag unrhyw wahaniaeth yn y prisiad yn amherthnasol.

2. Costau staff

Am y flwyddyn mae costau staff yn cynnwys:

	2023-24	2022-23
	£000	£000
Cyflogau	1,330	1,148
Costau Nawdd Cymdeithasol	134	124
Costau Pensiwn	328	295
Tâl Aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg	7	12
Is-gyfanswm	1,799	1,579
Secondiadau mewnol a staff asiantaeth	-	2
Cyfanswm Costau Net	1,799	1,581

3. Costau gweinyddol eraill

	1.4.23 to 31.3.24		1.4.22 to 31.3.23	
	£000	£000	£000	£000
3.1 Costau gweinyddol:				
Mangre	44		49	
Costau rhedeg swyddfa	126		184	
Hyfforddiant a recriwtio	4		24	
Teithio a Chynhaliaeth	46		37	
Tâl yr archwilydd allanol	24		23	
Tâl yr archwilydd mewnol	17		7	
Offer TGCh	58		53	
Gwaith prosiect	150		291	
		469		668
3.2 Eitemau nad ydynt yn arian parod:				
Tâl dibrisiant ar asedau cyffredin	2		2	
Colled wrth waredu asedau sefydlog				
Darpariaeth ar gyfer Dadfeiliadau	-		(8)	
		2		(6)
		471		662

4. Eiddo, peiriannau ac offer

	Offer TGCh	Dodrefn ac Offer Swyddfa	Cyfanswm
	£000	£000	£000
Cost			
Ar 1 Ebrill 2023	35	5	40
Ychwanegiadau	-	-	-
Gwarediadau	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2024	35	5	40
Dibrisiant			
Ar 1 Ebrill 2023	34	3	37
Codir tâl yn y flwyddyn	1	1	2
Gwarediadau	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2024	35	4	39
Gwerth llyfr net ar 1 Ebrill 2023	1	2	3
Gwerth llyfr net ar 31 Mawrth 2024	-	1	1

5. Symiau masnach derbyniadwy ac asedau cyfredol eraill

	31.03.24	31.03.23
	£000	£000
Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn:		
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	26	-
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	90	15
	116	15

6. Arian parod a chyfwerth ag arian parod

	31.03.24	31.03.23
	£000	£000
Balans ar 1 Ebrill 2023	12	441
Newid net mewn arian parod a balansau arian parod cyfatebol	11	(429)
Balans ar 31 Mawrth 2024	23	12

Roedd yr holl falansau ar 31 Mawrth 2024 yn cael eu cadw mewn cyfrif o fewn Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth.

7. Symiau masnach taladwy a rhwymedigaethau cyfredol eraill

	31.03.24	31.03.23
	£000	£000
Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn		
Symiau masnach taladwy	8	35
Croniadau	120	47
Atebolrwydd contract	43	1
	171	83

Mae nodyn 8 yn cynnwys gwybodaeth am incwm gohiriedig.

8. Incwm arall, asedau contract ac incwm gohiriedig

Cynhyrchwyd incwm arall o ddarparu cyngor, cefnogaeth a chymorth ac mae wedi'i ddatgelu yn unol â gofynion IFRS 15.

Incwm arall

		2023-24		2022-23	
Manylion	Incwm arall o:	Swm (£000)	Cyfanswm (£000)	Swm (£000)	Cyfanswm (£000)
Cyfraniad at brosiectau ar y cyd	Llywodraeth Cymru	245	251	287	302
	Prifysgol Lerpwl	4		-	
	Iechyd Cyhoeddus Cymru	2		-	
	Prifysgol Caerdydd	0		15	
Cyfraniad i Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol	Llywodraeth Cymru	70	182	9	89
	Principality	20		-	
	Trafnidiaeth Cymru	16		5	
	Cyngor Celfyddydau Cymru	16		-	
	Cyfoeth Naturiol Cymru	8		5	
	Ove Arup and Partners International Ltd	8		5	
	Prifysgol De Cymru	8		4	
	Addysg a Gwella Iechyd Cymru (AaGIC)	8		-	
	Cymdeithas Bêl-droed Cymru	8		-	

		2023-24		2022-23	
Manylion	Incwm arall o:	Swm (£000)	Cyfanswm (£000)	Swm (£000)	Cyfanswm (£000)
Cyfraniad i Academi Arweinyddiaeth Cenedlaethau'r Dyfodol (parhad)	Asiant Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru	8	182	-	89
	Comisiynydd Heddlu a Throsedd De Cymru	6		3	
	Canolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol	6		-	
	Llywodraeth Cymru: Cenedl sy'n Gyfrifol yn Fyd-eang 2021-22	-		33	
	Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg	-		5	
	Iechyd Cyhoeddus Cymru	-		3	
	BBC Home Services	-		3	
	Costain	-		8	
	Capital Law	-		6	
	2023-24 Ad-dalu costau ailstrwythuro swyddfeydd	Llywodraeth Cymru		72	
Secondiadau allanol	Iechyd Cyhoeddus Cymru	4	4	-	-
Honorariwm	Sefydliad Iechyd a Llesiant y Ffindir a 3 sefydliad arall	1	1	1	1
Incwm amrywiol arall	Barclaycard, a 3 endid arall	1	1	1	1
Cyfanswm (£000)		511	511	393	393

Incwm Gohiriedig

	2023-24		2022-23	
	Refeniw a gydnabyddir yn y cyfnod cyfrifo	Refeniw a ddisgwylir i gael ei gydnabod o fewn y flwyddyn ariannol nesaf	Refeniw a gydnabyddir yn y cyfnod cyfrifo	Refeniw a ddisgwylir i gael ei gydnabod o fewn y flwyddyn ariannol nesaf
	£000	£000	£000	£000
Cyflawni Rhaglen y Cenhedloedd Unedig a Chenedlaethau'r Dyfodol ar Uwchgynhadledd y Dyfodol: cyfraniad sefydliadau partner £25k a dderbyniwyd yn 2023-24. Mae £23k yn cael ei gario ymlaen i 2024-25.	2	23	-	-
Academi Arweinyddiaeth FG 3.0: cyfraniad sefydliadau partner o £202k a dderbyniwyd yn 2023-24. Mae £20k yn cael ei gario ymlaen i 2024-25.	182	20	-	-
Arloesedd Clyfar (prosiect partneriaeth 6 mis): cyfraniad sefydliad partner o £58k a dderbyniwyd yn 2022-23. Mae £1k yn cael ei gario ymlaen i 2023-24.	1	-	57	1
Academi Arweinyddiaeth FG 2.0: cyfanswm cyfraniad sefydliadau partner o £145k a dderbyniwyd dros ddwy flynedd. Cydnabuwyd £88k fel refeniw yn 2021-22 a £57k yn 2022-23.	-	-	57	-
	185	43	114	1

9. Darpariaeth ar gyfer Dadfeiliad

	31.03.24	31.03.23
	£000	£000
Y balans ar 1 Ebrill 2023	1	9
Defnydd o ddarpariaeth	-	(8)
Darpariaeth yn ystod y flwyddyn	-	-
Y balans ar 31 Mawrth 2024	1	1

Mae darpariaethau wedi'u gwneud yn unol ag IAS 37. Yn 2021-22 newidiodd fy swyddfa leoliad o Siambrau'r Farchnad i Sied Dramiau a rhyddhawyd y ddarpariaeth ar gyfer Siambrau'r Farchnad yn 2021-22 a gwnaed darpariaeth newydd ar gyfer Tramshed. Cyfrifwyd hyn gan gyfeirio at feddiannaeth troedfeddi sgwâr yn yr eiddo newydd.

Yn 22-23, ar ôl i ni ymgartrefu yn y safle daeth yn amlwg nad oedd llawer o newid cosmetig ac nad oedd angen unrhyw newid strwythurol i'r ystafelloedd presennol fel y'u prydleswyd. Felly gostyngwyd y ddarpariaeth y llynedd i adlewyrchu'r gwerth dadfeiliad y cytunwyd arno gyda'r Landlord ar gyfer mân adnewyddu cosmetig. Gan fod y gwahaniaeth yn amherthnasol, ni ystyriwyd bod angen addasiad blwyddyn flaenorol. Ni fu unrhyw newidiadau sylweddol eleni i ddangos newid sylweddol yn swm y ddarpariaeth.

10. Ymrwymiadau o dan brydlesi

Roedd y Comisiynydd wedi ymrwymo i wneud y taliadau a ganlyn mewn perthynas â thrwydded weithredu i feddiannu a ddaw i ben ar 31 Awst 2024:

	2023-24		2022-23	
	£000		£000	
	Tir ac Adeiladau	Arall	Tir ac Adeiladau	Arall
Rhwymedigaethau o dan drwydded weithredu:				
Heb fod yn hwyrach na blwyddyn	17	-	10	-
Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na phum mlynedd	-	-	-	-
Yn ddiweddarach na phum mlynedd	-	-	-	-
	17	-	10	-

Swm y taliadau trwydded a gydnabyddir ar gyfer y cyfnod cyfrifo hwn yw £43,331 (£48,000 yn 2022-23).

11. Offerynnau ariannol

Mae IFRS7, Offerynnau Ariannol, yn ei gwneud yn ofynnol datgelu'r rôl y mae offerynnau ariannol wedi'i chwarae yn ystod y cyfnod o ran creu neu newid y risgiau y mae endid yn eu hwynebu wrth gyflawni ei weithgareddau. Oherwydd natur anfasnachol fy ngweithgareddau a'r ffordd y caiff fy ngweithrediadau eu hariannu, nid yw fy Swyddfa yn agored i'r graddau o risg ariannol a wynebir gan endidau busnes.

At hynny, mae offerynnau ariannol yn chwarae rhan lawer mwy cyfyngedig o ran creu neu newid risg nag a fyddai'n nodweddiadol o'r cwmnïau rhestredig y mae IFRS7 yn bennaf berthnasol iddynt.

Ychydig iawn o bwerau sydd gennyf i fenthyca neu fuddsoddi arian dros ben a chynhyrchir asedau a rhwymedigaethau ariannol gan weithgareddau gweithredol o ddydd i ddydd ac ni chânt eu dal i newid y risgiau a wynebafr wrth ymgymryd â gweithgareddau.

Risg hylifedd

Ariennir gofynion refeniw net ac adnoddau cyfalaf fy Swyddfa gan Lywodraeth Cymru. Felly nid yw fy Swyddfa yn agored i risgiau hylifedd sylweddol.

Risg cyfradd llog

Nid yw asedau a rhwymedigaethau ariannol fy Swyddfa yn agored i risgiau cyfradd llog.

Risg Arian Tramor

Nid yw asedau a rhwymedigaethau ariannol fy Swyddfa yn agored i risgiau arian tramor.

Gwerthoedd teg

Nid oes unrhyw wahaniaeth sylweddol rhwng gwerthoedd llyfr a gwerthoedd teg asedau a rhwymedigaethau ariannol fy Swyddfa ar 31 Mawrth 2024.

12. Ymrwymiadau cyfalaf

Nid oedd unrhyw ymrwymiadau cyfalaf ar 31 Mawrth 2024 (31 Mawrth 2023 – dim).

13. Rhwymedigaethau amodol

Nid oedd unrhyw rhwymedigaethau wrth gefn ar 31 Mawrth 2024 (31 Mawrth 2023 - dim).

14. Trafodion partion cysylltiedig

Mae Llywodraeth Cymru yn barti cysylltiedig. Derbyniodd fy swyddfa ei phrif ffynhonnell gyllid gan Lywodraeth Cymru (£1.781 miliwn ar gyfer 2023-24 a £1.467 miliwn ar gyfer 2022-23). Derbyniodd fy swyddfa hefyd incwm arall o £387k gan Lywodraeth Cymru yn y flwyddyn ariannol (incwm o £329k yn y cyfnod cyfrifyddu blaenorol). Ni thalwyd unrhyw symiau i Lywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn (£dim yn 2022-23).

Yn unol â'r datgeliadau sy'n ofynnol gan FReM, mae cyflogres fy swyddfa yn cael ei rhoi ar gontract allanol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) a bu trafodion sylweddol yn ystod y cyfnod yn ymwneud â gweithredu'r gyflogres a phensiynau gyda'r Ombwdsmon, Cyllid a Thollau EM a Swyddfa'r Cabinet.

Mae Nodyn 8 yn rhoi dadansoddiad o'r incwm a dderbyniwyd gan sefydliadau eraill mewn cysylltiad â gwaith fy Swyddfa. Nid oedd unrhyw drafodion materol gyda sefydliadau lle mae uwch staff, neu unrhyw un o'u teulu, yn dal swyddi dylanwad.

15. Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Nid oedd unrhyw ddigwyddiadau rhwng dyddiad y datganiad o'r sefyllfa ariannol a'r dyddiad y llofnodwyd y cyfrifon sy'n effeithio ar y datganiadau hyn.

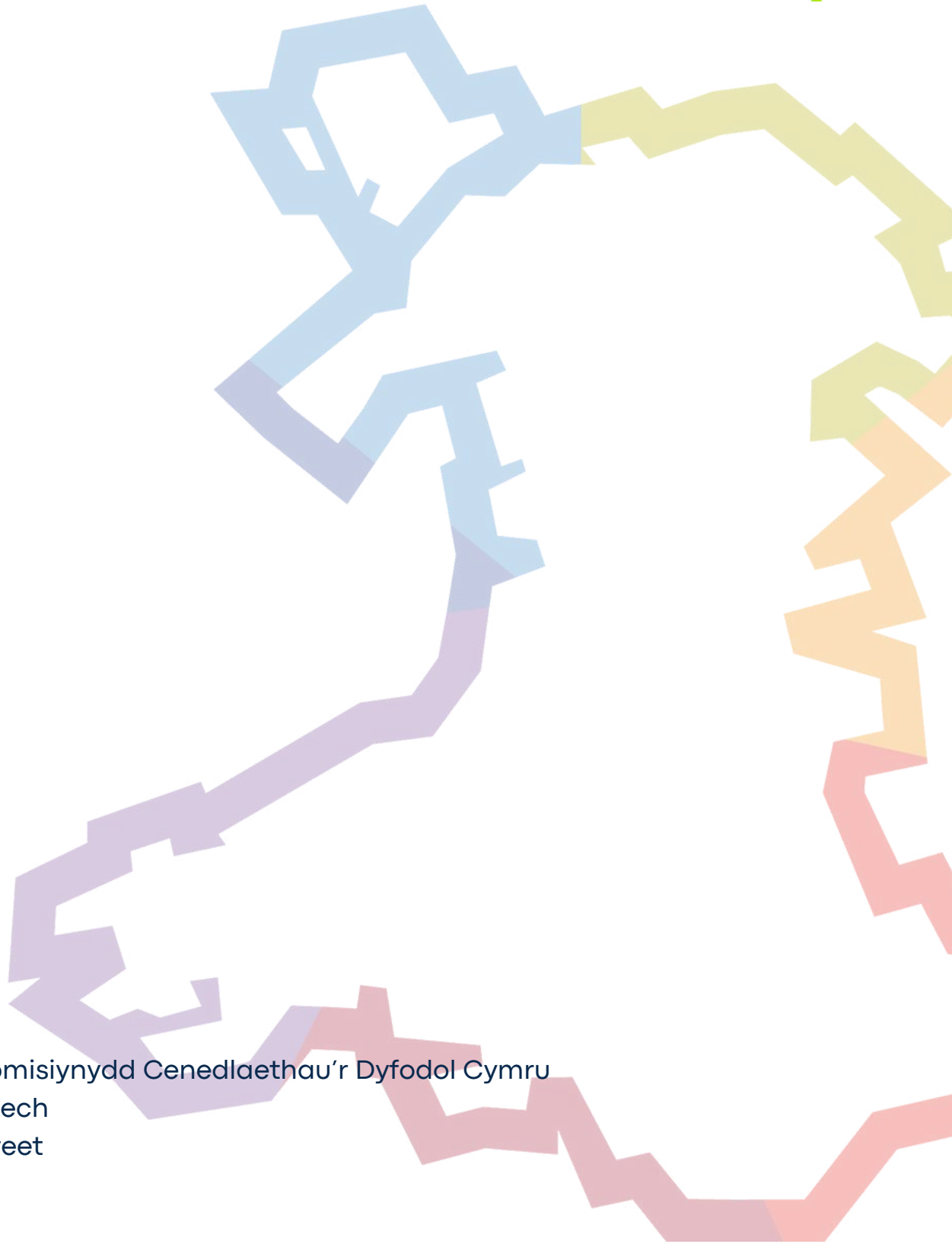

Comisiynydd
**Cenedlaethau'r
Dyfodol**
Cymru

**Future
Generations**
Commissioner
for Wales

Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Tramshed Tech

Pendyris Street

Caerdydd

CF11 6BH

cysylltwchani@cenedlaethaurdyfodol.cymru

cenedlaethaurdyfodol.cymru

